HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

AVRUPA ORTAK ÖNERİLER ÇERÇEVESİ BAĞLAMINDA OKUMA KAZANIMLARININ (B1 DÜZEYİ) DERS KİTAPLARINDAKİ GÖRÜNÜMÜ

Cansın YILMAZ

Yüksek Lisans

Ankara, 2019

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Bağlamında Okuma Kazanımlarının (B1 Düzeyi) Ders Kitaplarındaki Görünümü

Appearance Of Reading Comprehension Outcomes In (B1 Level) Books In The Context Of Common European Framework Of Reference

Cansın YILMAZ

Yüksek Lisans

Ankara, 2019

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Cansın YILMAZ'ın hazırladığı "Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Bağlamında Okuma Kazanımlarının (B1 Düzeyi) Ders Kitaplarındaki Görünümü" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç. Dr. Filiz METE
Jüri Üyesi (Danışman)	Prof. Dr. Nermin YAZICI
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Hatice Çiğdem YILDIRIM

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 27 / 06 / 2019 tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca ..... / ..... / ..... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ali Ekber ŞAHİN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Öz

Yabancı dil öğretiminde standart sağlayabilmek amacıyla hazırlanmış olan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi; Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme'de (Common European Framework of Reference for Languages; Learning, Teaching, Assessment) yer alan öğrenme alanları A1, A2, B1, B2, C1, C2 olarak seviyelendirilmiş ve bunlara ilişkin yeterlikler tanımlanmıştır. Bu çalışmada, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Metni B1 seviyesi okuma alanı yeterlikleri, Türkçe okuma kazanımları olarak belirlenmeye çalışılmış ve bu belirlenen okuma kazanımları referans alınarak, kazanımların, yabancılara Türkçe öğretimi alanında Türkiye'de kabul gören üç setin (Yedi İklim Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe) B1 düzeyi ders kitabı metinlerindeki görünümü betimlenmiştir.

Anahtar sözcükler: yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, okuma becerisi, B1 seviye, metin, diller için Avrupa ortak başvuru metni

Abstract

Language learning areas are scaled as A1, A2, B1, B2, C1, C2 and language competencies are defined in Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment which was prepared for standardizing foreign language teaching. In this study, Common European Framework B1 reading competencies are determined as Turkish reading learning outcomes. Taking these outcomes as a reference, appearances of outcomes are described in three language learning sets (Yedi İklim, İstanbul and Yeni Hitit) which are commonly accepted in Turkey.

Keywords: teaching Turkish as a foreign language, B1 level, common European framework of reference

Teşekkür

Tez çalışmam boyunca bilgisiyle, önerileriyle bana ufuk açan, fikirleriyle bana yol gösteren, tez yazma sürecimi büyük bir özenle takip eden değerli tez danışmanım Prof. Dr. Nermin YAZICI'ya saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez yazma sürecimde desteğini esirgemeyen Hacettepe Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü hocalarına teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Çalışmalarım süresince görüş ve önerilerini paylaşan kıymetli arkadaşım eski hocam Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem YILDIRIM'a teşekkür ediyorum. Bu zorlu süreçte hayatımı güzelleştiren bütün kıymetli dostlarıma destekleri ve anlayışları için yürekten teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatımın her döneminde benimle sevinip benimle üzülen aileme, babam Yavuz YILMAZ'a, annem Nuray YILMAZ'a, her zaman yanımda olan biricik kardeşim Candan YILMAZ'a buradan sevgilerimi sunuyorum.

İçindekiler

Öz ii

Abstract iii

Teşekkür iv

İçindekiler v

Tablolar Dizini vii

Şekiller Dizini ix

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini x

Bölüm 1 Giriş 1

- Problem Durumu 1
- Araştırmanın Amacı ve Önemi 4
- Araştırma Problemi 5
- Sayıltılar 6
- Sınırlılıklar 6
- Tanımlar 6

Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar 9

- Okuma ve Okuma Eğitimi 9
- YDOTÖ'de Okuma Eğitimi 11
- Okuma Eğitiminde Metin ve Önemi 13
- DİAOÖÇ'de Okuma Becerisi ve B1 Düzeyi 16
- İlgili Araştırmalar 18

Bölüm 3 Yöntem 21

- İnceleme Nesneleri 21
- Veri Toplama Süreci 24
- Veri Toplama Araçları 28
- Verilerin Analizi 29

Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar 30

- Kitaplar ve Üniteler 30
- Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti 31

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 45
Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 53
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler 76
Sonuç, Tartışma 76
Öneriler 83
Kaynaklar 84
EK-A: Etkinlik Kontrol Listesi 87
EK-B: Etik Komisyonu İzin Muafiyeti 88
EK-C: Etik Beyanı 89
EK-Ç: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu 90
EK-D: Thesis Originality Report 91
EK-E: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı 92

Tablolar Dizini

Tablo 1 *Öneriler Çerçevesi Genel Basamakları* 7
Tablo 2 *DİAOÖÇ'de Okuma Becerisi Ortak Öneri Düzeyleri* 12
Tablo 3 *B1 Seviyesi Okuma Yeterlikleri Kazanım Listesi* 25
Tablo 4 *Kitapların üniteleri* 30
Tablo 5 *YEE Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Seviye İçindekiler* 33
Tablo 7 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 1 Okuma Kazanımları* 40
Tablo 8 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 2 Okuma Kazanımları* 40
Tablo 10 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 4 Okuma Kazanımları* 42
Tablo 11 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 5 Okuma Kazanımları* 43
Tablo 12 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 6 Okuma Kazanımları* 43
Tablo 13 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 7 Okuma Kazanımları* 44
Tablo 14 *YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 8 Okuma Kazanımları* 45
Tablo 15 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Seviye İçindekiler* 46
Tablo 16 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Metin Türleri* 49
Tablo 17 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 1 Okuma Kazanımları* 50
Tablo 18 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 2 Okuma Kazanımları* 51
Tablo 19 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 3 Okuma Kazanımları* 51
Tablo 20 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 4 Okuma Kazanımları* 52
Tablo 21 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 5 Okuma Kazanımları* 52
Tablo 22 *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 6 Okuma Kazanımları* 53
Tablo 23 *AÜ Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı B1 Seviye İçindekiler* 54
Tablo 24 *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Metin Türleri* ... 60
Tablo 25 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 1 Okuma Kazanımları* 62
Tablo 26 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 2 Okuma Kazanımları* 62
Tablo 27 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 3 Okuma Kazanımları* 63
Tablo 28 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 4 Okuma Kazanımları* 64

Tablo 29 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 5 Okuma Kazanımları* 64
Tablo 30 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 6 Okuma Kazanımları* 65
Tablo 31 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 7 Okuma Kazanımları* 65
Tablo 32 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 8 Okuma Kazanımları* 66
Tablo 33 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 9 Okuma Kazanımları* 67
Tablo 34 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 10 Okuma Kazanımları* 67
Tablo 35 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 11 Okuma Kazanımları* 68
Tablo 36 *Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 12 Okuma Kazanımları* 69
Tablo 37 *Kitapların Toplam Metin Türleri ve Etkinlik Sayıları* 69
Tablo 38 *Yedi İklim 8 Ünite Okuma Kazanım Sıklığı* 70
Tablo 39 *İstanbul 6 Ünite Okuma Kazanım Sıklığı* 72
Tablo 40 *Yeni Hitit 12 Ünite Okuma Kazanım Sıklığı* 74
Tablo 41 *Kitapların Değerlendirilmesi* 76
Tablo 42 *1. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 77
Tablo 43 *2. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 78
Tablo 44 *3. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 78
Tablo 45 *4. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 79
Tablo 46 *5. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 80
Tablo 47 *6. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 81
Tablo 48 *7. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar* 81

Şekiller Dizini

Şekil 1. Dil düzeyleri 3

Şekil 2. İlköğretim Türkçe dersi metin türleri 14

Şekil 3. Metinlerin tasnifi 15

Şekil 4. Örnek tablo incelemesi 27

Şekil 5. YEE Yedi İklim B1 kitabı değerlendirme bölümü örneği 31

Şekil 6. YEE Yedi İklim "Kendimi Değerlendiriyorum" bölümü örneği 32

Şekil 7. YEE Yedi İklim B1 seviye ders kitabı özgün metin örneği 39

Şekil 8. YEE Yedi İklim B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği 39

Şekil 9. İstanbul B1 seviye ders kitabı "Bu Kitabı Nasıl Kullanmalıyım?" bölümü . 46

Şekil 10. İstanbul B1 seviye ders kitabı özgün metin örneği 49

Şekil 11. İstanbul B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği 50

Şekil 12. Yeni Hitit TÖMER – ADP denkliği 54

Şekil 13. Yeni Hitit B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği 61

Şekil 14. Yeni Hitit B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği 61

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

ADP: Avrupa Dil Portfolyosu

AÜ: Ankara Üniversitesi

CEFR: Common European Framework of Reference for Languages

DİAOÖÇ: Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi

Ed.: Editör

E.T.: Erişim Tarihi

HÜTAD: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi

İstanbul: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı

İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

M.E.B.: Milli Eğitim Bakanlığı

MKÜSBED: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

S.: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

TÜBAR: Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YDOTÖ: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Yedi İklim: Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti

YEE: Yunus Emre Enstitüsü

Yeni Hitit: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Ankara Üniversitesi

YEV: Yunus Emre Vakfı

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

YTÖ: Yabancılara Türkçe Öğretimi

Bölüm 1
Giriş

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, çalışmanın amacı ve önemi, problem cümleleri, sayıltılar, sınırlıklar ve araştırmada yer alan tanımlar ele alınmıştır.

Problem Durumu

Günümüzde ülkeler arası iletişim; ticaret, turizm, siyaset, eğitim gibi nedenlerle artmakta, bu artış Türkiye'ye gelen ve ülkemizde geçici ya da kalıcı ikamet eden yabancı sayısına da yansımaktadır. Yabancı dil öğretiminin yaygınlaşmasında Avrupa'nın sanayileşmesiyle ortaya çıkan ekonomik ve teknik gelişmeler etkili olmuştur. "Ticaretin ve ulaşım imkânlarının artmasıyla da yabancı dil, iletişim aracı olarak önem kazanmaya başlamıştır" (Gömleksiz ve Elaldı, 2011, s. 44). Son yıllardaki kısa süreli Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine bakacak olursak, 2008 yılında Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı 30.979.980 iken bu sayı 2018 yılında %50 artışla 45.628.673'e ulaşmıştır. TÜİK'in öğrenci verilerine göre ise Türkiye'de 2013-2014 yılında devlet veya özel üniversitelerde eğitim almakta olan 48.183 uluslararası öğrenci sayısı, 2017-2018 yılında, 125.138 uluslararası öğrenci sayısına ulaşmıştır. Bu öğrencilerin 8.600'ü önlisans, 89.381'i lisans, 19.127'si yüksek lisans ve 8.030'u doktora programına kayıtlıdır. Bu rakamlar turist sayısının son on yılda %50, öğrenci sayısının son dört yılda %160 arttığını göstermektedir. Yine TÜİK'in evlilik istatistiklerine göre 2016 yılında ülkemizde 22.583 yabancı gelin ve 3.777 yabancı damat bulunmaktadır (https://istatistik.yok.gov.tr/ E.T.: 01.03.2019).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün Mayıs 2019 verilerine göre ülkemizde 1.953.126 erkek, 1.653.611 kadın olmak üzere kayıtlı toplam 3.606.737 Suriyeli bulunmaktadır. Türkiye'deki Suriyelilerin %46,1'i 0-18 yaş aralığındadır (https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/ E.T.: 07.06.2019). Bu rakamlar, bir buçuk milyondan fazla Suriyeli çocuk olduğunu göstermektedir.

Bunlara ek olarak ülkemizdeki firmalarla ticaret yapmakta olan yabancı firmaların çalışanları, elçiliklerde görev yapmakta olan büyükelçiler, diplomatlar ve diğer elçilik çalışanları da ülkemizde ikamet etmektedirler. Ülkemize çeşitli

nedenlerle gelen ve ikamet eden yabancı nüfus, ikamet sürelerine göre günlük hayatlarını idame ettirebilmeleri için farklı seviyelerde Türkçe öğrenmeye gereksinim duymaktadır. Bu artışlar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin (YDOTÖ) önemini arttırmaktadır. Bu alana yönelik daha çok çalışmanın yapılmasına ihtiyaç vardır.

Ülkemizde Türkçe öğretimi özel ve resmi kurum ve kuruluşlarda yapılmaktadır. Yabancılar, özel dersler, özel kurslar ve üniversite bünyelerindeki Türkçe Öğretim Merkezlerinde (TÖMER) Türkçe öğrenmektedir. Türkiye'de 99 üniversitede TÖMER yer almakta (http://www.dilbilimi.net/tomer_ve_dil_ merkezleri.html E.T.: 02.02.2019) ve uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenimi bu birimlerde gerçekleştirilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ülkemizde bulunan yaklaşık 130 bin uluslararası öğrencinin %15'ine burs vermektedir (https://www.ytb.gov.tr/haberler/ turkiye-burslarina-bu-yil-135-bini-askin-ogrenci-basvurdu, E.T.: 03.02.2019). TÖMER'lerden hem üniversiteye kayıtlı bulunan öğrenciler, hem de özel öğrenci olarak dışardan gelen öğrenciler yararlanabilmektedir.

Dünya genelinde etkileşimin ve iletişimin artmasıyla, farklı sektörler vasıtasıyla dil ve kültür aktarımı da yapılmaktadır. Dizi sektörü özellikle bu alanda başı çekmektedir. Amerikan, Kore, Hint ve Türk dizileri sadece bulundukları ülkelerde değil farklı birçok ülkede de yayınlanmaktadır. Özellikle Arap coğrafyasında Türk dizilerinin popülaritesinin artmasıyla Türk diline ve kültürüne merak artmıştır (Kaya ve İnce 2018, Mansour, 2016, Yılmaz ve Irşi 2017, vb.). Bu sebeple Türkiye'de ikamet etmeyen fakat Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Almanya, Fransa ve Hollanda gibi ülkelerde ikamet etmekte olan Türk kökenli ailelerin çocukları da Türkçe öğrenmektedir. Bu durum, Türkçe öğretiminin sadece ülkemiz sınırları içerisinde değil farklı ülkelerde bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Yunus Emre Vakfı (YEV) de bu ihtiyacı karşılamak üzere 05.05.2007 tarihli ve 5653 sayılı kanunla kurulmuş bir kamu vakfıdır. 2009 yılında vakfın bünyesinde Türk dilinin ve kültürünün dünyaya tanıtılabilmesi adına Yunus Emre Enstitüsü kurulmuştur. Yunus Emre Enstitüsünün 45 farklı ülkede 56 merkezi bulunmaktadır (https://www.yee.org.tr/ , E.T.: 02.02.2019). TÖMER ve YEE bünyesinde verilmekte olan Türkçe dersleri de gösteriyor ki YDOTÖ hem ülkemizde hem de yurt dışında yapıldığını göstermektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi; eğitim ve öğretim sürecindeki kullanılan program, kitaplar ve materyaller, eğitim ortamları ve öğretim teknikleri, öğretmenler gibi pek çok unsur bakımından anadili eğitiminden farklıdır. Bu gibi farklılıklar, dillerin yabancı dil olarak öğretiminin standardize edilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyaca yönelik olarak *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR)* kaleme alınmıştır. (Bu çalışmada 2013 yılında yayımlanmış Türkçe çevirisi kullanılmıştır.) Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (DİAOÖÇ, 2013) Avrupa dilleri için genel bir dil öğretimi çerçevesi sunmakta, her dil, uzmanları tarafından bu çerçeve doğrultusunda o dilin karakterine uygun olarak biçimlendirilmektedir. Bu öneriler çerçevesinde yabancı dil öğretimi, üç düzeyden oluşmakta olan altı genel basamağa ayrılmıştır:

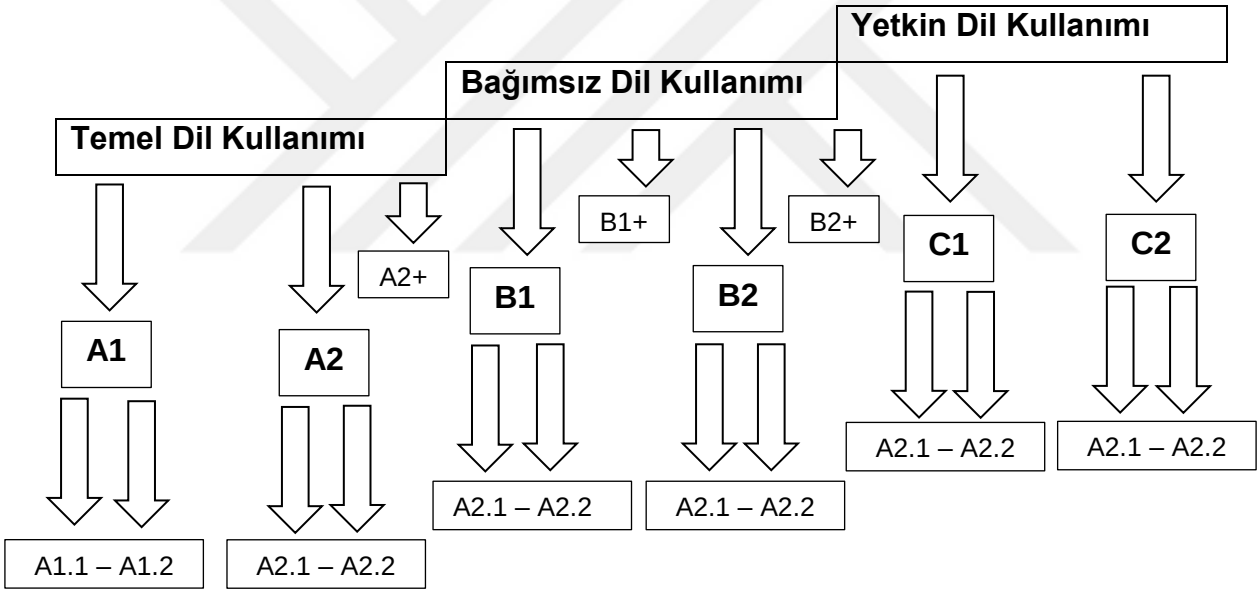

Şekil 1. Dil düzeyleri

(DİAOÖÇ, 2013, s. 37)

Her alanda olabileceği gibi yabancılara Türkçe öğretimi (YTÖ) alanında da sorunlarla karşılaşılmaktadır. Öğrencilerin Türkiye'de veya yurt dışında Türkçe öğrenirken yaşadıkları zorluklar, kullanılan kitaplar, program, materyal eksikliği gibi temel başlıklar pek çok araştırmaya konu olmuştur.

Dil öğretimi; dinleme, okuma, konuşma ve yazma olarak üzere dört temel dil becerisine dayanmaktadır. DİAOÖÇ bu dört temel dil becerisini, yine bu çerçevede

belirtilen seviyelere göre belirlemiştir. “Dört temel dil becerisinden okumanın gerek etken, gerek edilgen kelime hazinesinin oluşumunda etkisi büyüktür” (Şimşek, 2011, s. 1). Dil öğretiminin temelinde ise metin vardır. Dil eğitiminde metin kullanımı çok önemlidir çünkü kabul görmüş genel görüşe göre, dil eğitimi metin merkezli olarak gerçekleştirilir. Şimşek (2011)’e göre öğretilmek istenen dil, metin içinde bir bağlam oluşturacak şekilde işlenmelidir. Çünkü dil öğretimi kendi doğal yapısı içinde, ezbere dayanmadan yapılandırılarak öğretilmelidir. Bütün derslerde olduğu gibi Türkçe derslerinde de ders kitabı, öğretmenden sonra en önemli araç konumundadır. Bu sebeple Coşkun ve Taş (2008, s. 60) hedeflenen kazanımlara ulaşmada Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin niteliğinin ve öğrenme-öğretme sürecinde nasıl kullanıldıklarının son derece önemli olduğunu savunmaktadırlar.

“Okuma becerisini geliştirmeye yönelik materyaller için, ölçü belirleme ve buna göre materyalleri düzenleme konusunda sıkıntılar vardır” (Şimşek, 2011, s. 1). Bu çalışmada Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) incelenerek, B1 seviyesi okuma yeterlikleri listelenmiştir. Bu yeterliklerin, ders kitaplarının hazırlık aşamasında ne kadar göz önünde bulundurulduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Küreselleşen dünyamızda ikinci hatta üçüncü ve dördüncü bir dil öğrenmek artık bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyacın doğmasının birçok sebebi vardır.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim Öğretim ve Değerlendirme, Avrupa (Common European Framework of Reference For Language, Learning, Teaching, Assessment) dillerinin öğretiminde benzerliği sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

> “Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Avrupa ülkelerinde hedef dillere yönelik öğretim programlarının, program yönergelerinin, sınav ve ders kitaplarının vb. hazırlanması için temel oluşturur. Dil öğrenenlerin, bu dilde bildirişimsel gereksinimlerini karşılamak için neler yapmaları ve öğrenmeleri gerektiğini, bildirişimsel açıdan başarılı olabilmeleri için hangi bilgi ve yeterliklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı olarak betimler. Bu tanımlamalar o dilin kültür boyutunu da kapsar. Öneriler Çerçevesi aynı zamanda, dil öğrenenin yaşam boyu öğretim sürecinin

her basamağında elde ettiği kazanımın ölçülmesi için gerekli yeterlik düzeyini de tanımlar. Öneriler Çerçevesi; amaç, içerik ve yöntemlerin belirlenmesi için ortak bir temel oluşturarak kursların, öğretim programlarının, yönergelerin, yeterlik belgelerinin saydamlığını arttırır ve böylece modern diller alanında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesini sağlar. Dil yeterliğinin tanımlanmasını sağlayan nesnel ölçütlerin oluşturulması, çeşitli bağlamlarda verilen dil yeterlik belgelerinin karşılıklı olarak kabullenilmesini kolaylaştırır" (DİAOÖÇ, 2013, s. 11).

Bu çalışmada DİAOÖÇ'nin B1 seviye okuma yeterlikleri çıkarılmış ve bu yeterliklerin kazanımlaştırılması yapılmıştır. Ardından YDOTÖ için kullanılan *Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti*, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe* ve *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe* setlerinin B1 seviye Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinleri ve etkinlikleri bu kazanımlara göre değerlendirilmiştir.

Bu araştırmanın amacı, YDOTÖ için kullanılan B1 seviyesindeki ders kitaplarında (Yedi İklim, Yeni Hitit, İstanbul) yer alan metinleri çerçeve metindeki okuma yeterliliklerine uygunluğu açısından incelemektir.

Araştırma Problemi

DİAOÖÇ B1 seviyesi okuma yeterliklerini karşılayan Türkçe okuma kazanımları nelerdir ve YDOTÖ'de kullanılan ve B1 seviyesindeki ders kitaplarında yer alan metinler ve etkinliklerin, DİAOÖÇ'de tanımlanan okuma kazanımlarını ne ölçüde karşılamaktadır?

Alt problemler

Bu araştırma problemi doğrultusunda alt problem şu şekilde ifade edilebilir:

1. B1 seviyesi kitaplarda ünite sayıları dengeli midir?
2. Okuma metinlerinin sayıları, metinlerin türleri ve türlerinin dağılımı nasıldır?
3. Okuma etkinliklerinin sayıları ve kazanımlarla örtüşme düzeyi nasıldır? Dağılımları dengeli midir?

Sayıltılar

Bu araştırmanın sayıltıları şunlardır:

1. Araştırma kapsamında ele alınan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi okuma yeterliklerini kapsamlı olarak hazırlamıştır.
2. Öneriler çerçevesinden çıkarılmış olan yeterlikler, çerçevenin iletisini kapsamlı olarak karşılayacak şekilde kazanımlaştırılmıştır.
3. İncelenecek olan dil öğretim setleri ve ders kitaplarındaki metinleri, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusundaki diğer dil öğretim setlerini etkili bir şekilde temsil etmektedir.
4. İncelenen ders kitaplarındaki metinler ve bu metinlerle ilişkili etkinlikler B1 dil seviyesiyle uyumlu olacak şekilde oluşturulmuştur. Ayrıca metinlerin içeriği ve etkinliklerin niteliği de B1 seviyeye uygun olarak hazırlanmıştır.
5. Araştırmacı ve araştırmada yer alan diğer alan uzmanları, ilgili konuya hâkimdir ve konuya bilimsel ve tarafsız bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, YDOTÖ için kullanılan dil öğretim setlerinin yalnızca üçüyle sınırlandırılmıştır. (YEE Yedi İklim, AÜ Yeni Hitit ve İÜ İstanbul).
2. Kitap seçiminde, yöntem bölümünde de belirtildiği üzere ölçüt ve uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir.
3. Bu araştırma, DİAOÖÇ okuma yeterlikleriyle sınırlandırılmıştır.
4. Bu çalışma B1 dil seviyesiyle sınırlandırılmıştır. B1 bağımsız dil kullanımının başladığı dil düzeyidir. Dolayısıyla metinler içerik olarak daha bütüncül ve inceleme açısından daha işlevseldir.

Tanımlar

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR) 2001 yayımlanmıştır. Yayımlandığı tarihten bugüne kadar dil öğretimini önemli derecede etkilemiş ve standart yakalamaya ortam hazırlamıştır. Her dil için uygulanması gereken kuralları barındırmaz. Esnektir ve her dile uyarlanabilir şekilde hazırlanmıştır.

DİAOÖÇ seviyeleri: Dil düzeylerinin resmi çerçevede kabul görmesi ve standart hale getirebilmesi adına Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi tanımlanmış üç dil basamağı bulunmaktadır: Temel, bağımsız ve yetkin dil kullanımı. Bu genel basamaklar, kendi içlerinde ikiye ayrılmıştır. Temel seviye A1, A2, bağımsız seviye B1, B2 ve yetkin seviye C1, C2 olarak betimlenmiştir.

Tablo 1

Öneriler Çerçevesi Genel Basamakları

Temel Dil Kullanımı	A1 A2
Bağımsız Dil Kullanımı	B1 B2
Yetkin Dil Kullanımı	C1 C2

Okuma: Okuma, duyu organları vasıtasıyla, yazılı metinleri algılama, yorumlama ve öğrenmeden oluşan çok boyutlu ve karmaşık bir süreçtir. “Anlam yakalamak için metni kullanma etkinliğidir” (Johnson, 2017, s. 3).

DİAOÖÇ B1 seviye okuma: Tablo 1’de bahsi geçen seviyelerden bu çalışma için seçilmiş seviye B1 seviyesidir. DİAOÖÇ’de B1 seviyesi okuma becerisi tanımı şöyledir: “İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim” (DİAOÖÇ, 2013, s. 32).

Metin: “Bilgi, duygu ve düşüncelerin çeşitli biçim, anlatım ve noktalama özelliklerine göre yerleştirildiği yapılardır” (F. Güneş, 2013, s. 606).

Birbirini izleyen sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan tümceler dizisidir. Bu diziliş rastlantısal bir durum değildir, aksine yazar tarafından bilinçli olarak belli bir mantıksal sırasına göre, dilbilgisi ulamlar ve metnin işleyişine göre yapılmıştır.

Ders kitabı: Öğretilecek dersle alakalı programa ve öğrenci seviyesine uygun olarak hazırlanmış yazılı basılı temel ders materyalidir.

Yeterlik: Bir davranışın gerçekleşebilmesi için gerekli bilgiye ve beceriye sahip olunması durumu.

Kazanım: Kazanım, bir eğitim sürecinin sonunda öğrencilerin ulaşmalarının beklendiği sonuçları gösteren cümlelerdir. Öğrenme dönemi sonunda öğrencinin ne bilmesi, ne anlaması ve ne yapmasının belirtildiği ifadelerdir. Kazanım, öğretilen konunun içeriğinden ziyade öğrencinin neyi başardığına odaklanmaktır.

Bölüm 2
Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümde, ele alınan konuya kaynak oluşturması bakımından okuma becerisi, YDOTÖ alanında okuma becerisinin yeri ve önemi, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde okuma becerisi alan yazını ışığında ele alınmıştır.

Okuma ve Okuma Eğitimi

Dil öğretimi, dört temel öğrenme alanından oluşur: okuma, dinleme, konuşma ve yazma. Bu dört temel dil becerisini ana iki beceriyle ilişkilendirmek mümkündür: anlama, anlatma. Okuma ve dinleme anlama becerisinin, konuşma ve yazma ise anlatma becerisinin altında yer almaktadır. Anlama dilin kodunu açma, anlatma ise dili kodlama işlemidir. Okuma bu bağlamda kodlanmış bir anlamsal bütünü çözümleme sürecidir.

Bir dil becerisi olarak okuma; algılama, anlama ve öğrenmenin en temelinde yer almaktadır. Çünkü okuma, öğrenmenin aracıdır; basılı materyalleri anlama, kavrama, yorumlama ve özümseme işidir. Okumanın yazılı metinler üzerinden yürütüldüğü göz önünde bulundurulduğunda, birincil koşul yazı dilinin özelliklerini ve kurallarını bilmek olacaktır. Okumanın önemli bir diğer koşulu ise, sözcükleri tanıma ve anlamlarını bilmedir. Fiziksel ve zihinsel olmak üzere iki ana eksende biçimlenen okumanın ilgili alan yazınında birbirinden farklı tanımları yer almaktadır.

Okuma bütün sözcükleri, cümleleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliğidir. “Beynin görme, algılama, seslendirme, anlama, yapılandırma gibi işlevlerinden oluşmaktadır” (Durmuş, 2013, s. 185). “Okuma; öğrencinin öğrenmeye çalıştığı dildeki yazılı bir metni doğru olarak anlamasıdır” (Güzel ve Barın, 2013, s. 272). Uluğ’a (1993 aktaran Yıldız, 2013, s. 115) göre okuma, bir konuyu öğrenmek için yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlama ya da aynı zamanda seslere çevirme işlemidir. “Okumak, metinde dile getirilenleri anlamak, bu da metnin yüzeysel yapısından derin yapısına ulaşmak demektir” (Huber, 2013, s. 273). “Yazılı metinin üretildiği dilin anlamsal ve dilbilgisel özelliklerini tanıyan bireylerin, belirli amaçlar doğrultusunda, hız bir biçimde kod çözerek ve birtakım stratejiler kullanarak gerçekleştirdikleri, duyuşsal yönü olan yinelemeli bir anlamlandırma sürecidir”

(Ülper, 2010, s. 3). “Okuma; görme, dikkat, odaklanma, algılama, hatırlama, anlamlandırma, sentezleme, çözümleme, yorumlama ve seslendirme gibi farklı bileşenlerden oluşan karmaşık duyusal ve zihinsel bir etkinlik olarak tanımlanabilir” (Karatay, 2010, s. 459). “Okuma, birçok alt beceriden oluşan temel bir beceri, metin ile okur arasında bir zihinsel etkileşim sürecidir” (Subaşı & Keçik, 2003, s. 127). “Okuma; sözcüklerin, duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılmasına, kavranmasına ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir etkinliktir” (Sever, 2004, s. 12). “Okuma etkinliği, insanoğlunun bilgi kapasitesini artıran, düşünce ve inançlarına şekil veren, ona kişilik kazandıran etkin bir süreçtir. Bu süreç bireyin biyolojik, psikolojik, fizyolojik özelliklerinin etkin bir bütünlük içinde çalıştığı düşünsel bir etkinliktir” (Epçaçan, 2008, s. 16). Sever, okumanın fizyolojik, zihinsel ve ruhsal yönlerinin bulunduğunu belirterek, okuma niteliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Okuma bir iletişim sürecidir.
2. Okuma bir algılama sürecidir.
3. Okuma bir öğrenme sürecidir.
4. Okuma bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir.

Okumanın niteliklerine bakıldığında, okumanın çok boyutlu ve karmaşık yapıya sahip olduğu görünmektedir. Bu yapı farklı okuma modellerinde açıklanmaya çalışılmıştır. Alan yazınında genellikle üç tür okuma modeli yer alır:

1. Veri Güdümlü Model (Aşağıdan yukarı)
2. Kavramsal Güdümlü Model (Yukarıdan aşağı)
3. Etkileşimli Model

Veri güdümlü okuma modellerinde kelime ve çözümleme önemlidir. Bir parçanın ifade edilebilmesi için, kelimelerden cümlelere, cümlelerden söyleme, söylemden anlamsal yapıya çıkılır.

Kavramsal güdümlü okuma modelleri, hafızada hâlihazırda bulunan kavramsal çerçevelerle yönlendirilmiş işlem anlamına gelmektedir.

Etkileşimli model ise, bir taraftan metin girdisinin diğer taraftan okuyucu bilgisinin otomatik işlemlerle etkileşim içinde olduğu işlemler anlamına gelmektedir. (Bruning ve diğerleri, 2014).

Okumanın çok boyutlu ve karmaşık yapısı, anadili ve yabancı dildeki okuma sürecini inceleyen çalışmalara da konu olmuştur. Anadildeki okuma süreçlerine yönelik yapılan çalışmalar, yaş gruplarının okuma süreçleri, stratejileri, kelime bilgisini arttırma yöntemleri gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. İkinci dil

ediniminde ise sürecin daha karmaşık olmasından dolayı bu alandaki çalışmaların geneli, kültürün ikinci dile etkisi, anadilden yapılan aktarımlar, sözcük ve sözdizimsel bilgi gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır (Aygüneş, 2007). Anadili ve ikinci dil öğretimi farklı amaçlar ve öncelikler içerdiği için söz konusu farklılaşmanın olağan olduğunu; araştırmaların niteliğini de belirlediğini söylemek mümkündür.

YDOTÖ'de Okuma Eğitimi

Yabancı dilde okuma eğitimi anadilde okuma eğitimden birçok noktada farklılık göstermektedir. Anadilde, ilkokul birinci sınıf öğrencilerine ilk olarak okuma-yazma öğretilir. Üçüncü sınıfta çoğu öğrenci temel okuryazarlık becerilerini edindiği için okumayı öğrenmek, öğrenmek için okuma amacına evrilmektedir (Bruning, Schraw, Norby, 2014). Daha sonraki süreçlerde okuma, diğer alanlarda öğrenmenin aracı olur. Okuma aynı zamanda, insanın estetik ihtiyaçlarını karşılamada zevk ve keyif için bir boş zaman aktivitesidir.

Yabancı dil öğretiminde de bu aşamalardan söz etmek mümkündür fakat öncelikli amaç o dili öğrenmek olduğu için, okuma metinlerinin bu amaç doğrultusunda tercih edilmiş olması beklenmektedir.

Okuyucunun her metinden bir beklentisi vardır. YTÖ amacıyla yazılmış ders kitaplarındaki metinlerden beklenti, öğrenicilerin dilin yazılı çeşitli ürünlerini tanımalarını sağlamaktır. Dolayısıyla ders kitaplarına tercih edilmiş metinlerden, dili etkin bir şekilde temsil etmesi, yeterli düzeyde örnek barındırması istenir. Bunun sağlanabilmesi için YDOTÖ amacıyla yazılmış ders kitaplarına seçilmiş metinler çeşitlilik arz etmelidir. Öğreniciler, ders kitabında farklı türlerde metinlere maruz bırakılmalı, günlük hayatta karşılaşabilecekleri her türden en az bir örnekle tanıştırılmalıdırlar.

Yabancı / ikinci dil öğretimi tarihi boyunca okuma becerisi öğretimi dil öğretim yöntemlerinin tamamında yer almıştır ve en önemli öğretim alanlarından biridir. Öyle ki bilinen en eski dil öğretim yöntemi olarak kabul edilen ve temelleri 16. yüzyıla dayanan dil bilgisi- çeviri yönteminin esas amacı yabancı dilde okuma ve yazma becerilerini geliştirmektir (Richards ve Rogers, 2001).

Okuma becerisinin dil öğretiminde bu denli etkili olması, bu becerinin iyi yönde geliştirmesini gerektirmektedir. Yabancı dil öğretiminde temel referans olan DİAOÖÇ'de tanımlanmış okuma yeterlikleri bulunmaktadır. Bu yeterlikler her dil

seviyesi (A1, A2, B1, B2, C1, C2) için ayrıl ayrı belirtilmiştir. Aşağıda tablo 2'de DİAOÖÇ'de bulunan okuma becerisine ait yeterliklerin listesine yer verişmiştir:

Tablo 2

DİAOÖÇ'de Okuma Becerisi Ortak Öneri Düzeyleri

A1	Örneğin, tabelalarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan bildiğim adları, sözcükleri tek tek ve çok basit tümceleri anlayabilirim.
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilirim. Günlük yaşamla ilgili; ilan, prospektüs (tanıtmalık), yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, somut, önceden tahmin edilebilen bilgileri bulabilirim ve kısa, basit, kişisel mektupları anlayabilirim.
B1	İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim.
B2	Yazanların belirli bir tutum ve belirli bir konum izledikleri günümüz sorunlarıyla ilgili makale ve raporları okuyabilir ve anlayabilirim. Çağdaş yazınsal düzyazı metinlerini anlayabilirim.
C1	Uzun ve karmaşık, somut ya da yazınsal metinleri anlayabilir, kullanılan üslup farklılıklarını algılar ve ilgi alanım içinde olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.
C2	Kullanım kılavuzlarını, uzmanlık makalelerini ve yazınsal yapıtlar gibi soyut, içeriksel ve dilsel açıdan karmaşık hemen hemen her türlü yazılı metni zorluk çekmeden okuyabilirim.

(DİAOÖÇ, 2013, s. 32)

Bu çalışmada B1 seviyesi ders kitapları incelenmiştir ve bu bağlamda, Tablo 2'de yer alan B1 düzeyi okuma yeterliğinin "İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim." (DİAOÖÇ, 2013, s. 32), ifadesinden hareketle, kitaplara metin seçiminde temel yeterlik olarak ele alındığını söylemek mümkündür.

Okuma Eğitiminde Metin ve Önemi

Alanyazınında metin kelimesinin farklı açıklamalarına rastlamak mümkündür. Arapça “metn” kelimesinden gelmekte olan bu kelime İngilizce “text”, Fransızca “texe” yani dokuma, kumaş anlamına gelmektedir. Metin, harf, hece, kelime, cümle ve paragraflardan oluşan anlamlı bir bütün olarak tanımlamak mümkündür. “Belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür” (Günay, 2001, s. 33). Metinlerin, başı, sonu vardır ve cümleler anlamsal olarak birbirine bağlı dizilmişlerdir. Bu diziliş rastlantısal değildir, aksine yazar tarafından bilinçli olarak mantık sırasına dizilmiştir (Günay, 2001. s. 34). Cümleler kendi başına anlam taşımaktadır fakat metinde asıl olan cümlelerin bütününden çıkarılacak anlamdır. Konuşma veya sözle aktarılanlara sözlü metin; yazılarla aktarılanlara yazılı metin; resim, şekil, grafik vb. görsel sembollerden oluşanlara da görsel metin denilmektedir. Metnin temel vasfı, yazarın düşüncelerini, duygularını, hislerini okuyucuya yazı kanalıyla iletmesidir. Yani temelde iletişimi sağlama aracıdır.

Harften paragrafa kadar dil ögelerinin her biri metnin anlam bütünlüğüne hizmet etmekte, metnin tamamıyla birlikte bir anlam ve değer kazanmaktadır. Bu nedenle cümlelerde daha çok biçimsel, metinlerde ise anlamsal nitelik öne çıkmaktadır (Güneş, 2013). Okuma eyleminin merkezinde metinler yer almaktadır. Ders kitaplarında okuma becerisinin gelişimi okuma metinleriyle sağlanmaktadır. Güneş (2013), dil öğretiminde metinlerin nasıl seçileceği ve işleneceği üzerinde sistemli çalışmaların yapıldığını, dil becerilerini geliştirmek için metin öğretimi yerine metinle öğrenme yaklaşımı uygulandığını belirtmektedir.

DİAOÖÇ’de B1 okuma yeterlikleri tanımı farklı metin türlerini içermektedir. Örneğin güncel yaşamdan metinler, sinema bileti, basit yönergeler içeren metinler vs. farklı metin türlerini içermektedir. Metin türünü belirleyen çeşitli dinamiklerden söz etmek mümkündür. Bunların en başında hedef kitlenin ihtiyaçları ve metnin amacı yer almaktadır. Hangi amaçla metin oluşturulacaksa o amaca uygun bir metin türü tercih edilmelidir. YDOTÖ’de amaç dili öğretmek olduğu için kitap yazarları tarafından işlenecek konuya göre metinlerin tercih edilmiş olduğunu söylemek mümkündür. Seviye yeterliklerini göz önünde bulundurarak hedef kitlenin ihtiyaçlarını doğru tespit etmiş olmak, metin türünü seçmek konusunda da isabetli seçimlere olanak sağlayacaktır. Dolayısıyla, anadil olarak Türkçe öğrenenlerle,

yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için hazırlanmış kitapların metin seçimleri farklılık göstermesi beklendik ve istendik bir durumdur.

Dilbilim ve dil öğretimi alanyazınında metin türlerine ilişkin çeşitli sınıflamalar olduğu görülmektedir. Dilbilim alanyazınındaki sınıflamalarda metin cinsi, metin tipi-türü ya da söylem türü ayrımlarına gidilmektedir (Uzun & Bozkurt, 2018). Anadili eğitiminde TC. Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programında Türkçe kitapları için seçilmiş metin türlerini üç ana başlık altında sınıflandırılmıştır: Bilgilendirici metinler, hikâye edici metinler ve şiir (Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2019)

TÜRLER
BİLGİLENDİRİCİ METİNLER
Anı
Biyografiler, Otobiyografiler
Blog
Dilekçe
Efemera ve Broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş vb. karma içerikli metinler)
e-posta
Günlük
Haber Metni, Reklam
Kartpostal
Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)
Gezi Yazısı
Makale / Fıkra / Söyleşi /Deneme
Mektup
Özlü Sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.)
Özlü Sözler (vecize, atasözü, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz vb.)
Sosyal Medya Mesajları

HİKÂYE EDİCİ METİNLER
Çizgi Roman
Fabl
Hikâye
Karikatür
Masal / Efsane / Destan
Mizahi Fıkra
Roman
Tiyatro
ŞİİR
Mani / Ninni
Şarkı / Türkü
Şiir
Tekerleme / Sayışmaca / Bilmece

Şekil 2. İlköğretim Türkçe dersi metin türleri
(Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2019, s. 17)

Şekil 2'de görüldüğü üzere Türkçe dersi için M.E.B. tarafından yayımlanmış olan öğretim programında, bilgilendirici metinlerde 16 tür, hikâye edici metinlerde 8 tür ve şiirde 4 tür bulunmaktadır. Buradaki sınıflandırma genellikle edebiyat disiplini altında yer alan türleri içermektedir. Fakat bu tasnifteki bazı metin türlerinin yabancılar için kullanılmasının güç olacağını söylemek mümkündür. Çünkü YDOTÖ amacıyla hazırlanmış metinlerde farklı ölçütler, farklı parametreler gözetilmektedir. Yabancılar için hazırlanmış ya da hazırlanacak kitaplarda hangi metin türlerinin uygun olacağı konusunda çeşitli çalışmalar bulunmaktadır.

YTÖ'de metin türlerinin sınıflandırılmasında anadilde eğitim yaklaşımından daha farklı bir yaklaşım izlenmektedir. Pedagojik esaslar nedeniyle sıklıkla metinlere müdahale edildiği görülür. Güneş (2013) metinleri iki ölçüte göre değerlendirir. "Metinler dil öğretiminde kullanımına göre edebî, üretilmiş, özgün ya da otantik olarak gruplandırılmaktadır" (Güneş, 2013, s. 608). Edebi metinler bir yazara ait edebi özellikler taşıyan orijinal metinler anlamına gelmektedir. Özgün metinler, yazılmış ya da basılmış gazete haberlerini, köşe yazılarını vs. karşılamak için kullanılmaktadır. Üretilmiş metinler ise dersin ve konunun amacına yönelik kitap yazarları tarafından hazırlanmış metinler anlamına gelmektedir.

Durmuş ve Okur ise dil öğretiminde metin çalışmalarına önem verilmesi gerektiğini savunarak YDOTÖ için metin türlerini kurma ve özgün olarak ikiye ayırırlar (Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), 2018). Kurma metin, kitap yazarları tarafından oluşturulmuş, genellikle dilbilgisel yapıların yoğunlaştırılarak verildiği türdür. Özgün metin ise öğrenicilerin dış dünyada karşılaşabilecekleri metinler anlamına gelmektedir. Aşağıda bu tasnif şekil ile gösterilmiştir:

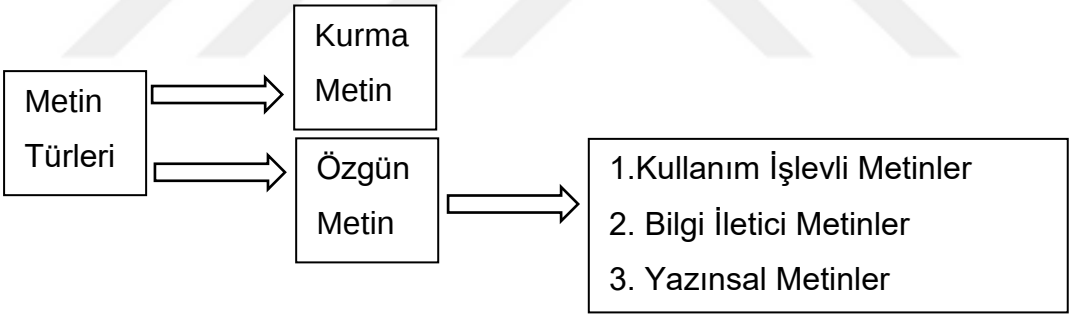

Şekil 3. Metinlerin tasnifi
(Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.), 2018, s. 299-301)

Şekil 3'te görüldüğü üzere kurma metin ve özgün metin olmak üzere iki tür bulunmaktadır. Özgün metinler ise üçe ayrılmıştır: kullanım işlevli metinler günlük yaşamda karşılaşılan metinleri; bilgi iletici metinler okuyucuyu bir konuda bilgilendirmeyi hedefleyen metinleri; yazınsal metinler ise kültürel metinleri karşılamak amacıyla kullanılmaktadır.

Bu çalışmanın metin türlerinin belirlenmesi bölümünde Durmuş ve Okur'un tasnifinin referans alınması uygun görülmüş, ders kitaplarındaki metinler kurma ve özgün olarak iki türde incelenmiştir.

Okuma metinlerinin yazılı-basılı ders materyallerinde bulunması dolayısıyla ders kitaplarının da okuma becerisini geliştirmede etkili olduklarını söylemek mümkün olacaktır.

Bir dersin öğretimine ilişkin hazırlanmış temel materyal ders kitaplarıdır. Seviye, yaş, okul, sınıf, dersin konusu, öğretmen, öğrenci vs. ölçütlere göre hazırlanmış ve kâğıt üzerine aktarılmış materyal olan ders kitabı, öğrencilerin ders dışında ders içeriğine yönelik bilgiye ulaşmalarını sağlamaktadır. Kâğıt üzerine gerek yazı, gerek şema, gerekse fotoğraf baskısı yoluyla bilgi daha ucuz olarak hedefine ulaşabilir (Demirel & Altun (Ed.), 2012). Ders kitabı sadece öğrenciler açısından değil, öğreticiler açısından da ders izlencesi olması dolayısıyla temel materyaldir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde de temel ders materyallerinden biri olan ders kitapları, alanında uzman kişiler tarafından yazılmalıdır. Hitap edilecek kitle açısından çocuklara ve yetişkinlere ayrı setler olarak hazırlanmalıdır. Dört temel beceriyi barındırmalı ve bu becerilerin eşit oranda üzerinde durulması beklenmektedir. Ders kitapları çalışma kitapları, sözlükler ve cd gibi diğer ders materyalleriyle desteklenmelidir (Güzel & Barın, 2013).

DİAOÖÇ'de Okuma Becerisi ve B1 Düzeyi

"Avrupa Diller Yılı olan 2001'de Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assesment (CEFR) adıyla yayımlanan Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenme, Öğretim, Değerlendirme (DİAOÖÇ) Avrupa Konseyinin dil alanındaki en önemli çalışmalarından biridir" (CEFR, 2018, s. 21). Bu çalışma, ilk yayımlandığı Kasım 2001'den itibaren geliştirilerek kimi bazı değişikliklerle güncellenmiştir. 2018 yılında yayımlandığı son versiyonunda geleneksel dört temel beceri yaklaşımı yerine alım (reception), üretim (production), etkileşim (interaction) ve uzlaşıma (mediation) dayalı iletişimsel bir model tercih ettiği görülmektedir. Okuma anlama becerisi, bu dört boyutlu iletişimin alım (anlama) boyutunda, alt beceri olarak yer almaktadır.

Bu teze konu olarak seçilmiş seviye, B1 seviyesidir. Tablo 2'de görüldüğü üzere B1 seviyesi için okuma yeterliği şu şekildedir: "İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim" (DİAOÖÇ, 2013, s. 72).

DİAOÖÇ'de okuma becerisi beş kategoriye ayrılmıştır. Bunlar: genel okuma, yazışmaları okuma, fikir sahibi olmak için okuma, bilgi ve gerekçeleri anlama ve yazılı talimatları anlamadır. Ortak Öneriler Çerçevesinde tanımlanmış olan yeterlikler bu kategoriler üzerinden oluşturulmaktadır.

1. *Okuma Anlama, Genel B1:* Kendi ilgi ve uzmanlık alanlarıyla ilgili konular üzerine okuduğu karmaşık olmayan teknik metinleri yeterli seviyede anlayabilir.
2. *Yazışmaları Okuma Anlama B1:* Bir mektup arkadaşıyla devamlı yazışabilmek için, özel mektuplardaki olay, duygu ve istekler hakkında yapılan betimlemeleri yeterince anlayabilir.
3. *Fikir Sahibi Olmak İçin Okuma B1:* Belirli bir görevle ilgili olarak istenilen bilgileri alabilmek amacıyla uzun metinleri gözden geçirebilir ve çeşitli metinlerden veya metin bölümlerinden çıkardığı bilgileri birleştirebilir. Mektup, bilgilendirme broşürü ve kısa resmî belgeler gibi basit günlük metinlerden önemli bilgileri bulabilir ve anlayabilir.
4. *Bilgi ve Gerekçeleri Anlama B1*: Anlaşılır şekilde yazılmış, gerekçelerle donatılmış metinlerin en önemli sonuçlarını algılayabilir. Ayrıntılarıyla olmasa bile, işlediği konudaki görüş açısını kavrayabilir. Alışılagelmiş konuları içeren karmaşık olmayan gazete makalelerini ana noktalarıyla kavrayabilir.
5. *Yazılı Talimatları Anlama B1:* Bir cihazı kullanmak için gerekli karmaşık olmayan, anlaşılır bir anlatımla yazılmış kullanım kılavuzlarını anlayabilir. (DİAOÖÇ, 2013).

Bu beş kategori, 2018 yılında yayımlanmış yeni versiyonda altı kategoriye yükseltilmiştir. Yukarıda belirtilmiş olan 5 kategoriye ek olarak burada belirtilmeyen yeni bir kategori daha eklenmiştir. Yeni, yani 6. kategori ise "boş zaman aktivitesi olarak okuma"dır (reading as a leisure activity). Yeterlikleri ise şu şekilde listelenmiştir:

1. Gazete ve dergi okuyabilir, geniş kitleler için hazırlanmış film, kitap, konser vs. afişlerinin (açıklamalarının) ana noktalarını anlayabilir.
2. Basit bir dille yazılmış şiirleri ve şarkıları anlayabilir.
3. Mekânların, davetlerin açıklamalarını, açıkça ifade edilmiş duyguları ve öykülerdeki bakış açılarını, günlük hayatta sık kullanılan dille yazılmış dergi makalelerini anlayabilir.
4. Birinin seyahat olaylarını, deneyimlerini ve keşiflerini tarif ettiği bir seyahat günlüğünü anlayabilir.
5. Açık ve net bir şekilde günlük dille yazılmış bir hikâyedeki, romandaki, çizgi romandaki olaylar dizisini sözlük kullanarak takip edebilir.

2018 yılında güncellenmiş olan DİAOÖÇ, çalışmamız başladıktan sonra yayınlandığı için, 2018'deki değişikliklere değinmekle beraber, 2013 yılında Türkçeye çevrilmiş olan DİAOÖÇ referans olarak kullanılmıştır.

İlgili Araştırmalar

Bu başlıkta, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başta ders kitapları olmak üzere, kullanılan okuma materyallerine yönelik araştırmalara yer verilmiştir. YDOTÖ'de kullanılan ders kitaplarını/dil öğretim setlerini, okuma becerisi çerçevesinde inceleyen çalışmalar; metinlere ilişkin ders işleme süreci, okumaya yönelik etkinliklerin çeşitliliği ve verimliliği, metinlerin seviyelere ve içeriğe uygun materyal üretimi gibi konulara odaklandığı görülmektedir.

Aygüneş (2007) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirme Yolları" adlı yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan kitapların okuma becerilerine ilişkin bölümlerini çeşitli açılardan değerlendirir. Ders kitaplarındaki okuma metinlerinin işleniş yöntemlerine getirdiği eleştirilere dayanarak, kendisi B1 ve C1 seviyelerine uygun örnekleyici çalışma önerir. Aygüneş, çalışmasında, B1 seviyesi için "Seyahat" temasında üç ünite ve C1 seviyesi için "Sağlıklı Yaşam" üzerine üç ünite hazırlamış ve eğitim durumlarını oluşturmuştur.

Şahin (2010) tarafından yapılan "Avrupa Dil Gelişim Dosyası Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Malzeme Oluşturma" başlıklı yüksek lisans tezinde, Avrupa Dil Gelişim Dosyasında ve DİAOÖÇ'de okuma becerisinin nasıl tanımlandığı betimlenmiş ve Ankara

Üniversitesi Yeni Hitit 1-2-3 kitapları bu betimlemeler doğrultusunda incelenmiştir. Ayrıca örnek temsil etmesi açısından A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 seviyelerine yönelik metinler hazırlanmıştır. Bu metinler, okuma öncesi, okuma esnası ve okuma sonrası etkinliklerle desteklenmiştir.

Şimşek (2011) tarafından yapılan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma" başlıklı yüksek lisans tezinde, Ankara Üniversitesi Yeni Hitit 1-2-3, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe 1-2 ders kitapları ve Dilset Yayınlarından "Adım Adım Türkçe Öğretim Seti"ndeki "İlk Sıçrayış" adlı 5 hikâyeden oluşan yardımcı okuma kitabı incelenmiştir. Bu incelemede okuma materyalleri temel, orta ve yüksek olarak seviyelendirilmiş, Yeni Hitit kitaplarından üçer metin, Gazi Yabancılar İçin Türkçe 1 ve 2 kitaplarından üçer metin, kitapları temsil etmek amacıyla seçilmiştir. Ayrıca Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi TÖMER öğrencilerine anket uygulaması yapılmıştır. Kitaplar hakkında öğrenci görüşlerinden de faydalanılarak okuma materyallerinin kullanışlılığı üzerine kapsamlı bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

Ak (2011) tarafından yapılan "İkinci Dil Öğretim Kaynaklarında Yer Alan Anlama Etkinliklerinin Karşılaştırılması (Yeni Hitit Ve New Headway Örneklemi)" başlıklı yüksek lisans çalışmasında, ikinci dil öğretim kitabı olarak hazırlanmış biri İngilizce, biri Türkçe olan kitaplar karşılaştırılmıştır. Türkçe kaynak için Yeni Hitit, İngilizce kaynak için ise New Headway kitapları tercih edilmiştir. Seçilen kitaplardaki anlama (okuma ve dinleme) etkinlikleri; türler, nitelikler, stratejiler, DİAOÖÇ gözetilerek hazırlanmaları gibi çeşitli açılardan görünümleri betimlenmiş ve karşılaştırılmıştır.

Dolaşık (2018) tarafından yapılan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metinlerin Oluşturulma Süreçleri" başlıklı yüksek lisans tezinde, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti kitaplarının A1, A2, B1, B2, C1 seviye kitapları incelenmiştir. Setlerin belirtilen seviyelerine ait kitaplarından birer metin seçilerek (Yedi İklim'den 5 metin, Yabancılar İçin Türkçe'den 5 metin olmak üzere toplam 10 metin) metinlerin farklı dil düzeylerindeki görünümü seviyeye uygunluk açısından değerlendirilmiştir.

Sarıbaş'ın (2014) "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri Ve Örnekleri" başlıklı yüksek lisans çalışmasında, DİAOÖÇ incelenerek A1, A2, B1, B2

seviyelerinde okuma-anlama alanına yönelik kazanımlar çıkarılmış ve bu kazanımlara ve seviyelere yönelik etkinlikler hazırlanmıştır.

Yukarıda değinilen çalışmalar içinde, çalışmamızla en yakın araştırma Sarıbaş'ın çalışmasıdır. Sarıbaş, okumaya yönelik kazanımları; Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine, Iköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programına, okuma becerisi üzerine yapılan çalışmalara, çalışma kitaplarına ve Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe ve Türk Kültürü Öğretim Programı'na (1-10. Sınıflar) dayanarak oluşturduğunu belirtmektedir (Sarıbaş, 2014). Çalışmada, dil seviyeleri altındaki okuma kazanımı olarak belirlenen/değerlendirilen başlıklar ise kimi zaman okuma amacı (Örnek: B1 seviyesi, Yönlendirme İçin Okuma, Bilgi ve Tartışma İçin Okuma) kimi zaman metin türü (Örnek: B1 seviyesi, talimatları okuma), kimi zaman da dilsel beceriyi (Örnek: B1 seviyesi, ipuçlarını tanımak ve çıkarımda bulunmak) içermektedir. Ayrıca çalışmada, kazanımlar bir liste bütünlüğü içinde sunulmamıştır. Sarıbaş'ın çalışmasında DİAOÖÇ'deki yeterliklerin kazanım statüsünde değerlendirildiğini söylemek mümkündür.

Bizim çalışmamızda, DİAOÖÇ'deki okuma yeterlikleri önce kazanımlaştırılmış, daha sonra seçilen üç dil öğretim setinde yer alan B1 seviye kitaplarındaki okuma metinleri ve etkinlikleri bu kazanımlar bağlamında değerlendirilmiştir.

Bölüm 3
Yöntem

B1 seviyesinde bulunan ders kitaplarındaki okuma metinlerinin DİAOÖÇ'de yer alan okuma yeterliklerine uygunluğunun incelendiği bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. "Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan" (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.217) doküman analizi beş aşamada gerçekleşmektedir: "dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma" (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 223). Bu doğrultuda araştırmanın temel veri kaynağını oluşturan dokümanlar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan YEE Yedi İklim, Yeni Hitit, İstanbul Dil Öğretim Setinde yer alan B1 seviyesi ders kitaplarındaki okuma metinleridir. Aşağıdaki başlıklarda çalışmada izlenen yöntem ayrıntılı bir biçimde açıklanmaktadır.

İnceleme Nesneleri

Bu araştırmada, ulaşılmaya çalışılan verinin çeşitli ve derinlemesine olmasını sağlamak amacıyla birden fazla inceleme nesnesi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan nesnelerin en önemlisi dil öğretim setleridir. Çalışmaya dâhil edilen üç dil öğretim seti (YEE Yedi İklim, Yeni Hitit, İstanbul) esas veri kaynağı olarak yer almaktadır. Bunun dışında bir diğer inceleme nesnesi Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi ve bu çerçeveye uygun olarak hazırlanan "B1 Seviyesi Okuma Kazanım Listesi"dir. Bu nesnelere ilişkin özelliklere aşağıda değinilmiştir:

- *Dil Öğretim Setleri:* Araştırma kapsamında üç dil öğretim setinden yararlanılmıştır.

1. *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı,* Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi TÖMER tarafından hazırlanmıştır. Kitapların editörü Prof. Dr. N. Engin Uzun'dur. Ankara Üniversitesi Basımevi tarafından basılmıştır. Sette üç kitap bulunmaktadır. Üç kitabın da öğretmen ve çalışma kitapları ile birlikte bir de dinleme cd'si bulunmaktadır. 1. kitap Temel, 2. kitap Orta ve 3. kitap Yüksek olarak adlandırılmıştır. Temel seviye olan birinci kitap A1 ve A2 seviyelerini, orta seviye olan ikinci kitap B1 seviyesini ve yüksek seviye olan üçüncü kitap B2 ve C1 seviyelerini kapsamaktadır. Dinleme, okuma, sözlü anlatım, karşılıklı

konuşma ve yazılı anlatım becerilerine yer verilmiştir. Sette C2 seviyesi kitap bulunmamaktadır. İkinci kitap olan B1 seviye kitap 196 sayfa ve 12 üniteden oluşmaktadır. Kitabın başında içindekiler bölümü bulunmaktadır, sonunda ise ünitelerde işlenmiş olan dilbilgisel yapılar özetlenmiştir. Ayrıca Türkçe terimlerin İngilizce karşılıklarının bulunduğu bir terimler sözlüğü bulunmaktadır.

2. *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı*nın genel yayın yönetmeni Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz'dır. Setin editörlüğünü ise yine Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz ve Doç. Dr. Fatma Bölükbaş yapmaktadır. Kültür Sanat Basımevi tarafından basılmıştır. Bu set toplamda beş adet kitaptan oluşmaktadır. A1, A2, B1, B2 ve C1/+ seviyelerinde ders ve çalışma kitapları bulunmaktadır. Dinleme, okuma, dilbilgisi, konuşma ve yazma becerilerine yer verilmiştir. Sette C2 seviyesi kitap bulunmamaktadır. Üçüncü kitap olan B1 seviye kitap 112 sayfa ve 6 üniteden oluşmaktadır. Kitabın başında içindekiler bölümü, sonunda ise dinleme metinlerine ve "Bu kitabı nasıl kullanmalıyım?" bölümüne yer verilmiştir.

3. *Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti*nin editörleri Yrd. Doç. Dr. Erol Barın, Dr. Şaban Çobanoğlu, Prof. Dr. Şeref Ateş, Doç. Dr. Mustafa Balcı ve Doç. Dr. Cihan Özdemir'dir. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşlenmesi tarafından basılmıştır. Bu set toplamda 6 adet kitaptan oluşmaktadır. A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 seviyelerine uygun olan ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı ve birer adet de dinleme cd'si bulunmaktadır. İncelenen setlerde C2 seviye kitap sadece bu sette bulunmaktadır. B1 seviye kitap 191 sayfa ve 8 üniteden oluşmaktadır. Kitabın başında içindekiler, sonunda ise dizin bölümleri bulunmaktadır.

- *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi:* Avrupa Konseyi tarafından, 2001 yılında yayımlanan dinleme, yazma, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma gibi dil becerilerini öğretme-öğrenme, ölçme-değerlendirme ve belgelendirme gibi hususlar açısından gerek dil öğrenicilerine gerek eğiticilere gerekse politika yapıcılara kılavuzluk etmeyi amaçlayan bir metindir. Öneriler Çerçevesi dil öğretimi alanında birbirinden farklı uygulamaları ortadan kaldırarak ortak bir anlayış geliştirmeyi temel almaktadır.

- B1 Seviyesi Okuma Yeterlikleri Kazanım Listesi (Tablo 3'te verilmiştir).

Dil öğretim setleri içerisinden nesne belirlemek amacıyla örnekleme yöntemlerinden ölçüt ve uygun örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemine göre, "örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesneler, olaylar vb.) örnekleme alınırlar" (Büyüköztürk vd., 2011, s. 91). Buna göre bu araştırmada örnekleme için ölçütler; devlete bağlı kurum ve kuruluşlarda kullanılma, yaygın olarak kullanılma, yetişkinlere yönelik hazırlanmış olma, optimum seviyede sayfa sayısı barındırma ve Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesini referans alarak hazırlanılmış olma şeklinde belirlenmiştir. YEE Yedi İklim Dil Öğretim Seti 46 farklı ülkede bulunan 56 kültür merkezinde YDOTÖ amacıyla kullanılmaktadır. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti ise Ankara Üniversitesine bağlı çeşitli Türkçe öğretim merkezlerinde ve yurt dışında bazı Türkoloji bölümlerinde ders kitabı olarak kullanılmaktadır. "Örneklem için kullanılan bir diğer yöntem olan uygun örnekleme yönteminde zaman, para ve işgücü kaybını önlemek temel amaçtır" (Büyüköztürk vd., 2011, s. 91). Bu kapsamda araştırmacının kolaylıkla ulaşabildiği İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti de örnekleme dâhil edilmiştir. Ayrıca bu setlerden üçünün de Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine göre hazırlandığının ifade edilmiş olması da örnekleme alınmaları için sebep oluşturmuştur.

B1 seviye, bağımsız dil kullanımının başladığı ilk dil düzeyidir. Temel düzey kitapların metinleri daha çok dil öğretimi için kitap yazarları tarafından üretilmiş metinlerdir. Ayrıca bu seviyelerdeki metinler daha çok diyalog şeklindedir. Bu sebepler göz önünde bulundurulup temel düzey kitap metinleri tercih edilmemiştir. Metinlerin içerik açısından daha bütüncül olması ve inceleme açısından da daha işlevsel olması dolayısıyla bu çalışma için B1 seviye kitaplar seçilmiştir.

Sonuç olarak YDOTÖ amacıyla yazılmış dil öğretim setleri araştırmanın nesneleri YEE Yedi İklim, Yeni Hitit ve İstanbul olmak üzere 3 dil öğretim seti B1 seviye ders kitapları, inceleme nesnelerini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikli olarak Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde yer alan B1 seviyesi okuma yeterlikleri listelenmiştir. Listede yer alan yeterlikler alan uzmanları tarafından kazanım cümlelerine dönüştürülerek "*B1 Seviye Okuma Yeterlikleri Kazanım Listesi*" (Karadağ, Ö. & Kalfa, M. 2017 Yayımlanmamış metin. Altay Türkçe Öğreniyorum Seti) oluşturulmuştur. Bu liste, Altay Türkçe Öğreniyorum Seti yazım sürecinde hazırlanmış ve görüşmeler neticesinde çalışmamızda kullanılmak üzere temin edilmiştir. Kazanım listesinin belirlenmesinden sonra söz konusu liste, kontrol listesinde dönüştürülmüş, araştırmacı ve başka bir alan uzmanı birlikte B1 seviyesi ders kitaplarında yer alan metinleri incelemeye başlamıştır. Başlangıçta ortak bir şekilde yürütülen incelemelerde araştırmacı ve alan uzmanının her kitabın ilk 10 metninde aynı sonuca vardığı görülmüş; araştırmanın güvenirliğinin sağlandığı düşünülerek araştırmacı incelemeye tek başına devam etmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen veri ilgili alan yazını eşliğinde değerlendirilmiştir.

DİAOÖÇ hareketle oluşturulmuş B1 Seviyesi Okuma Yeterlikleri Kazanım Listesi'nde listelenmiş 7 okuma yeterliği ve yeterlikleri tanımlayan 26 okuma kazanımı belirlenmiştir. Yeterlikler DİAOÖÇ'den doğrudan alınmıştır.

Aşağıdaki tabloda yukarıda bahsi geçmiş olan yeterlikler ve kazanımların listesi verilerek her cümleyi temsil eden bir kod oluşturulmuş. Kodlar çalışmanın ilerleyen bölümlerinde cümleleri temsil etmek amacıyla kullanılmıştır.

Tablo 3

B1 Seviyesi Okuma Yeterlikleri Kazanım Listesi

Okuma Yeterlikleri	Kazanımlar
1. (OY1) Günlük hayatta karşılaşılan, olayları, duyguları ve istekleri ifade eden yazışmaları anlayabilir.	1. (OY1 – K1) Günlük hayatta karşılaştığı notları ve broşürleri anlar. 2. (OY1 – K2) Sosyal medya iletilerini anlar. 3. (OY1 – K3) Günlük hayatta karşılaştığı mektupları anlar.
2. (OY2) Günlük hayatta karşılaştığı form, özet, rapor vb. metinleri anlayabilir.	1. (OY2 – K1) Başvuruda ya da hizmet almada kullanılan formları anlar. 2. (OY2 – K2) Özetlenmiş bir metni anlar. 3. (OY2 – K3) Kendisini ilgilendiren bir rapor ya da benzer metinleri anlar.
3. (OY3) Öyküleyici metinleri anlayabilir.	1. (OY3 – K1) Öyküleyici metinlerin konusunu belirler. 2. (OY3 – K2) Öyküleyici metinlerdeki ana fikrini ve yardımcı fikirleri belirler. 3. (OY3 – K3) Öyküleyici bir metindeki 5N1K unsurlarını belirler. 4. (OY3 – K4) Öyküleyici metinlerdeki basit betimlemeleri anlar. 5. (OY3 – K5) Öyküleyici metinlerde olayların aşamalarını fark eder.
4. (OY4) Yazılı talimatları anlayabilir.	1. (OY4 – K1) Günlük hayatta sık karşılaşılan araçların kullanım kılavuzlarını anlar. 2. (OY4 – K2) İlaç prospektüslerini anlar. 3. (OY4 – K3) Yemek kitaplarındaki uygulama yönergelerini anlar. 4. (OY4 – K4) Eğitimle ilgili uygulama yönergelerini anlar.
5. (OY5) Bir konuda bilgi sahibi olabilmek için bilgilendirici metinleri tarayabilir.	1. (OY5 – K1) Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur. 2. (OY5 – K2) Bir metinde yer alan anahtar kelimeleri bulur. 3. (OY5 – K3) Bir metindeki bakış açısını bulur. 4. (OY5 – K4) Ders kitabını bir konu ya da kavrama göre tarar. 5. (OY5 – K5) İlgi alanlarına göre gazete ya da dergilerde yer alan metinleri tarar.
6. (OY6) Okuduklarından basit çıkarımlar yapabilir.	1. (OY6 – K1) Özetle bir metnin orijinali arasında ilişki kurar. 2. (OY6 – K2) Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar. 3. (OY6 – K3) Okuduğu metinlerde sebep sonuç ilişkilerini belirler.
7. (OY7) Bir metindeki bilinmeyen kelime veya ifadelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin edebilir.	1. (OY7 – K1) Okuduğu metinde anlamca birbirine yakın olan kelimeleri ayırt eder. 2. (OY7 – K2) Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder. 3. (OY7 – K3) Bilmediği kelimenin anlamını kelimenin kullanıldığı farklı cümlelerin yardımıyla çözer.

(Karadağ, Ö. & Kalfa, M. (2017). Yayımlanmamış metin)

Tablo 3’te yer almakta olan 7 okuma yeterliği ve 26 okuma kazanımı çalışmanın ilerleyen bölümlerinde tabloların çok geniş yer tutması sebebiyle kodlanarak kullanılmıştır. 7 okuma yeterliği OY1, OY2, OY3, OY4, OY5, OY6, OY7 olarak; kazanımlar ise yeterlik kodları altında K1, K2, K3, K4 ve K5 şeklinde oluşturulmuştur.

İncelenmiş olan üç kitap için üç ayrı başlık oluşturulmuş, bu üç başlığın altında kitaplara ait üniteler ve metinleri işlenmiştir. Öncelikle ünitelerde yer alan metinler kitabın içindeki sırayla listelenerek türleri belirlenmiştir. Tür belirlemenin ardından yine her ünite için bir tablo oluşturulmuştur. Bu tablolarda tablonun temsil ettiği kitap, ünite, metinler ve etkinlik sayılarına yer verilmiştir. Üniteye ait metinlerin tamamı sıralanmış ve etkinliklerle kazanımların kaç kez tekrarlandığı, kazanıma denk gelen satırda rakamsal olarak belirtilmiştir.

Şekil 1’de kodların nasıl yorumlandığı örnek üzerinden anlatılmıştır:

Ünitede Bulunan Toplam Etkinlik Sayısı

Kitap İsmi

Ünite

Metinler

HİTİT B1 Ünite 7	HİTİT	HİTİT	HİTİT	HİTİT	HİTİT	HİTİT	HİTİT
14 Etkinlik	7.1.	7.2.	7.3.	7.4.	7.5.	7.6.	7.7.
OY1 - K1				1			
OY1 - K2							
OY1 - K3							
OY2 - K1							
OY2 - K2							
OY2 - K3							
OY3 - K1							
OY3 - K2							
OY3 - K3							
OY3 - K4							
OY3 - K5							
OY4 - K1							
OY4 - K2							
OY4 - K3							
OY4 – K4							
OY5 - K1	2			1	1	2	
OY5 - K2							
OY5 - K3							
OY5 - K4				1			
OY5 - K5							
OY6 - K1		1					
OY6 - K2	2	1				2	
OY6 - K3		1					
OY7 - K1							
OY7 - K2	1				2		
OY7 - K3	1				1		

Okuma Yeterlik Numarası

Okuma Kazanım Numarası

Kazanımların Kaç Kez Tekrar Ettiği

Şekil 4. Örnek tablo incelemesi

Şekil 1'in sol üst köşesinde Hitit B1 Ünite 7 – 14 Etkinlik ibaresi, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 seviye ders kitabına ait 7. ünitenin işlendiğini ve metinlerin toplam etkinlik sayısının 14 olduğunu anlatmaktadır. Hitit 7.1. Hitit 7.2. Hitit 7.3. Hitit 7.4. Hitit 7.5. Hitit 7.6. Hitit 7.7 kodlamaları ise 7. ünite içerisinde yer alan 7 ayrı metinin kodlamasıdır. Yani bu tablonun ilk satırına bakıldığında, Yeni Hitit B1 seviye kitabın 7. Ünitesinin, 7 metin ve 14 etkinlikten oluştuğu yorumunu yapabilmek mümkündür.

Sol sütunda yer almakta olan OY1, OY2, OY3, OY4, OY5, OY6 ve OY7 kodlamaları okuma yeterliklerinin kodu olarak kullanılmıştır. K1, K2, K3, K4 ve K5 kodlamaları ise kazanımları temsilen oluşturulmuştur. Örneğin; OY1 – K1 kodlaması 1. okuma yeterliğinin 1. kazanımını yani "Günlük hayatta karşılaştığı notları ve broşürleri anlar." kazanımını, OY6 - K2 kodlaması 6. okuma yeterliğinin 2. kazanımını yani "Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar" kazanımını temsil etmektedir.

Tablonun içerisinde yer almakta olan rakamlar ise metinler ve etkinliklerle kazanımların kaç defa tekrar ettiğini göstermektedir. Örnek olarak verilmiş tablodan yola çıkarak OY1 – K1'in 4. okuma metninde 1 defa olmak üzere, ünitede toplam 1 defa tekrar etmiştir. OY5 – K1'in 1. okuma metninde 2 defa, 4. okuma metninde 1 defa, 5. okuma metninde 1 defa ve 6. okuma metninde ise 2 defa olmak üzere toplam 6 defa tekrar etmiştir.

Yine tabloda görüldüğü üzere 3. ve 7. metinlerde kazanımların karşısına denk gelen bir rakamsal karşılık bulunmamaktadır. Bu durum ise o metinlerin etkinlik barındırmayan dolayısıyla ilgili kazanımı karşılamayan metinler olduğu anlamına gelmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmış iki veri toplama aracı bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Tablo 3'te verilmiş B1 Seviyesi Okuma Yeterlikleri Kazanım Listesidir. Diğer araç ise Etkinlik Kontrol Listesidir. Bu liste, Ekler bölümünde Ek-A olarak verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2013, s. 260) içerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilir:

1. Verilerin kodlanması
2. Temaların bulunması
3. Kodların ve temaların düzenlenmesi
4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Bu bağlamda araştırma kapsamında dil öğretim setlerinden kontrol listesi aracılığıyla elde edilen veriler araştırmacı ve bir diğer alan uzmanı tarafından içerik analizine tabi tutulmuştur.

Bölüm 4
Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine hazırlanmış kitapların okuma becerilerine ilişkin bölümleri incelenerek bu bölümlerin okuma becerilerine yönelik yeterlikleri ne düzeyde içerdiği ve gerçekleştirdiği tartışılmıştır.

Kitaplar ve Üniteler

İncelenmiş olan YEE Yedi İklim B1 seviye kitabı 8, İstanbul B1 seviye kitabı 6 ve AÜ Yeni Hitit B1 seviye kitabı 12 üniteden oluşmaktadır. Kitaplardaki ünitelerin isimleri şu şekildedir:

Tablo 4

Kitapların üniteleri

YEE Yedi İklim	İstanbul	AÜ Yeni Hitit
1. Haberin Var mı?	1. Yeni Bir Hayat	1. İş Dünyası
2. Yorumlar ve Görüşler	2. İş Dünyası	2. Şimdi Spor Zamanı
3. Eğitim	3. Her Şeyin Başı Sağlık	3. Hayaller Gerçek Olsa
4. Gelin Tanış Olalım	4. Eğitim Hayatı	4. Bu Yıl Moda Ne?
5. Engelleri Kaldıralım	5. Hayallerimiz	5. Eğitim Şart
6. Kurgu	6. İnsanlar Konuşa	6. Estetik ve Yaratıcılık
7. Kutlama		7. İcatlar Mucitler
8. Ömür Dediğin		8. Tabiat Ana
		9. Sinema Dünyası
		10. İster İnan İster İnanma
		11. Bugün Bayram
		12. İnsana Dair

Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti

YEE Yedi iklim Türkçe Öğretim Seti Seviye B1 (2015, Diyanet Vakfı) ders kitabının editör kadrosu şu isimlerden oluşmaktadır: Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN, Dr. Şaban ÇOBANOĞLU, Prof. Dr. Şeref ATEŞ, Doç. Dr. Mustafa BALCI, Doç. Dr. Cihan ÖZDEMİR. Kitap 191 sayfa ve 8 ünite içermektedir. Üniteler kendi içinde A, B ve C bölümleri olmak üzere üçe ayrılmıştır. Her ünitenin sonunda 10 sorudan oluşan çoktan seçmeli "Değerlendirme" testi ve yeterlik cümlelerinden oluşan "Kendimi Değerlendiriyorum" bölümü bulunmaktadır. Öğrencilerden, ünite bitiminde soruları çözerek üniteyi anlayıp anlamadıklarını test etmeleri ve değerlendirme formuyla yeterliklerini belirlemeleri beklenmektedir. Kitabın en arkasında 170 – 188 sayfalar arasında ünitelerde geçen bilinmeyen kelimelerin yer aldığı "Dizin" bölümü bulunmaktadır.

DEĞERLENDİRME

1. Diyalog, hangisiyle tamamlanırsa sorulan sorunun cevabı eksik olur?
Ali: Ahmet gideli kaç ay oldu?
Yaşar: Üç ay.
Ali: Nasılmış? Alışabilmiş mi oralara?
Yaşar: Bilmiyorum, hiç görüşmedik.
Ali: Görüşmediniz mi? Hiç telefon açmadı mı?
Yaşar: .....
A) Evet, gittiğinden beri hiç telefon açmadı.
B) Evet, gitti gideli hiç telefon açmadı.
C) Evet, gideli görüşmedik.
D) Evet, görüşmedik, gitti gideli hiç telefon açmadı.

2. Diyaloğa göre aşağıdaki boşluğa hangi seçeneğin gelmesi daha uygundur?
Kurt: İki günden beri midem ağrıyor doktor hanım.
Kuzu: Hımm, bir muayene edelim. Ağzınızı açın.
Kurt: Ölecek miyim doktor hanım?
Kuzu: Kaç gündür yemek yemediniz?
Kurt: Üç günden beri ağzıma bir lokma girmedi.
Kuzu: Mideniz iyice zayıflamış,
.....
Kurt: Bence de. Neden sizi yemekle başlamayayım?
A) ...hemen mide filmi çektirmeliyiz.
B) ... beslenmenize dikkat etmelisiniz.
C) ... sağlıklı beslenmelisiniz.
D) ... hemen bir şeyler yemelisiniz.

3 ve 4. sorular aşağıdaki kelimelerden hangisiyle tamamlanamaz.

3. Hasta bakıcı hastayı yatağına .....
A) yattı B) yatırdı
C) yatıracak D) yatırıyor

4. Uzun yola çıkmadan önce muhakkak arabaya bakım .....
A) yaptır. B) yaptırmalı.
C) yaptırmalısın. D) yaptırmadı.

5-10. soruları uygun seçenekle tamamlayınız.

5. Ali Bey, park görevlisine arabasını .....
A) park etti. B) park ediyor.
C) park ettirdi. D) park edecek.

6. Kerem, yıpranmış kitapları ciltçiye .....
A) ciltledi. B) ciltletti.
C) ciltlendi. D) ciltlemiş.

7. Öğretmen, öğrencilere piknikten sonra çevreyi .....
A) temizledi. B) temizlendi.
C) temizliyor. D) temizletti.

8. Hakim, mahkeme kararını kâtibe .....
A) yazdırdı. B) yazdı.
C) yazıldı. D) yazıştı.

9. Onunla bir daha hiç bir şekilde .....
A) görüşmeyeceksin. B) görüşmemelisin.
C) görüştürmedi. D) görüşmelisin.

10. Uçak kalkmadan bir saat önce hava alanında .....
A) gitmelisin. B) olmalısın.
C) ulaşmalısın. D) varmalısın.

Şekil 5. YEE Yedi İklim B1 kitabı değerlendirme bölümü örneği (YEE Yedi İklim, 2015, s. 89)

Şekil 6. YEE Yedi İklim "Kendimi Değerlendiriyorum" bölümü örneği (YEE Yedi İklim, 2015, s. 68)

Önceki sayfada verilmiş olan Şekil 2, 4. ünitenin değerlendirme testidir ve 10 sorudan oluşmaktadır. Şekil 3'te ise 3. Ünitenin "Kendimi Değerlendiriyorum" bölümünün görseli yer almaktadır.

İzleyen bölümde kitaptaki 8 ünite ve bu ünitelere ait metinler sıralanmıştır:

Tablo 5

YEE Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Seviye İçindekiler

	Ünite	*Okuma Metinleri*
1	Haberin Var Mı?	- Genç İhtiyarlar - Ekonomist Serdar Şenol Değerlendiriyor - İletişim Araçları - Eskiden, Çok Eskiden - Haberler - Yetenek İşi - Sosyal Medya - Tellal
2	Yorumlar ve Görüşler	- Türkü Baba - Hat Sanatı - Seyahat Danışmanları Arıyoruz - Yarın Buluşalım - Metin Hoca'nın Ders Notları - İş Görüşmesi - Özgeçmiş - Yemek Kokusu - Babam ve Oğlum - Tercüman-ı Ahvâl
3	Eğitim	- Büyük Heyecan - Hayatımızdaki "Keşke"ler… - Yaren Üniversiteye Kayıt Yaptırıyor - Yaren'in Fakültesi - Üniversitemizdeki İmkânlar - Dil Ne Taşır? - Kitap Okumanın Faydaları - En Değerli Ödülüm - Kitap Okuyorum, Hem De Çok Hızlı - Türklerde Kitap Ciltleme Sanatı
4	Gelin Tanış Olalım	- Kafede - Okuyalım, Cevaplayalım (Başlık yok) - Kültür Elçileri Türkiye'de - Yunus Emre Enstitüsü Üsküp - Kayıt Bürosunda - Bir Ömür - Altınkanat Müteahhit - Hangisini Alalım? - Sürpriz - Garanti Belgesi - Altınkanat Buzdolabı İçin Garanti Belgesi - Buzdolabı Kullanım Talimatı - Üniversite Öğrencisi Elektrik Akımına Kapıldı - Elektrik Kazalarına Karşı Neler Yapmalı? - Ömrün Garanti Belgesi Var Mı?

5	Engelleri Kaldıralım	- Parmaklarıyla Gören Adam - Sanat Galerisi - Yağmur Adam - Altı Çizili İfadelerin Yerine Gelebilecek İfadeleri Seçelim - Okuyalım, Cevaplayalım (Başlık yok) - Nasıl Yardım Ederiz? - Âşık Veysel Şatıroğlu
6	Kurgu	- Uykudaki Dünyamız: Rüyalar - Rüya İçinde Rüya - Menemen - Köpek Uçağı Isırdı - Dertliyim! - Anket - Sinema Daveti - Çiçek Festivali - Türk Toplumunda Rüya
7	Kutlama	- Haka Dansı - Mezun Olduğumuz Gün - Festivale Gidelim - Gül Dalında Bir Dilek - Düğün - Tuzlu Kahve - Bir Yastıkta Kocamak
8	Ömür Dediğin	- Tahir İle Zühre - Başyapıt - Seherde Uğradım Ben Bir Güzele - Mânilerimiz - Bir Liderin Doğuşu - Çobanlıktan ÖSS Zaferine - Ayşe Kulin - Türk Sinemasının Unutulmaz İkilisi Münir Özkul – Adile Naşit

Tabloda görüldüğü üzere kitap sekiz üniteden oluşmaktadır. İlk yedi ünitede farklı dilbilgisel yapılar işlenirken sekizinci ünite tekrar ünitesi olarak verilmiştir. Birinci ünitede 8, ikinci ünitede 10, üçüncü ünitede 10, dördüncü ünitede 15, beşinci ünitede 7, altıncı ünitede 9, yedinci ünitede 7 ve son olarak sekizinci ünitede 8 adet okuma metni bulunmaktadır. Her ünitenin son okuma metni serbest okuma başlığı altında verilmiş olup metinlerle ilgili hiçbir etkinliğe yer verilmemiştir.

Aşağıdaki başlıklarda kitabın içerisinde bulunan ünitelere ait metinler ve bu metinlerin tür tanımları listelenmiştir. Parantez içerisinde belirtilen kodlama, ilerleyen bölümlerde bu metinleri temsil etmek amacıyla kullanılacaktır.

Ünite 1. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı birinci ünitede 7 özgün 1 kurma metin olmak üzere toplam 8 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Genç İhtiyarlar (1.1) – Özgün Metin
Ekonomist Serdar Şenol Değerlendiriyor (1.2) – Özgün Metin
İletişim Araçları (1.3) – Özgün Metin
Eskiden, Çok Eskiden (1.4) – Özgün Metin
Haberler (1.5) – Özgün Metin
Yetenek İşi (1.6) – Kurma Metin
Sosyal Medya (1.7) – Özgün Metin
Tellal (1.8) – Özgün Metin

Ünite 2. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı ikinci ünitede 8 özgün 2 kurma metin olmak üzere toplam 10 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Türkü Baba (2.1) – Özgün Metin
Hat Sanatı (2.2) – Özgün Metin
Seyahat Danışmanları Arıyoruz (2.3) – Özgün Metin
Yarın Buluşalım (2.4) – Kurma Metin
Metin Hoca'nın Ders Notları (2.5) – Özgün Metin
İş Görüşmesi (2.6) – Kurma Metin
Öz Geçmiş (2.7) – Özgün Metin
Yemek Kokusu (2.8) – Özgün Metin
Babam ve Oğlum (2.9) – Özgün Metin
Tercüman-ı Ahvâl (2.10) – Özgün Metin

Ünite 3. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı üçüncü ünitede 7 özgün 3 kurma metin olmak üzere toplam 10 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Büyük Heyecan (3.1) – Kurma Metin
Hayatımızdaki "Keşke"ler… (3.2) – Özgün Metin

Yaren Üniversiteye Kayıt Yaptırıyor (3.3) – Özgün Metin

Yaren'in Fakültesi (3.4) – Özgün Metin

Üniversitemizdeki İmkânlar (3.5) – Özgün Metin

Dil Ne Taşır? (3.6) – Kurma Metin

Kitap Okumanın Faydaları (3.7) – Özgün Metin

En Değerli Ödülüm (3.8) – Kurma Metin

Kitap Okuyorum, Hem De Çok Hızlı (3.9) – Özgün Metin

Türklerde Kitap Ciltleme Sanatı (3.10) – Özgün Metin

Ünite 4. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı dördüncü ünitede 8 özgün 7 kurma metin olmak üzere toplam 15 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Kafede (4.1) – Kurma Metin

Okuyalım, Cevaplayalım (4.2) – Kurma Metin

Kültür Elçileri Türkiye'de (4.3) – Özgün Metin

Yunus Emre Enstitüsü Üsküp (4.4) – Özgün Metin

Kayıt Bürosunda (4.5) – Kurma Metin

Bir Ömür (4.6) – Kurma Metin

Altınkanat Müteahhit (4.7) – Özgün Metin

Hangisini Alalım? (4.8) – Kurma Metin

Sürpriz (4.9) – Kurma Metin

Garanti Belgesi (4.10) – Kurma Metin

Altınkanat Buzdolabı İçin Garanti Belgesi (4.11) – Özgün Metin

Buzdolabı Kullanım Talimatı (4.12) - Özgün Metin

Üniversite Öğrencisi Elektrik Akımına Kapıldı (4.13) – Özgün Metin

Elektrik Kazalarına Karşı Neler Yapmalı? (4.14) – Özgün Metin

Ömrün Garanti Belgesi Var Mı? (4.15) – Özgün Metin

Ünite 5. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı beşinci ünitede 6 özgün 1 kurma metin olmak üzere toplam 8 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Parmaklarıyla Gören Adam (5.1) – Özgün Metin

Sanat Galerisi (5.2) – Kurma Metin

Yağmur Adam (5.3) – Özgün Metin

Altı Çizili İfadelerin Yerine Gelebilecek İfadeleri Seçelim (5.4) – Özgün Metin
Okuyalım, Cevaplayalım (5.5) – Özgün Metin
Nasıl Yardım Ederiz? (5.6) – Özgün Metin
Âşık Veysel Şatıroğlu (5.7) – Özgün Metin

Ünite 6. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı altıncı ünitede 6 özgün 3 kurma metin olmak üzere toplam 9 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Uykudaki Dünyamız: Rüyalar (6.1) – Özgün Metin
Rüya İçinde Rüya (6.2) – Kurma Metin
Menemen (6.3) – Özgün Metin
Köpek Uçağı Isırdı (6.4) – Özgün Metin
Dertliyim! (6.5) – Kurma Metin
Anket (6.6) – Özgün Metin
Sinema Daveti (6.7) – Kurma Metin
Çiçek Festivali (6.8) – Özgün Metin
Türk Toplumunda Rüya (6.9) - Özgün Metin

Ünite 7. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı yedinci ünitede 5 özgün 2 kurma metin olmak üzere toplam 7 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Haka Dansı (7.1) – Özgün Metin
Mezun Olduğumuz Gün (7.2) – Kurma Metin
Festivale Gidelim (7.3) – Özgün Metin
Gül Dalında Bir Dilek (7.4) – Özgün Metin
Düğün (7.5) – Kurma Metin
Tuzlu Kahve (7.6) - Özgün Metin
Bir Yastıkta Kocamak (7.7) – Özgün Metin

Ünite 8. Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabı sekizinci ünitede 8 özgün metin yer almakta, kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Tahir İle Zühre (8.1) – Özgün Metin
Başyapıt (8.2) – Özgün Metin
Seherde Uğradım Ben Bir Güzele (8.3) – Özgün Metin

Mânilerimiz (8.4) – Özgün Metin

Bir Liderin Doğuşu (8.5) – Özgün Metin

Çobanlıktan ÖSS Zaferine (8.6) – Özgün Metin

Ayşe Kulin (8.7) – Özgün Metin

Türk Sinemasının Unutulmaz İkilisi Münir Özkul/Adile Naşit (8.8) – Özgün Metin

Tablo 6'da YEE Yedi İklim B1 seviye ders kitabındaki metinlerin türlere göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre 19'u kurma, 55'i özgün olmak üzere 74 metin bulunmaktadır.

Tablo 6

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Metin Türleri

Ünite	**Kurma Metin**	**Özgün Metin**
1	1	7
2	2	8
3	3	7
4	7	8
5	1	6
6	3	6
7	2	5
8	-	8
Toplam	**19**	**55**

Aşağıdaki şekillerde YEE Yedi İklim ders kitabından seçilmiş bir özgün ve bir kurma metin örneği verilmiştir.

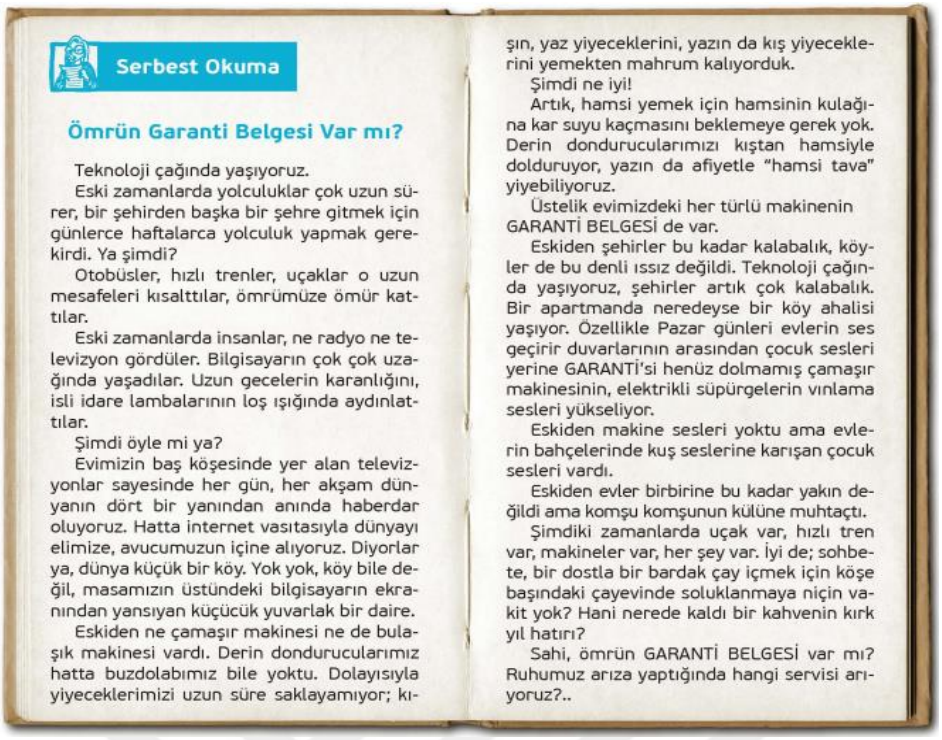

Serbest Okuma

Ömrün Garanti Belgesi Var mı?

Teknoloji çağında yaşıyoruz.

Eski zamanlarda yolculuklar çok uzun sürer, bir şehirden başka bir şehre gitmek için günlerce haftalarca yolculuk yapmak gerekirdi. Ya şimdi?

Otobüsler, hızlı trenler, uçaklar o uzun mesafeleri kısalttılar, ömrümüze ömür kattılar.

Eski zamanlarda insanlar, ne radyo ne televizyon gördüler. Bilgisayarın çok çok uzağında yaşadılar. Uzun gecelerin karanlığını, isli idare lambalarının loş ışığında aydınlattılar.

Şimdi öyle mi ya?

Evimizin baş köşesinde yer alan televizyonlar sayesinde her gün, her akşam dünyanın dört bir yanından anında haberdar oluyoruz. Hatta internet vasıtasıyla dünyayı elimize, avucumuzun içine alıyoruz. Diyorlar ya, dünya küçük bir köy. Yok yok, köy bile değil, masamızın üstündeki bilgisayarın ekranından yansıyan küçücük yuvarlak bir daire.

Eskiden ne çamaşır makinesi ne de bulaşık makinesi vardı. Derin dondurucularımız hatta buzdolabımız bile yoktu. Dolayısıyla yiyeceklerimizi uzun süre saklayamıyor; kışın, yaz yiyeceklerini, yazın da kış yiyeceklerini yemekten mahrum kalıyorduk.

Şimdi ne iyi!

Artık, hamsi yemek için hamsinin kulağına kar suyu kaçmasını beklemeye gerek yok. Derin dondurucularımızı kıştan hamsiyle dolduruyor, yazın da afiyetle "hamsi tava" yiyebiliyoruz.

Üstelik evimizdeki her türlü makinenin GARANTİ BELGESİ de var.

Eskiden şehirler bu kadar kalabalık, köyler de bu denli ıssız değildi. Teknoloji çağında yaşıyoruz, şehirler artık çok kalabalık. Bir apartmanda neredeyse bir köy ahalisi yaşıyor. Özellikle Pazar günleri evlerin ses geçirir duvarlarının arasından çocuk sesleri yerine GARANTİ'si henüz dolmamış çamaşır makinesinin, elektrikli süpürgelerin vınlama sesleri yükseliyor.

Eskiden makine sesleri yoktu ama evlerin bahçelerinde kuş seslerine karışan çocuk sesleri vardı.

Eskiden evler birbirine bu kadar yakın değildi ama komşu komşunun külüne muhtaçtı.

Şimdiki zamanlarda uçak var, hızlı tren var, makineler var, her şey var. İyi de; sohbete, bir dostla bir bardak çay içmek için köşe başındaki çayevinde soluklanmaya niçin vakit yok? Hani nerede kaldı bir kahvenin kırk yıl hatırı?

Sahi, ömrün GARANTİ BELGESİ var mı? Ruhumuz arıza yaptığında hangi servisi arıyoruz?..

Şekil 7. YEE Yedi İklim B1 seviye ders kitabı özgün metin örneği (YEE Yedi İklim, 2015, s. 88)

Mariya Sofya, oturduğumuzdan beri kitap okuyorsun. Biraz da sohbet edelim.

Sofya Elimdeki "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti" herhangi bir kitap değil. Bu set sayesinde Türkçe öğreniyorum.

Mariya Ha, evet, sen Türkçe kursuna gidiyorsun, değil mi? Kursa başlayalı kaç ay oldu?

Sofya Üç ay oldu. Eylülden beri gidiyorum.

Mariya Nasıl, öğrenebiliyor musun?

Sofya Elbette. A1 kurunu başarı ile tamamladım. Şimdi A2 kurundayız.

Mariya Ne kadar çabuk!

Sofya Zaman çabuk geçiyor tabii. Ayrıca sana bir haber vereyim. Kursta çok başarılı olan öğrenciler Türkiye'ye Türkçe Yaz Okulu Programı'na gitmeye hak kazanıyorlar.

Mariya Aa! Gerçekten mi?

Sofya Gerçekten ya! Bu yaz, Türkiye'ye ben de gitmek istiyorum. Onun için de çok çalışıyorum.

Mariya Buraya geldiğimizden beri kitaptan niçin başını kaldırmıyorsun, şimdi anladım! Ben de Türkçe kursuna gelmek istiyorum.

Sofya Şuraya oturduğumuzdan beri vır vır vır konuşuyorsun. Bırakmadın ki bir çalışayım.

Mariya Sen şimdi bana yardım etmeyecek misin?

Sofya Hemen küsme. Elbette yardım edeceğim. Ama biz kursa başlayalı üç ay oldu. Sen şimdi bizimle aynı kura devam edemezsin.

Mariya Olsun, ben de A1'den başlarım. Olmaz mı?

Sofya Bunu öğrenmenin bir yolu var. Yarın Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezi'ne birlikte gidelim. Merkez müdüründen kurslar ve yeni kayıtlar hakkında bilgi alalım.

Mariya Harikasın, benim canım arkadaşım! Elindeki kitaba bir de ben bakabilir miyim?

70 Ünite 4 ● Çalışı Tanış Olalım

Şekil 8. YEE Yedi İklim B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği (YEE Yedi İklim, 2015, s. 70)

Kitapta yer alan metinlerin okuma kazanım sıklığını barındıran tablolar ve bu tabloların yorumları aşağıda sıralanmıştır:

Tablo 7

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 1 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 1 6 Etkinlik	**YEE 1.1.**	**YEE 1.2.**	**YEE 1.3.**	**YEE 1.4.**	**YEE 1.5.**	**YEE 1.6.**	**YEE 1.7.**	**YEE 1.8.**
OY5 - K1	1	1	1					
OY5 - K3	1		1					
OY6 - K2		1	1	1				
OY6 - K3			1					
OY7 - K2					1			

Tablo 7'de görüldüğü üzere ünite 1'de 8 okuma metni ve 6 etkinlik yer almaktadır. 6 etkinlik 10 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY5 – K3), 2. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2) 3. metnin dört (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 – K2, OY6 – K3), 4. metnin bir (OY6 – K2), 5. metnin bir (OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 6. 7. ve 8. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmem mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (3) ve OY6 – K2 (3)'dir. OY5 – K3 iki defa kullanılırken, OY6 – K3 ve OY7 – K2 metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 8

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 2 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 2 7 Etkinlik	**YEE 2.1.**	**YEE 2.2.**	**YEE 2.3.**	**YEE 2.4.**	**YEE 2.5.**	**YEE 2.6.**	**YEE 2.7.**	**YEE 2.8.**	**YEE 2.9.**	**YEE 2.10.**
OY3 - K3						1		1		
OY3 - K5						1				
OY5 - K3								1		
OY6 - K2	1								1	
OY7 - K1									1	
OY7 - K2	1									
OY7 - K3				1						

Tablo 8’de görüldüğü üzere ünite 2’de 10 okuma metni 7 etkinlik yer almaktadır. 7 etkinlik 9 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY6 – K2, OY7 – K2), 4. metnin bir (OY7 – K3) 6. metnin iki (OY3 – K3, OY3 – K5), 8. metnin iki (OY3 – K3, OY5 – K3), 9. metnin iki (OY6 – K2, OY7 – K1) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 2., 3., 5., 7., ve 10. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY3 – K3 (2) ve OY6 – K2 (2)’dir. OY3 – K5, OY5 – K3, OY7 – K1, OY7 – K2 ve OY7 – K3 metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 9
YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 3 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 3 7 Etkinlik	**YEE 3.1.**	**YEE 3.2.**	**YEE 3.3.**	**YEE 3.4.**	**YEE 3.5.**	**YEE 3.6.**	**YEE 3.7.**	**YEE 1.8.**	**YEE 3.9**	**YEE 3.10.**
OY1 - K1			1		1					
OY2 - K1			1							
OY2 - K3									1	
OY3 - K3									1	
OY4 – K4			1							
OY5 - K1									1	
OY6 - K2			1	1	1					
OY7 - K1	1									
OY7 - K2	1					1				

Tablo 9’da görüldüğü üzere ünite 3’te 10 okuma metni ve 7 etkinlik yer almaktadır. 7 etkinlik 13 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY7 – K1, OY7 – K2), 3. metnin dört (OY1 – K1, OY2 – K1, OY4 – K4, OY6 – K2) 4. metnin bir (OY6 – K2), 5. metnin iki (OY61 – K1, OY6 – K2), 6. metnin bir (OY7 – K2), 9. metnin üç (OY2 – K3, OY3 – K3, OY5 – K1) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 2., 7., 8. ve 10. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (3), OY1 – K1 (2) ve OY7 – K2 (2)’dir. OY2 - K1, OY2 – K3, OY3 - K3, OY4 - K5, OY5 - K1 ve OY7 - K1 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 10

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 4 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 4 9 Etkinlik	**YEE 4.1.**	**YEE 4.2.**	**YEE 4.3.**	**YEE 4.4.**	**YEE 4.5.**	**YEE 4.6.**	**YEE 4.7.**	**YEE 4.8.**
OY1 - K1				1				
OY1 - K2				1				
OY2 - K1				1				
OY3 - K3	1	1			1			
OY4 - K1								
OY4 – K4								
OY5 - K1			1					
OY5 - K3			1					
OY6 - K2				1				
OY6 - K3								
	YEE 4.9.	YEE 4.10	**YEE 4.11**	**YEE 4.12**	**YEE 4.13**	**YEE 4.14**	**YEE 4.15**	
OY3 - K3	1	1						
OY4 - K1				1				
OY4 – K4						1		
OY6 - K3	1	1						

Tablo 10’da görüldüğü üzere ünite 4’te 15 okuma metni ve 9 etkinlik yer almaktadır. 9 etkinlik 15 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin bir (OY3 – K3), 2. metnin bir (OY3 – K3), 3. metnin iki (OY5 – K1, OY5 – K3), 4. metnin dört (OY1 – K1, OY1 – K2, OY2 – K1, OY6 – K2), 5. metnin bir (OY3 – K3), 9. metnin iki (OY3 – K3, OY6 – K3), 10. metnin iki (OY3 – K3, OY6 – K3), 12. metnin bir (OY4 – K1) ve 14. metnin bir (OY4 - K5) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 6., 7., 8., 11., 13. ve 15. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (3), OY1 – K1 (2) ve OY7 – K2 (2)’dir. OY2 - K1, OY2 – K3, OY3 - K3, OY4 - K5, OY5 - K1 ve OY7 - K1 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 11

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 5 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 5 6 Etkinlik	**YEE 5.1.**	**YEE 5.2.**	**YEE 5.3.**	**YEE 5.4.**	**YEE 5.5.**	**YEE 5.6.**	**YEE 5.7.**
OY2 - K2			1				
OY3 - K3		1	1				
OY5 - K1					1		
OY5 - K3					1		
OY5 - K5					1		
OY6 - K2	1					1	
OY7 - K1				1			
OY7 - K2				1			
OY7 - K3				1			

Tablo 11'de görüldüğü üzere ünite 4'te 7 okuma metni ve 6 etkinlik yer almaktadır. 6 etkinlik 11 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin bir (OY6 – K2), 2. metnin bir (OY3 – K3), 3. metnin iki (OY2 – K2, OY3 – K3), 4. metnin üç (OY7 – K1, OY7 – K2, OY7 – K3), 5. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K3, OY5 – K5), 6. metnin bir (OY6 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 7. okuma metininde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir.. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY3 – K3 (2) ve OY6 – K2 (2)'dir. OY2 - K1, OY5 – K1, OY5 - K3, OY5 - K5, OY7 - K1, OY7 – K2 ve OY3 - K1 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 12

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 6 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 6 7 Etkinlik	**YEE 6.1.**	**YEE 6.2.**	**YEE 6.3.**	**YEE 6.4.**	**YEE 6.5.**	**YEE 6.6.**	**YEE 6.7.**	**YEE 6.8.**	**YEE 6.9.**
OY3 - K3					1		1		
OY4 - K3			1						
OY5 - K1	1							1	
OY5 - K3	1								
OY5 - K5	1								
OY6 - K2		1				1			

Tablo 12’de görüldüğü üzere ünite 6’da 9 okuma metni ve 7 etkinlik yer almaktadır. 7 etkinlik 9 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K3, OY5 – K5), 2. metnin bir (OY6 – K2), 3. metnin bir (OY4 – K3), 5. metnin bir (OY3 – K3), 6. metnin bir (OY6 – K2), 7. metnin bir (OY3 – K3), 8. metnin bir (OY5 – K1) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 4. ve 9. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY3 – K3 (2), OY5 – K1 (2) ve OY6 – K2 (2)’dir. OY4 – K3, OY5 – K3 ve OY5 – K5 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 13

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 7 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 7 5 Etkinlik	**YEE 7.1.**	**YEE 7.2.**	**YEE 7.3.**	**YEE 7.4.**	**YEE 7.5.**	**YEE 7.6.**	**YEE 7.7.**
OY1 - K3		1					
OY3 - K3					1		
OY5 - K1	1						
OY5 - K3	1						
OY6 - K2				1			
OY7 - K2		1			1		
OY7 - K3		1			1	1	

Tablo 12’de görüldüğü üzere ünite 7’de 7 okuma metni ve 5 etkinlik yer almaktadır. 5 etkinlik 10 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY5 – K3), 2. metnin üç (OY1 – K3, OY7 – K2, OY7 – K3), 4. metnin bir (OY6 – K2), 5. metnin üç (OY3 – K3, OY7 – K2, OY7 – K3) ve 6. metnin bir (OY7 – K3) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 3. ve 7. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY7 – K3 (3) ve OY7 – K2 (2)’dir. OY1 – K3, OY3 – K3, OY5 – K1 ve OY5 – K3 ve OY6 – K2 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 14

YEE Yedi İklim B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 8 Okuma Kazanımları

YEE B1 Ünite 8 7 Etkinlik	**YEE 8.1.**	**YEE 8.2.**	**YEE 8.3.**	**YEE 8.4.**	**YEE 8.5.**	**YEE 8.6.**	**YEE 8.7.**	**YEE 8.8.**
OY1 - K1		1						
OY2 - K2		1						
OY5 - K5					1			
OY6 - K1								
OY6 - K2	1				2	1	1	
OY6 - K3							1	

Tablo 13'te görüldüğü üzere ünite 8'de 8 okuma metni ve 7 etkinlik yer almaktadır. 7 etkinlik 9 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin bir (OY6 – K2), 2. metnin iki (OY1 – K1, OY2 – K2), 5. metnin üç (OY5 – K5, OY6 – K2), 6. metnin bir (OY6 – K2), 7. metnin iki (OY6 – K2, OY6 – K3) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 3., 4. ve 8. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanım OY6 – K2 (5)'dir. OY1 – K1, OY2 – K2, OY5 – K5 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviye (2016, Kültür Sanat Basımevi) ders kitabının editör kadrosu şu isimlerden oluşmaktadır: Doç. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yalçın YILMAZ. Kitap 112 sayfa ve 6 ünite içermektedir. Üniteler kendi içinde A, B ve C bölümleri olmak üzere üçe ayrılmıştır. Her ünitenin sonunda yeterlik cümlelerinden oluşan "Öz Değerlendirme" bölümü ve kelime listesi bulunmaktadır. 100–106 sayfalar arasında dinleme metinlerine yer verilmiştir. Ardından 108–109. sayfalarda "Bu Kitabı Nasıl Kullanmalıyım?" isimli kitabı kullanma kılavuzu bulunmaktadır.

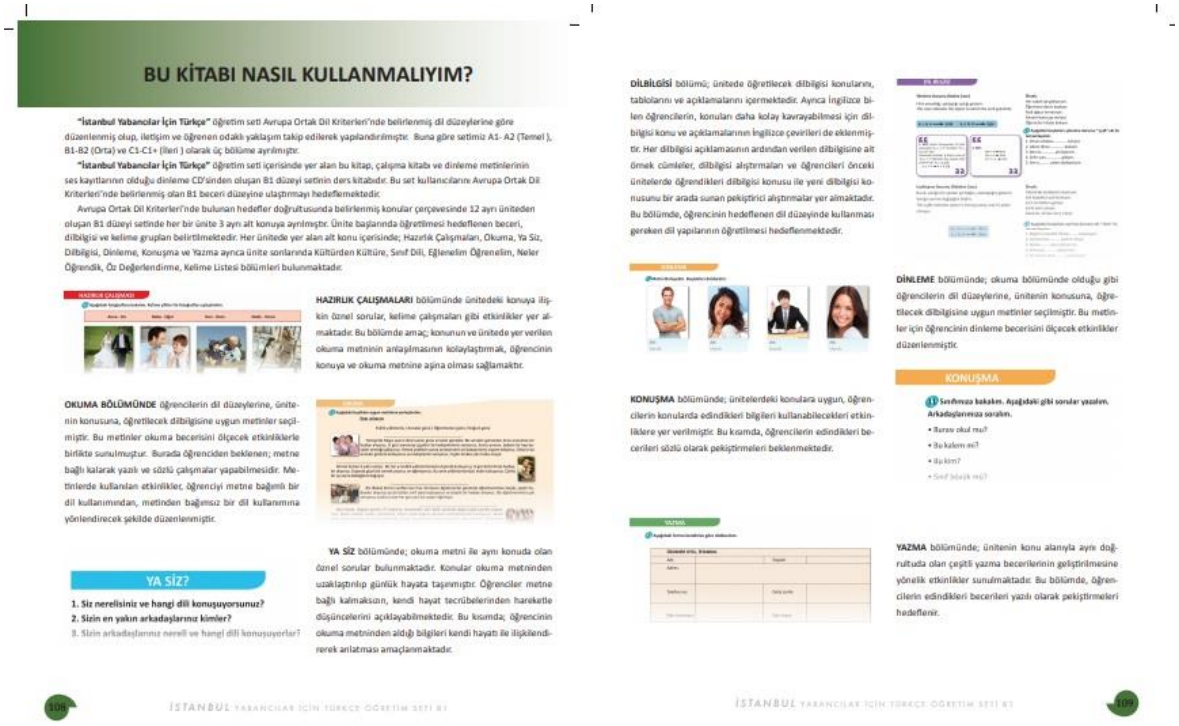

BU KİTABI NASIL KULLANMALIYIM?

"İstanbul Yabancılar İçin Türkçe" öğretim seti Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde belirlenmiş dil düzeylerine göre düzenlenmiş olup, iletişim ve öğrenen odaklı yaklaşım takip edilerek yapılandırılmıştır. Buna göre setimiz A1- A2 (Temel), B1-B2 (Orta) ve C1-C1+ (İleri) olarak üç bölüme ayrılmıştır.

"İstanbul Yabancılar İçin Türkçe" öğretim seti içerisinde yer alan bu kitap, çalışma kitabı ve dinleme metinlerinin ses kayıtlarının olduğu dinleme CD'sinden oluşan B1 düzeyi setinin ders kitabıdır. Bu set kullanıcılarını Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde belirlenmiş olan B1 beceri düzeyine ulaştırmayı hedeflemektedir.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nde bulunan hedefler doğrultusunda belirlenmiş konular çerçevesinde 12 ayrı üniteden oluşan B1 düzeyi setinde her bir ünite 3 ayrı alt konuya ayrılmıştır. Ünite başlarında öğretilmesi hedeflenen beceri, dilbilgisi ve kelime grupları belirtilmektedir. Her ünitede yer alan alt konu içerisinde; Hazırlık Çalışmaları, Okuma, Ya Siz, Dilbilgisi, Dinleme, Konuşma ve Yazma ayrıca ünite sonlarında Kültürden Kültüre, Sınıf Dili, Eğlenelim Öğrenelim, Neler Öğrendik, Öz Değerlendirme, Kelime Listesi bölümleri bulunmaktadır.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI bölümünde ünitedeki konuya ilişkin özneel sorular, kelime çalışmaları gibi etkinlikler yer almaktadır. Bu bölümde amaç; konunun ve ünitede yer verilen okuma metninin anlaşılmasının kolaylaştırmak, öğrencinin konuya ve okuma metnine aşina olması sağlamaktır.

OKUMA BÖLÜMÜNDE öğrencilerin dil düzeylerine, ünitenin konusuna, öğretilecek dilbilgisine uygun metinler seçilmiştir. Bu metinler okuma becerisini ölçecek etkinliklerle birlikte sunulmuştur. Burada öğrenciden beklenen; metne bağlı kalarak yazılı ve sözlü çalışmalar yapabilmesidir. Metinlerde kullanılan etkinlikler, öğrenciyi metne bağımlı bir dil kullanımından, metinden bağımsız bir dil kullanımına yönlendirecek şekilde düzenlenmiştir.

YA SİZ?

1. Siz nerelisiniz ve hangi dili konuşuyorsunuz?
2. Sizin en yakın arkadaşlarınız kimler?
3. Sizin arkadaşlarınız nereli ve hangi dili konuşuyorlar?

YA SİZ bölümünde; okuma metni ile aynı konuda olan özneel sorular bulunmaktadır. Konular okuma metninden uzaklaştırılıp günlük hayata taşınmıştır. Öğrenciler metne bağlı kalmaksızın, kendi hayat tecrübelerinden hareketle düşüncelerini açıklayabilmektedir. Bu kısımda; öğrencinin okuma metninden aldığı bilgileri kendi hayatı ile ilişkilendirerek anlatması amaçlanmaktadır.

108 İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ B1

DİLBİLGİSİ bölümü; ünitede öğretilecek dilbilgisi konularını, tablolarını ve açıklamalarını içermektedir. Ayrıca İngilizce bilen öğrencilerin, konuları daha kolay kavrayabilmesi için dilbilgisi konu ve açıklamalarının İngilizce çevirileri de eklenmiştir. Her dilbilgisi açıklamasının ardından verilen dilbilgisine ait örnek cümleler, dilbilgisi alıştırmaları ve öğrencileri önceki ünitelerde öğrendikleri dilbilgisi konusu ile yeni dilbilgisi konusunu bir arada sunan pekiştirici alıştırmalar yer almaktadır. Bu bölümde, öğrencinin hedeflenen dil düzeyinde kullanması gereken dil yapılarının öğrettilmesi hedeflenmektedir.

DİNLEME bölümünde; okuma bölümünde olduğu gibi öğrencilerin dil düzeylerine, ünitenin konusuna, öğretilecek dilbilgisine uygun metinler seçilmiştir. Bu metinler için öğrencinin dinleme becerisini ölçecek etkinlikler düzenlenmiştir.

KONUŞMA

KONUŞMA bölümünde; ünitelerdeki konulara uygun, öğrencilerin konularda edindikleri bilgileri kullanabilecekleri etkinliklere yer verilmiştir. Bu kısımda, öğrencilerin edindikleri becerileri sözlü olarak pekiştirmeleri beklenmektedir.

YAZMA bölümünde; ünitenin konu alanıyla ayrı doğrultuda olan çeşitli yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler sunulmaktadır. Bu bölümde, öğrencilerin edindikleri becerileri yazılı olarak pekiştirmeleri hedeflenir.

İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ B1 109

Şekil 9. İstanbul B1 seviye ders kitabı "Bu Kitabı Nasıl Kullanmalıyım?" bölümü (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, 2016, s. 108-109)

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı okuma metinleri şunlardır:

Tablo 15

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 Seviye İçindekiler

Ünite	Okuma Metinleri
1. Yeni Bir Hayat	- Nasıl Bir Ev Arıyorsunuz? - Nereye Gideceğiz? - İçimdeki Türkiyem
2. İş Dünyası	- İş Hayatındaki Roller - Farklı Bir Başarı Öyküsü - Yoğurdun Steve Jobs'u - Meslek Seçimi - İlginç Meslekler
3. Her Şeyin Başı Sağlık	- Sağlığın Anahtarı - Yüz Yaşında Hala Dinç - Kristal Tedavileri - Hamam Merakı
4. Eğitim Hayatı	- Herkes Aynı Şekilde Mi Öğrenir?

	- Türkçe Farklı Bir Dil - Vazgeçmek İçin Çok Erken - Türkiye'deki Yabancı Okullar - "Keşke" Oynayalım Mı?
5. Hayallerimiz	- Pişmanlıklarınızdan Kurtulun - Murphy Kanunları - Uğurlu ve Uğursuz Sayılar
6. İnsanlar Konuşa Konuşa	- Öğrenci Evi - Türk Aile Yapısı - Komşuluk Ölüyor - Misafir Kültürü

Tabloda 15'te görüldüğü üzere kitap altı üniteden oluşmaktadır. Birinci ünite 3, ikinci ünite 5, üçüncü ünite 4, dördüncü ünite 4, beşinci ünite 4 ve son olarak altıncı ünitede 4 adet okuma metni bulunmaktadır.

Ünitelere ait metinler ve bu metinlerin türleri aşağıda listelenmiştir:

Ünite 1. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabı birinci ünitede 3 kurma metin bulunmaktadır. Bu ünitede özgün metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Nasıl Bir Ev Arıyorsunuz? (1.1) – Kurma Metin
Nereye Gideceğiz? (1.2) – Kurma Metin
İçimdeki Türkiyem (1.3) – Kurma Metin

Ünite 2. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabı ikinci ünitede 5 özgün metin bulunmaktadır. Bu ünitede kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

İş Hayatındaki Roller (2.1) – Özgün Metin
Farklı Bir Başarı Öyküsü (2.2) – Özgün Metin
Yoğurdun Steve Jobs'u (2.3) – Özgün Metin
Meslek Seçimi (2.4) – Özgün Metin
İlginç Meslekler (2.5) – Özgün Metin

Ünite 3. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabı üçüncü ünitede 5 özgün metin bulunmaktadır. Bu ünitede kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Sağlığın Anahtarı (3.1) – Özgün Metin
Yüz Yaşında Hala Dinç (3.2) – Özgün Metin
Kristal Tedavileri (3.3) – Özgün Metin
Hamam Merakı (3.4) – Özgün Metin

Ünite 4. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabı dördüncü ünitede 4 özgün metin bulunmaktadır. Bu ünitede kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Herkes Aynı Şekilde Mi Öğrenir? (4.1) – Özgün Metin
Türkçe Farklı Bir Dil (4.2) – Özgün Metin
Vazgeçmek İçin Çok Erken (4.3) – Özgün Metin
Türkiye'deki Yabancı Okullar (4.4) – Özgün Metin

Ünite 5. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabı beşinci ünitede 4 özgün metin bulunmaktadır. Bu ünitede kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

"Keşke" Oynayalım Mı? (5.2) – Özgün Metin
Pişmanlıklarınızdan Kurtulun (5.2) – Özgün Metin
Murphy Kanunları (5.3) – Özgün Metin
Uğurlu ve Uğursuz Sayılar (5.4) – Özgün Metin

Ünite 6. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabı altıncı ünitede 4 özgün metin bulunmaktadır. Bu ünitede özgün metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Öğrenci Evi (6.1) – Özgün Metin
Türk Aile Yapısı (6.2) – Özgün Metin
Komşuluk Ölüyor (6.3) – Özgün Metin
Misafir Kültürü (6.4) – Özgün Metin

Tablo 16

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Metin Türleri

Ünite	Kurma Metin	Özgün Metin
1	3	-
2	-	4
3	-	4
4	-	4
5	-	4
6	-	4
Toplam	**3**	**20**

Tablo 16'da görüldüğü üzere İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviye ders kitabında 3 kurma metin, 20 özgün metin bulunmaktadır. Metin türleri ve dağılımlarında dengeli bir dağılım görülmediğini söylemek mümkündür. Kurma metinler sadece birinci ünitede kullanılmıştır. Diğer ünitelerdeki metinlerde özgün metin tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Aşağıdaki şekillerde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabından seçilmiş bir özgün ve bir kurma metin örneği verilmiştir:

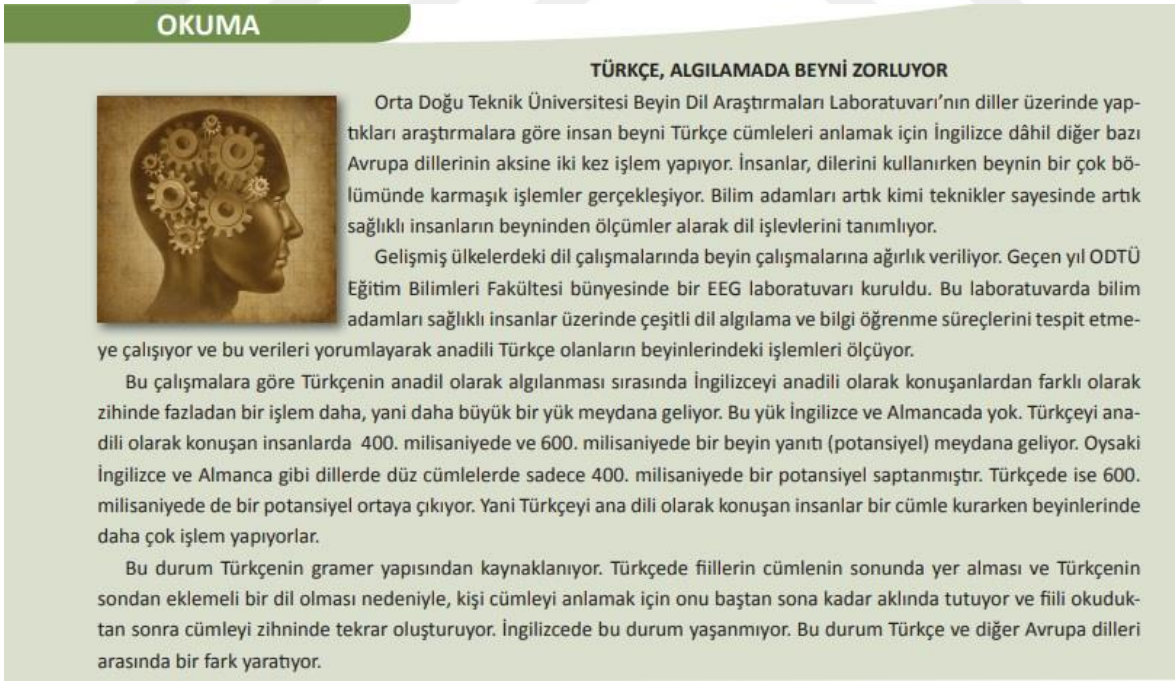

OKUMA

TÜRKÇE, ALGILAMADA BEYNİ ZORLUYOR

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beyin Dil Araştırmaları Laboratuvarı'nın diller üzerinde yaptıkları araştırmalara göre insan beyni Türkçe cümleleri anlamak için İngilizce dâhil diğer bazı Avrupa dillerinin aksine iki kez işlem yapıyor. İnsanlar, dilerini kullanırken beynin bir çok bölümünde karmaşık işlemler gerçekleşiyor. Bilim adamları artık kimi teknikler sayesinde artık sağlıklı insanların beyninden ölçümler alarak dil işlevlerini tanımlıyor.

Gelişmiş ülkelerdeki dil çalışmalarında beyin çalışmalarına ağırlık veriliyor. Geçen yıl ODTÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi bünyesinde bir EEG laboratuvarı kuruldu. Bu laboratuvarda bilim adamları sağlıklı insanlar üzerinde çeşitli dil algılama ve bilgi öğrenme süreçlerini tespit etmeye çalışıyor ve bu verileri yorumlayarak anadili Türkçe olanların beyinlerindeki işlemleri ölçüyor.

Bu çalışmalara göre Türkçenin anadil olarak algılanması sırasında İngilizceyi anadili olarak konuşanlardan farklı olarak zihinde fazladan bir işlem daha, yani daha büyük bir yük meydana geliyor. Bu yük İngilizce ve Almancada yok. Türkçeyi anadili olarak konuşan insanlarda 400. milisaniyede ve 600. milisaniyede bir beyin yanıtı (potansiyel) meydana geliyor. Oysaki İngilizce ve Almanca gibi dillerde düz cümlelerde sadece 400. milisaniyede bir potansiyel saptanmıştır. Türkçede ise 600. milisaniyede de bir potansiyel ortaya çıkıyor. Yani Türkçeyi ana dili olarak konuşan insanlar bir cümle kurarken beyinlerinde daha çok işlem yapıyorlar.

Bu durum Türkçenin gramer yapısından kaynaklanıyor. Türkçede fiillerin cümlenin sonunda yer alması ve Türkçenin sondan eklemeli bir dil olması nedeniyle, kişi cümleyi anlamak için onu baştan sona kadar aklında tutuyor ve fiili okuduktan sonra cümleyi zihninde tekrar oluşturuyor. İngilizcede bu durum yaşanmıyor. Bu durum Türkçe ve diğer Avrupa dilleri arasında bir fark yaratıyor.

Şekil 10. İstanbul B1 seviye ders kitabı özgün metin örneği
(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, 2012, s. 58)

OKUMA

NASIL BİR EV ARIYORSUNUZ?

Gamze: Merhaba, ben Gamze. Dükkânınızın camındaki ev ilanlarını görüp geldim.
Mehmet Ali: Merhaba Gamze Hanım, "Yeni Bir Hayat" emlak ofisine hoş geldiniz. Ben Mehmet Ali, size nasıl yardımcı olabilirim?
Gamze: İstanbul'da çalışmaya başladım ve acil olarak iş yerime yakın bir ev arıyorum. Günlerdir yeni bir ev araya araya yoruldum.
Mehmet Ali: Nasıl bir ev arıyorsunuz, kiralık mı satılık mı?
Gamze: Kiralık.
Mehmet Ali: Özel bir mevki düşünüyor musunuz, hangi semtlerde ev arıyorsunuz?
Gamze: Levent'te çalışıyorum. Bu nedenle bu çevrede oturmak istiyorum.
Mehmet Ali: Peki, kaç odalı bir ev düşünüyorsunuz?
Gamze: Bir oda bir salon ya da iki oda bir salon benim için uygun olabilir.
Mehmet Ali: Gamze Hanım, yalnız mı yoksa ailenizle ya da bir arkadaşınızla mı yaşayacaksınız? Bu soruyu soruyorum çünkü biliyorsunuz ki bazı ev sahipleri bekâra ev vermemeyi tercih ediyorlar.
Gamze: Evet, biliyorum ama ben evli değilim ve henüz İstanbul'da kimseyi tanımıyorum bu yüzden ilk zamanlar yalnız yaşayacağım. Buna uygun evlere bakabiliriz.
Mehmet Ali: Öyleyse sizin için Levent ve çevresinde, yalnız yaşamaya uygun, güvenlikli, 1+1 ya da 2+1, doğalgazlı evlere bakabiliriz. Peki, ev için ne kadar kira düşünüyorsunuz?
Gamze: Hımm, iş yerime ve şehir merkezine yakın bir ev için 1000-1500 TL civarında bir kira ödeyebilirim.
Mehmet Ali: Evet. Şu anda size uygun olarak elimde iki ev var. Önce bilgisayardan bunları size göstereyim. Sonra evlere bakarız. Bu evlerden birinin kirası 1000 lira, diğerinin kirası 1250 lira. 1000 liralık evin metrekaresi daha büyük. 1250 liralık ev ise deniz manzaralıdır ve metro, tramvay, otobüs gibi ulaşım araçlarına daha yakındır. Bu evden yürüyerek ulaşım araçlarına gidebilirsiniz.
Gamze: Evin ulaşım araçlarına yakınlığı benim için çok önemli. Bu yüzden bu evle ilgili konuşalım.
Mehmet Ali: İsterseniz ben size daireyi gezdireyim böylece daha kolay karar verebilirsiniz.
Gamze: Peki, hemen gidelim.

Şekil 11. İstanbul B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği
(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, 2012, s. 9)

Kitapta yer alan metinlerin okuma kazanım sıklığını barındıran tablolar ve bu tabloların yorumları aşağıda sıralanmıştır:

Tablo 17

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 1 Okuma Kazanımları

İST B1 Ünite 1 7 Etkinlik	**İST 1.1.**	**İST 1.2.**	**İST 1.3.**
OY3 - K1			1
OY3 - K2			1
OY3 - K3	1	1	1
OY3 - K4		1	1
OY3 - K5			1

Tablo 17'de görüldüğü üzere ünite 1'de 3 okuma metni ve 7 etkinlik yer almaktadır. 7 etkinlik 8 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin bir (OY3 – K3), 2. metnin iki (OY3 – K3, OY3 – K4) ve 3. metnin beş (OY3 – K1, OY3 – K2, OY3 – K3, OY3 – K4, OY3 – K5) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar

edilen kazanımlar OY3 – K3 (3), OY3 – K4 (2)'dir. OY3 – K1, OY3 – K2 ve OY3 – K5 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 18

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 2 Okuma Kazanımları

İST B1 Ünite 2 11 Etkinlik	**İST 2.1.**	**İST 2.2.**	**İST 2.3.**	**İST 2.4.**	**İST 2.5.**
OY5 - K1	1	1	1	1	
OY5 - K2			1		
OY5 - K3		1			
OY5 - K4	1				
OY6 - K2	1	1			
OY7 - K1				1	
OY7 - K2				1	

Tablo 18'de görüldüğü üzere ünite 2'de 5 okuma metni ve 11 etkinlik yer almaktadır. 11 etkinlik 11 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K4, OY6 – K2), 2. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – 3, OY6 – K2), 3. metnin iki (OY5 – K1, OY5 – K2), 4. metnin üç (OY5 – K1, OY7 – K1, OY7 – K2), kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 5. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (4) ve OY6 – K2 (2)'dir. OY5 – K2, OY5 – K3, OY5 – K4, OY7 – K1 ve OY7 – K2 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 19

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 3 Okuma Kazanımları

İST B1 Ünite 3 8 Etkinlik	**İST 3.1.**	**İST 3.2.**	**İST 3.3.**	**İST 3.4.**
OY5 - K1	1	1	1	
OY5 - K3			1	
OY6 - K2	1	1	1	1

Tablo 19'da görüldüğü üzere ünite 3'te 4 okuma metni ve 8 etkinlik yer almaktadır. 8 etkinlik 8 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 2. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 3. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 –

K2), 4. metnin bir (OY6 – K2), kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (4) ve OY5 – K1(3)'dir. OY5 – K3 kazanımı metinlerde bir defa yer almıştır.

Tablo 20

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 4 Okuma Kazanımları

İST B1 Ünite 4 13 Etkinlik	**İST 4.1.**	**İST 4.2.**	**İST 4.3.**	**İST 4.4.**
OY5 - K1	1	1	1	1
OY5 - K2	1			
OY6 - K2	1			1
OY6 - K3	1		1	
OY7 - K2	2	1		
OY7 - K3			1	

Tablo 20'de görüldüğü üzere ünite 4'te 4 okuma metni ve 13 etkinlik yer almaktadır. 13 etkinlik 13 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin altı (OY5- K1, OY5 – K2, OY6 – K2, OY6 – K3, OY7 – K2), 2. metnin iki (OY5 – K1, OY7 – K2), 3. metnin üç (OY5 – K1, OY6 – K3, OY7 – K3), 4. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (4), OY7 – K2(3), OY6 – K2 (2) ve OY6 – K3 (2)'tür. OY5 – K2 ve OY7 – K3, kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 21

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 5 Okuma Kazanımları

İST B1 Ünite 5 9 Etkinlik	İST 5.1.	İST 5.2.	İST 5.3.	İST 5.4.
OY5 - K1	1	1	1	
OY6 - K1			1	
OY6 - K2	1	1		
OY7 - K1		1		
OY7 - K3		1		

Tablo 21'de görüldüğü üzere ünite 5'te 4 okuma metni ve 9 etkinlik yer almaktadır. 9 etkinlik 8 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY6 –

K2), 2. metnin dört (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K1, OY7 – K3), 3. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K1), kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 4. okuma metninde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (3) ve OY6 – K2 (2)'dir. OY6 – K1, OY7 – K1 ve OY7 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 22

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 6 Okuma Kazanımları

İST B1 Ünite 6 11 Etkinlik	**İST 6.1.**	**İST 6.2.**	**İST 6.3.**	**İST 6.4.**
OY3 - K3	1			
OY5 - K1		1	1	
OY5 - K2				
OY5 - K3		1	1	
OY6 - K2			1	
OY6 - K3			1	
OY7 - K2	1	2	1	

Tablo 22'de görüldüğü üzere ünite 6'da 4 okuma metni ve 11 etkinlik yer almaktadır. 11 etkinlik 11 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY3 – K3, OY7 – K2), 2. metnin dört (OY5 – K1, OY5 – K3, OY7 – K2), 3. metnin beş (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 – K2, OY6 – K3, OY7 – K2), kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 4. okuma metninde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY7 – K2 (4), OY5 – K2 (2) ve OY5 – K3 (2)'tür. OY3 – K3, OY6 – K2 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 seviye (2013, Ankara Üniversitesi Basımevi) ders kitabının editörlüğünü Prof. Dr. Engin UZUN yapmıştır. Kitap 196 sayfa ve 12 ünite içermektedir. Üniteler kendi içinde 1, 2 ve 3 bölümleri olmak üzere üçe ayrılmıştır. 176 – 191 sayfaları arasında ünitelerde geçen dilbilgisi yapılarının anlatıldığı "Dilbilgisi Desteği" bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde Türkçe – İngilizce terimler sözlüğüyle bitirilmiştir. 192. ve 193. sayfalarda diğer kitaplardan farklı olarak TÖMER – ADP Denkliği bölümüne yer verilmiştir. Becerilere ve etkinliklere göre

ünite bazında yeterlikler tanımlanmıştır. Aşağıdaki şekil 9'da bu yeterlikleri izlemek mümkündür.

TÖMER-ADP DENKLİĞİ

TEMEL KURLARI	ÜNİTELER	BECERİ: DİNLEME	BECERİ: OKUMA	DÜZLEMLERİ: KARŞILIKLI KONUŞMA	DÜZLEMLERİ: SÖZLÜ ANLATIM	DÜZLEMLERİ: YAZILI ANLATIM	ADP BECERİ DÜZEYİ
1. KUR	1. ÜNİTE İş Dünyası 2. ÜNİTE Şimdi Spor Zamanı 3. ÜNİTE Hayaller Gerçek Olsa	• Kimi zaman bazı sözcük veya tümcelerin tekrarını istemek zorunda kalsam da günlük konuşmaları takip edebilirim. • Olduksa yavaş ve anlaşılır konuşulduğunda güncel veya ilgi alanıma giren konularla ilgili radyo yayınlarının ana fikrini anlayabilirim. • Yavaş ve standart dilde konuşulduğunda konusuna aşina olduğum televizyon programlarının ve filmlerinin ana hatlarını anlayabilirim. • Bir konuşmayı veya kısa bir öyküyü takip edebilir ve daha sonra neler olabileceğine ilişkin varsayımlarda bulunabilirim. • Günlük hayatta kullanılan eşlerin kullanım kılavuzunda yer alan basit teknik bilgileri anlayabilirim.	• İlgi alanıma giren basit bir metni anlayabilir veya aşina olduğum bir metindeki bilinmeyen sözcükleri tahmin edebilirim. • Bir metindeki ana fikri çıkarabilirim, ancak her ayrıntıyı anlayamam. • Günlük hayatta karşılaştığım mektup, resmi yazışma, broşür türü metinlerden benim için gerekli olan bilgileri çıkarıp anlayabilirim. • Kişisel mektuplardaki duygu, dilek ve olayları anlayabilir ve bir mektup arkadaşlığı kurabilirim. • Gazete ve dergilerdeki haberlerin ana hatlarıyla anlayabilirim. • Haber özeti gibi metinlere göz gezdirerek kimin, neyi, nerede yapmış olduğuna ilişkin bilgiyi bulabilirim.	• Bazen tam olarak ne istediğimi söylemem ya da söylemeni takip etmem zor olsa bile bir konuşma ya da tartışmayı sürdürebilirim. • Aşina olduğum ve sahemla ilgili konularda karşılıklı bir konuşmayı başlatabilir, sürdürebilir ve sona erdirebilirim. • Başkalarının görüş ve fikirlerini yorumlayabilir; şaşırma, mutluluk, üzüntü gibi duygular ifade edip bunlara karşılık verebilirim. • Tanıdığım kişilerle ve arkadaşlarımla bir tartışmaya girebilir ve karşılıklı fikir alış verişinde bulunabilirim. • Bir yolculuk sırasında meydana gelebilecek bir çok durumda lömeğin adres sorma, bilet ve yer ayırtma, ücret ödeme, gidilecek yer ve tesch belirtme gibi derdini anlatabilirim. • Bir sohbet ortamında konunun gidişatına yönelik inisiyatifi ele alabilir, gerekliğinde yeni bir konuya geçebilirim.	• Aşina olduğum ve ilgi alanıma giren konulara ilişkin basit betimlemeler ve açıklamalar yapabilirim. • Düşüncelerimi, planlarımı veya olayları kısaca ifade edebilirim. • Hayallerimden, umutlarımdan ve hedeflerimden söz edebilirim. • Bir kitap ya da filmin konusu hakkında bilgi verebilir veya düşüncelerimi söyleyebilirim. • Kısa bir dinlyi metne sadık kalarak basit bir dille aktarabilirim. • Öykü anlatabilirim.	• İlgi alanıma giren konularda kişisel görüşümü ve bakış açımı içeren sade bir metin yazabilirim. • Bir okul gazetesi veya duvar panosuna olayları ya da deneyimlerimle ilgili basit metinler yazabilirim. • Bir duyuru ya da ilana yazılı olarak yanıt verebilir ve ayrıntılı bilgi isteyebilirim. • Gelişmeler ve olaylar üzerine haberleşebilmek için arkadaşlarımla ya da yakınlarımla mektup veya elektronik posta yoluyla haberleşebilirim. • Bir mektupta özünü, mutluluk, ilgi ve sempati gibi duygularımı ifade edebilirim. • Geçmişimi yazabilirim.	B1
2. KUR	4. ÜNİTE Bu Yıl Moda Ne? 5. ÜNİTE Eğitim Şart 6. ÜNİTE Estetik ve Yaratıcılık						
3. KUR	7. ÜNİTE İnsanlar Mucitler 8. ÜNİTE Tabiat Ana 9. ÜNİTE Sinema Dünyası						
4. KUR	10. ÜNİTE İster İnan İster İnanma 11. ÜNİTE Bugün Bayram 12. ÜNİTE İnsana Dair						

192 193

Şekil 12. Yeni Hitit TÖMER – ADP denkliği

(Yeni Hitit, 2013, s. 192-193)

AÜ Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı okuma metinleri şunlardır:

Tablo 23

AÜ Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı B1 Seviye İçindekiler

Tema	Okuma Metinleri
1. İş Dünyası	- Gençler İşsizlik, Patronlar İşçisizlikten - Pazartesi Sendromu - Çalışkan Olmak Başka İşkolik Olmak Başka - Rahmi Koç'tan Konferans - Rüya Meslekler Gerçekten Rüya mı?
2. Şimdi Spor Zamanı	- Sağlık ve Spor - İlk Sporlar - Sporun Altın Çocukları - Şampiyonluk Maçı - Kadın Fanatikler - Fanatizmin Sınırı Yok
3. Hayaller Gerçek Olsa	- Hayallerimiz - Sana Çok Özeniyorum

	- Bir kartal Masalı - Hayatımda Keşke Yok - Sizinle Niye Geldim ki… - Hayal Dünyası - Tamamlayalım, Başlığını Bulalım
4. Bu Yıl Moda Ne?	- Dünden Bugüne Moda - Anadolu'da giyim - İndirim - Marka Çılgınlığı - Stil Sahibi Olmak - Burcuna Göre Giyin
5. Eğitim Şart	- Öğrenmeyi Öğrenmek - Bir Okul Anısı - Öğrenmenin Yaşı Yok - Erzurum'dan Harvard'a - Kendinizi Nasıl Geliştirebilirsiniz? - Hayatım Örgü
6. Estetik ve Yaratıcılık	- Sanat ve Türleri - Kumdan İstanbul - Sanat Dört Duvara Sığmazsa - Anadolu Ateşi
7. İcatlar Mucitler	- Tesadüfen Bulundular - E-postanın mucidi - Çocuk Gözüyle - Buluş Şenliğinde Buluşalım - Muhteşem Buluşlar - Zihni Sinir 'Proce'ler - Acaba Gerekli miydi?
8. Tabiat Ana	- Nesilleri Birer Birer Tükeniyor - Tabiatla Geçen Çocukluğumuz - Şehirliye Anlatmak Zor - Küresel Isınma - Doğa İçin Henüz Vakit Varken
9. Sinema Dünyası	- Sinema Bir Tutkudur - Ödüller Sahiplerini Buluyor - Antalya Altın Portakal Film Festivali - Sevdiğim Filmler - Haftanın Filmleri
10. İster İnan İster İnanma	- Mitler - Eros'un Aşkı - Binlerce Hurafe - Şansınız Bol Olsun - Anadolu'nun Sırları

	- Titanik Neden Battı?
11. Bugün Bayram	- Ah Nerede O Eski Bayramlar - Kutlu Olsun - Domates Festivali - Yılın En Şahane Günü
12. İnsana Dair	- Farklılıklara Rağmen - Ben Böyleyim - Hayatlarımız ve Standartlar - Marjinal Olmak İçin Yaşamadım - Kim Akıllı Kim Deli - Büyükada'da Bir Yalnız Adam Ergüder Yoldaş - Sadece Şort ve Doğanın Dostluğunu Giyinen Adam

Tablo 23'te görüldüğü üzere kitap on iki üniteden oluşmaktadır. Birinci ünite 5, ikinci ünite 5, üçüncü ünite 7, dördüncü ünite 6, beşinci ünite 6, altıncı ünite 4, yedinci ünite 7, sekizinci ünite 5, dokuzuncu ünite 5, onuncu ünite 6, on birinci ünite 4 ve son olarak on ikinci ünitede 7 adet okuma metni bulunmaktadır.

Ünitelere ait metinler ve bu metinlerin türleri aşağıdaki gibidir:

Ünite 1. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı birinci ünitede 5 özgün metin bulunmaktadır. Bu ünitede kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Gençler İşsizlik, Patronlar İşçisizlikten (1.1) – Özgün Metin

Pazartesi Sendromu (1.2) – Özgün Metin

Çalışkan Olmak Başka İşkolik Olmak Başka (1.3) – Özgün Metin

Rahmi Koç'tan Konferans (1.4) – Özgün Metin

Rüya Meslekler Gerçekten Rüya mı? (1.5) – Özgün Metin

Ünite 2. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı ikinci ünitede 5 özgün 1 kurma metin olmak üzere toplam 6 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Sağlık ve Spor (2.1) – Özgün Metin

İlk Sporlar (2.2) – Özgün Metin

Sporun Altın Çocukları (2.3) – Özgün Metin

Şampiyonluk Maçı (2.4) – Kurma Metin

Kadın Fanatikler (2.5) – Özgün Metin

Fanatizmin Sınırı Yok (2.6) – Özgün Metin

Ünite 3. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı üçüncü ünitede 5 özgün 2 kurma metin olmak üzere toplam 6 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Hayallerimiz (3.1) – Özgün Metin
Sana Çok Özeniyorum (3.2) – Kurma Metin
Bir Kartal Masalı (3.3) – Özgün Metin
Hayatımda 'Keşke' Yok (3.4) – Özgün Metin
Sizinle Niye Geldim ki… (3.5) – Kurma Metin
Hayal Dünyası (3.6) – Özgün Metin
Tamamlayalım, Başlığını Bulalım (3.7) – Özgün Metin

Ünite 4. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı birinci ünitede 6 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Dünden Bugüne Moda (4.1) – Özgün Metin
Anadolu'da Giyim (4.2) – Özgün Metin
İndirim (4.3) – Özgün Metin
Marka Çılgınlığı (4.4) – Özgün Metin
Stil Sahibi Olmak (4.5) – Özgün Metin
Burcuna Göre Giyin (4.6) – Özgün Metin

Ünite 5. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı beşinci ünitede 5 özgün 1 kurma metin olmak üzere toplam 6 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Öğrenmeyi Öğrenmek (5.1) – Özgün Metin
Bir Okul Anısı (5.2) – Özgün Metin
Öğrenmenin Yaşı Yok (5.3) – Özgün Metin
Erzurum'dan Harvard'a (5.4) – Özgün Metin
Kendinizi Nasıl Geliştirebilirsiniz? (5.5) – Özgün Metin
Hayatım Örgü (5.6) – Kurma Metin

Ünite 6. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı altıncı ünitede 4 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Sanat ve Türleri (6.1) – Özgün Metin

Kumdan İstanbul (6.2) – Özgün Metin
Sanat Dört Duvara Sığmazsa (6.3) – Özgün Metin
Anadolu Ateşi (6.4) – Özgün Metin

Ünite 7. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı yedinci ünitede 7 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Tesadüfen Bulundular (7.1) – Özgün Metin
E-postanın mucidi (7.2) – Özgün Metin
Çocuk Gözüyle (7.3) – Özgün Metin
Buluş Şenliğinde Buluşalım (7.4) – Özgün Metin
Muhteşem Buluşlar (7.5) – Özgün Metin
Zihni Sinir 'Proce'leri (7.6) – Özgün Metin
Acaba Gerekli miydi? (7.7) – Özgün Metin

Ünite 8. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı sekizinci ünitede 5 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Nesilleri Birer Birer Tükeniyor (8.1) – Özgün Metin
Tabiatla Geçen Çocukluğumuz (8.2) – Özgün Metin
Şehirliye Anlatmak Zor (8.3) – Özgün Metin
Küresel Isınma (8.4) – Özgün Metin
Doğa İçin Henüz Vakit Varken (8.5) – Özgün Metin

Ünite 9. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı dokuzuncu ünitede 4 özgün 1 kurma metin olmak üzere toplam 5 metin bulunmaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Sinema Bir Tutkudur (9.1) – Özgün Metin

Ödüller Sahiplerini Buluyor (9.2) – Özgün Metin
Antalya Altın Portakal Film Festivali (9.3) – Özgün Metin
Sevdiğim Filmler (9.4) – Kurma Metin
Haftanın Filmleri (9.5) – Özgün Metin

Ünite 10. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı onuncu ünitede 8 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Mitler (10.1) – Özgün Metin
Eros'un Aşkı (10.2) – Özgün Metin
Binlerce Hurafe (10.3) – Özgün Metin
Şansınız Bol Olsun (10.4) – Özgün Metin
Anadolu'nun Sırları (10.5) – Özgün Metin
Titanik Neden Battı? (10.6) – Özgün Metin

Ünite 11. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı on birinci ünitede 4 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Ah Nerede O Eski Bayramlar (11.1) – Özgün Metin
Kutlu Olsun (11.2) – Özgün Metin
Domates Festivali (11.3) – Özgün Metin
Yılın En Şahane Günü (11.4) – Özgün Metin

Ünite 12. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabı on ikinci ünitede 7 özgün metin bulunmaktadır. Kurma metin bulunmamaktadır. Metinlerin isimleri, kodları ve türleri aşağıdaki gibidir:

Farklılıklara Rağmen (12.1) – Özgün Metin
Ben Böyleyim (12.2) – Özgün Metin
Hayatlarımız ve Standartlar (12.3) – Özgün Metin
Marjinal Olmak İçin Yaşamadım (12.4) – Özgün Metin
Kim Akıllı Kim Deli (12.5) – Özgün Metin
Büyükada'da Bir Yalnız Adam Ergüder Yoldaş (12.6) – Özgün Metin
Sadece Şort ve Doğanın Dostluğunu Giyinen Adam (12.7) – Özgün Metin

Tablo 24

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 Seviye Ders Kitabı Metin Türleri

Ünite	**Kurma Metin**	**Özgün Metin**
1	-	5
2	1	5
3	2	5
4	-	6
5	1	5
6	-	4
7	-	7
8	-	5
9	1	4
10	-	6
11	-	4
12	-	7
Toplam	**5**	**63**

Tablo 24’te görüldüğü üzere AÜ Yeni Hitit B1 seviye ders kitabında 5 kurma metin, 63 özgün metin bulunmaktadır.

Aşağıdaki şekillerde İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabından seçilmiş bir özgün ve bir kurma metin örneği verilmiştir:

Muhteşem Buluşlar

Gülse Birsel
www.sabah.com

Bizim zamanımızdaki sistemin, en inanılmaz, en akıllara durgunluk verici deney uygulamalarının başında 'birleşik kaplar teorisi' yani birleşik kaplara su dökülmesi gelir! Tehlikesiz, sakin, zahmetsiz, öğrenci açısından süper bir deneydir.

Laboratuarda muhabbet fırsatı, plastik iskeletle oynama imkanı vardır; yapay iç organların insan maketinden çıkartılıp karaciğerle, böbreklerle futbol-hentbol maçı yapılması da mümkündür! Kurbağa kesme ve dana gözü inceleme, sınıfın kızları için mide bulandırıcı olsa da, herhangi bir ders saatinden daha çok aksiyon ve eğlence içerdiği için herkesce tercih edilir. Ama en vazgeçilmez deneyimiz, büyük ihtimalle ıslak pamukta fasulyeden ağaç yetiştirilmesidir. Zaten bunları aşarsan, deney de amacını aşar ve sınıfta patlamalar yaşanabilir! Örneğin, geçen ay bir okulda ispirtonun alev alması yüzünden öğrenciler yaralandı, geçtiğimiz hafta ise başka bir okulda öğrenci ve öğretmenler tuz ruhundan çıkan gazdan zehirlendi!

En temizi 'pamuk arası fasulye' deneyidir. Bunu bilir bunu söylerim! Fazlasına gerek yoktur. Ayrıca icat merakıyla da dünya değiştirilememektedir. Çocukları "Ne yap yap, ama icat yap evladım," diye büyütürsen, vasat IQ'yu tutturmuş herkes kendi kafasına göre **'Çok parlak bir fikir buldum!'** deyip bir de utanmadan o fikrinin patentini alır!

Bakınız geçen yıllarda patenti alınmış acayip icatlar: Pilli kedi köpek kaşıyıcısı! Yüz kaslarının çalıştırılması ve kaldırılması için yüz kası ağırlıkları! Tuvalet kağıdı nemlendirme cihazı! Uyku getiren diş macunu! Kesilen sakalları vakumla çeken sakal şekillendiricisi! Hıçkırık geçirici! Üstü kapalı bisiklet! Kulak için minyatür ve güvenli vakumlu temizleme aleti! Burun deliklerine takılarak kullanılan kişisel hava temizleme cihazı! Giyilebilir yıldırım tehlikesi uyarıcısı! Hava soğutma sistemli şezlong!

Bu ürünlerin bir gün seri imalatına başlanır mı, bilmiyorum. Ben en çok hıçkırık geçirici ve uyku getiren diş macununu tuttum! Belli ki bunların yaratıcıları, fasulye deneyinin ötesine geçmişler! Belki zamanında telefonun da 'saçma sapan ve gereksiz' bulunması gerçeğinden yola çıkıp bütün yeni fikirlere saygı duymak gerekiyor.

Şekil 13. Yeni Hitit B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği (Yeni Hitit, 2013, s. 86)

17 İşaretleyelim, yeniden yazalım

Sizinle Niye Geldim ki...

Cemre: Üff! Daha çok yolumuz var mı? Ben çok yoruldum.
Serdar: Az kaldı Cemre. Biraz daha dayanamaz mısın?
Cemre: Hayır, hiç gücüm kalmadı. Bu sıcak havada niye sizinle geldim sanki! Annemlerle denize gitmek daha iyi bir fikirmiş. Hiç değilse şimdi denizde yüzüyor olurdum.
Serdar: Biraz sabret. Az sonra çok güzel bir yerde mola vereceğiz.
Meral: Bu kadar yakınmak için artık çok geç Cemre. Bence çok güzel bir yer burası. Şehrin karmaşasından ve gürültüsünden uzaklaştık.
Cemre: Aman Meral, sen de nelerden mutlu oluyorsun. Ben buraya gelmekten hiç de memnun değilim! Off, dayanamayacağım. Şu ağacın altında dinleneceğim.
Serdar: Canım çok az yolumuz kaldı ama.
Cemre: Ben anlamam. Bir adım atacak halim kalmadı. Oturuyorum ben.
Meral: Cemre niye bu kadar kendini düşünüyorsun?
Cemre: Ne yapayım, ayakkabılar ayağımı acıttı. Bunları giymem hiç iyi olmadı zaten. Diğer ayakkabılarımla daha rahat ederdim.
Cemre: Serdar sen niye hiçbir şey söylemiyorsun ?
Serdar: Tamam Meralciğim, biz de oturalım biraz.

....

Meral: Düşünüyorum da, Ayşen'e de haber verebilirdik. O böyle yerleri çok sever. Memnun olurdu.
Cemre: Bakalım biz onun gelmesinden memnun olur muyduk?
Serdar: Ama Ayşen de çok iyi bir kızdır.
Cemre: Aman neyse... Bırakın Ayşen'i de yarın iş var, siz onu düşünün. Bu geziye cumartesi günü gelmek daha iyi bir fikirdi. Bugün çok yorulacağız galiba. Yarın nasıl erkenden kalkıp işe gideceğiz?
Meral: Cemre sana çok şaşırıyorum gerçekten. Nasıl her şeyin kötü tarafını görebiliyorsun?
Cemre: Hiç de her şeyin kötü tarafını görmem. Aslında ben genelde küçük şeylerden bile mutlu olurum. Sadece bugün sizinle bu yürüyüşe çıkmaktan mutlu değilim.

Şekil 14. Yeni Hitit B1 seviye ders kitabı kurma metin örneği (Yeni Hitit, 2013, s. 36)

Kitapta yer alan metinlerin okuma kazanım sıklığını barındıran tablolar ve bu tabloların yorumları aşağıda sıralanmıştır:

Tablo 25

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 1 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 1 14 Etkinlik	**HİTİT 1.1.**	**HİTİT 1.2.**	**HİTİT 1.3.**	**HİTİT 1.4.**	**HİTİT 1.5.**
OY5 - K1	2		1		
OY5 - K2					1
OY5 - K4	1				1
OY6 - K2	1		1	1	
OY7 - K1	1			1	
OY7 - K2	3	1		1	1

Tablo 25'te görüldüğü üzere ünite 2'de 5 okuma metni ve 14 etkinlik yer almaktadır. 14 etkinlik 17 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin sekiz (OY5 – K1, OY5 – K4, OY6 – K2, OY7 – K1, OY7 – K2), 2. metnin bir (OY7 – K2), 3. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 4. metnin üç (OY6 – K2, OY7 – K1, OY7 – K2) ve 5. metnin üç (OY5 – K2, OY5 – K4, OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY7 – K2 (6), OY5 – K1 (3), OY6 – K2 (3), OY5 – K4 (2) ve OY7 – K1 (2)'dir. OY5 – K2 kazanımı metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 26

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 2 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 2 14 Etkinlik	**HİTİT 2.1.**	**HİTİT 2.2.**	**HİTİT 2.3.**	**HİTİT 2.4.**	**HİTİT 2.5.**	**HİTİT 2.6.**
OY5 - K1	1	1	1		2	1
OY5 - K4			1			
OY6 - K2	1				1	1
OY7 - K2				1		
OY7 - K3		1		1		

Tablo 26'da görüldüğü üzere ünite 2'de 6 okuma metni ve 14 etkinlik yer almaktadır. 14 etkinlik 13 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 2. metnin iki (OY5 – K1, OY7 – K3), 3. metnin iki (OY5 – K1, OY5 – K4), 4. metnin iki (OY7 – K2, OY7 – K3), 5. metnin üç (OY5 – K1, OY6 – K2), 6. metnin iki

(OY5 – K1, OY6 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanım OY6 – K2 (5)'dir. OY1 – K1, OY2 – K2, OY5 – K5 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 27

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 3 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 3 15 Etkinlik	**HİTİT 3.1.**	**HİTİT 3.2.**	**HİTİT 3.3.**	**HİTİT 3.4.**	**HİTİT 3.5.**	**HİTİT 3.6.**	**HİTİT 3.7.**
OY3 - K4					1		
OY5 - K1				1			1
OY5 - K2				1			
OY5 - K3				1			1
OY6 - K1	1						
OY6 - K2		1	1	1			1
OY6 - K3							1
OY7 - K2	1			2			1
OY7 - K3				2			

Tablo 27'de görüldüğü üzere ünite 3'te 7 okuma metni ve 15 etkinlik yer almaktadır. 11 etkinlik 18 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY6 – K1, OY7 – K2), 2. metnin bir (OY6 – K2), 3. metnin bir (OY6 – K2), 4. metnin sekiz (OY5 – K1, OY5 – K2, OY5 – K3, OY6 –K2, OY7 – K2, OY7 – K3) 5. metnin bir (OY3 – K4) ve 7. metnin beş (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 – K2, OY6 – K3, OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 6. okuma metninde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (4), OY7 – K2 (4), OY5 – K1 (2), OY5 – K3 (2) ve OY7 – K3 (2)'tür. OY3 – K4, OY6 – K1 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 28

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 4 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 4 10 Etkinlik	**HİTİT 4.1.**	**HİTİT 4.2.**	**HİTİT 4.3.**	**HİTİT 4.4.**	**HİTİT 4.5.**	**HİTİT 4.6.**
OY2 - K2			1			
OY2 - K3						1
OY5 - K1	1	1	1	1		
OY5 - K3			1	1	1	
OY6 - K1	1		1			
OY6 - K2		1		1	1	

Tablo 28'de görüldüğü üzere ünite 4'te 6 okuma metni ve 10 etkinlik yer almaktadır. 10 etkinlik 14 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K1), 2. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 3. metnin dört (OY2 – K2, OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 –K1), 4. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 – K2) 5. metnin iki (OY5 – K3, OY6 – K2) ve 6. metnin bir (OY2 – K3) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (4), OY5 – K3 (3), OY6 – K2 (3), ve OY6 – K1 (2)'dir. OY2 – K2 ve OY2 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 29

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 5 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 5 12 Etkinlik	**HİTİT 5.1.**	**HİTİT 5.2.**	**HİTİT 5.3.**	**HİTİT 5.4.**	**HİTİT 5.5.**	**HİTİT 5.6.**
OY3 - K5		1		1		
OY5 - K1	1		1		1	
OY5 - K3			1			
OY6 - K2	1			1	1	
OY6 - K3			1			
OY7 - K2	1					1
OY7 - K3	1					

Tablo 29'da görüldüğü üzere ünite 5'te 6 okuma metni ve 12 etkinlik yer almaktadır. 12 etkinlik 13 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin dört (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K2, OY7 – K3), 2. metnin bir (OY3 – K5), 3. metnin üç (OY5 – K1, OY5

– K3, OY6 –K3), 4. metnin iki (OY3 – K5, OY6 – K2), 5. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2) ve 6. metnin bir (OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (3), OY6 – K2 (3), OY3 – K5 (2), ve OY7 – K2 (2)'dir. OY5 – K3, OY6 – K3 ve OY7 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 30

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 6 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 6 10 Etkinlik	**HİTİT 6.1.**	**HİTİT 6.2.**	**HİTİT 6.3.**	**HİTİT 6.4.**
OY3 - K3		1		
OY5 - K1	1	1	1	1
OY6 - K2	1		1	1
OY6 - K3				1

Tablo 30'da görüldüğü üzere ünite 6'da 4 okuma metni ve 10 etkinlik yer almaktadır. 10 etkinlik 9 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 2. metnin iki (OY3 – K3, OY5 – K1), 3. metnin iki (OY5 – K1, OY6 – K2), 4. metnin üç (OY5 – K1, OY6 – K2, OY6 – K3) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (4) ve OY6 – K2 (3)'dir. OY3 – K3 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 31

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 7 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 7 14 Etkinlik	**HİTİT 7.1.**	**HİTİT 7.2.**	**HİTİT 7.3.**	**HİTİT 7.4.**	**HİTİT 7.5.**	**HİTİT 7.6.**	**HİTİT 7.7.**
OY1 - K1				1			
OY5 - K1	2			1	1	2	
OY5 - K4				1			
OY6 - K1		1					
OY6 - K2	2	1				2	
OY6 - K3		1					
OY7 - K2	1				2		
OY7 - K3	1				1		

Tablo 31'de görüldüğü üzere ünite 7'de 7 okuma metni ve 14 etkinlik yer almaktadır. 14 etkinlik 20 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların

metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin altı (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K2, OY7 – K3), 2. metnin üç (OY6 – K1, OY6 – K2, OY6 – K3), 4. metnin üç (OY1 – K1, OY5 – K1, OY5 – K4) 5. metnin dört (OY5 – K1, OY7 – K2, OY7 – K3) ve 6. metnin dört (OY5 – K1, OY6 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 3. ve 7. okuma metinlerinde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (6), OY6 – K2 (5), OY7 – K2 (3), ve OY7 – K3 (2)'tür. OY1 – K1, OY5 – K4, OY6 – K1 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 32

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 8 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 8 11 Etkinlik	**HİTİT 8.1.**	**HİTİT 8.2.**	**HİTİT 8.3.**	**HİTİT 8.4.**	**HİTİT 8.5.**
OY5 - K1	1		1	1	2
OY5 - K3			1		
OY5 - K4				1	
OY6 - K1	1				
OY6 - K2	1	1	1	1	2
OY7 - K2		1	1		1

Tablo 32'de görüldüğü üzere ünite 8'de 5 okuma metni ve 11 etkinlik yer almaktadır. 11 etkinlik 17 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin üç (OY5 – K1, OY6 – K1, OY6 – K2), 2. metnin iki (OY6 – K2, OY7 – K2), 3. metnin dört (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 – K2, OY7 –K2), 4. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K4, OY6 – K2) ve 5. metnin beş (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (6), OY5 – K1 (5) ve OY7 – K2 (3)'tür. OY5 – K3 ve OY5 – K4 ve OY6 – K1 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 33

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 9 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 9 11 Etkinlik	**HİTİT 9.1.**	**HİTİT 9.2.**	**HİTİT 9.3.**	**HİTİT 9.4.**	**HİTİT 9.5.**
OY2 - K2		1			
OY5 - K1		1		1	
OY5 - K2	1				1
OY5 - K3	1				
OY5 - K4			1	1	
OY6 - K2	1	1	1	1	
OY7 - K2					1

Tablo 33'te görüldüğü üzere ünite 9'da 5 okuma metni ve 11 etkinlik yer almaktadır. 11 etkinlik 13 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin üç (OY5 – K2, OY5 – K3, OY6 – K2), 2. metnin üç (OY2 – K2, OY5 – K1, OY6 – K2), 3. metnin iki (OY5 – K4, OY6 – K2), 4. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K4, OY6 – K2) ve 5. metnin iki (OY5 – K2, OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (4), OY5 – K1 (2), OY5 – K2 (2), ve OY5 – K4 (2)'tür. OY2 – K2, OY5 – K3 ve OY7 – K2 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 34

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 10 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 10 13 Etkinlik	**HİTİT 10.1.**	**HİTİT 10.2.**	**HİTİT 10.3.**	**HİTİT 10.4.**	**HİTİT 10.5.**	**HİTİT 10.6.**
OY2 - K2	1					
OY3 - K3		1				1
OY5 - K1		1	1		2	
OY6 - K1	1					
OY6 - K2		2	1		2	
OY7 - K2	1					
OY7 - K3						1

Tablo 34'te görüldüğü üzere ünite 10'da 6 okuma metni ve 13 etkinlik yer almaktadır. 13 etkinlik 15 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin üç (OY2 – K2, OY6 – K1, OY7 – K2), 2. metnin dört (OY3 – K3, OY5 – K1, OY6 – K2), 3. metnin iki (OY5

– K1, OY6 – K2), 5. metnin dört (OY5 – K1, OY6 – K2) ve 6. metnin iki (OY3 – K3, OY7 – K3) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. 4. okuma metninde ise okumaya dair etkinlik olmadığı için herhangi bir kazanımdan bahsetmek mümkün değildir. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY6 – K2 (5), OY5 – K1 (4) ve OY3 – K3 (3)'tür. OY2 – K2 ve OY6 – K1, OY7 – K2 ve OY7 – K3 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 35

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 11 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 11 12 Etkinlik	**HİTİT 11.1.**	**HİTİT 11.2.**	**HİTİT 11.3.**	**HİTİT 11.4.**
OY2 - K2		1		
OY5 - K1	1	1	2	1
OY5 - K3		1		
OY6 - K1		1		
OY6 - K2	1		2	1
OY7 - K1				2
OY7 - K2	1	1		2

Tablo 35'te görüldüğü üzere ünite 11'de 4 okuma metni ve 12 etkinlik yer almaktadır. 12 etkinlik 18 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin üç (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K2), 2. metnin beş (OY2 – K2, OY5- K1, OY5 – K3, OY6 – K1, OY7 – K2), 3. metnin dört (OY5 – K1, OY6 –K2), ve 4. metnin altı (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K1, OY7 – K2) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY5 – K1 (5), OY6 – K2 (3), OY7 – K2 (3), ve OY7 – K1 (2)'dir. OY2 – K2 ve OY5 – K3 ve OY6 – K1 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Tablo 36

Yeni Hitit B1 Seviye Ders Kitabı Ünite 12 Okuma Kazanımları

HİTİT B1 Ünite 12 19 Etkinlik	**HİTİT 12.1.**	**HİTİT 12.2.**	**HİTİT 12.3.**	**HİTİT 12.4.**	**HİTİT 12.5.**	**HİTİT 12.6.**	**HİTİT 12.7.**
OY5 - K1			1		1	1	2
OY5 - K3			1			1	
OY5 - K4		1					
OY6 - K1		1					
OY6 - K2				1	1	1	2
OY7 - K1						2	2
OY7 - K2	1		1	3	1	2	
OY7 - K3				2			

Tablo 36'da görüldüğü üzere ünite 12'de 7 okuma metni ve 19 etkinlik yer almaktadır. 19 etkinlik 28 okuma kazanımı ile örtüşmektedir. Bu kazanımların metinlere göre dağılımı incelenecek olduğunda ise 1. metnin bir (OY7 – K2), 2. metnin iki (OY5 – K4, OY6 – K1), 3. metnin üç (OY5 – K1, OY5 – K3, OY7 – K2), 4. metnin altı (OY6 – K2, OY7 – K2, OY7 – K3), 5. metnin üç (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K2), 6. metnin yedi (OY5 – K1, OY5 – K3, OY6 – K2, OY7 – K1, OY7 – K2) ve 7. metnin altı (OY5 – K1, OY6 – K2, OY7 – K1) kazanım ile eşleştiği görülmüştür. Bu ünitede en çok tekrar edilen kazanımlar OY7 – K2 (8), OY5 – K1 (5), OY6 – K2 (5), OY7 – K1 (4), OY5 – K3 (2) ve OY7 – K2 (2)'dir. OY5 – K4 ve OY6 – K1 kazanımları metinlerde birer defa yer almıştır.

Aşağıdaki tabloda kitapların metin türleri, toplam metinleri ve etkinlik sayılarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 37

Kitapların Toplam Metin Türleri ve Etkinlik Sayıları

Setin Adı	**Özgün Metin**	**Kurma Metin**	**Toplam**	**Etkinlik Sayısı**
Yedi İklim	54	19	74	54
İstanbul	20	3	23	59
Yeni Hitit	63	5	68	155

Tablo 37'de görüldüğü üzere Yedi İklim B1 seviyesi Türkçe ders kitabında 73 okuma metini bulunmaktadır. Bu metinlerin 54 tanesi özgün, 19 tanesi kurma metindir. İstanbul B1 seviye Türkçe ders kitabında 23 okuma metni bulunmaktadır. Bu metinlerin 20 tanesi özgün, 3 tanesi kurma metindir. Yeni Hitit B1 seviye Türkçe ders kitabında ise 68 okuma metni bulunmaktadır. Bu metinlerin 63 tanesi özgün, 5 tanesi kurma metindir.

Yedi İklim 73 okuma metniyle 54 etkinlik, İstanbul 23 okuma metniyle 59 etkinlik ve Yeni Hitit 68 okuma metniyle 155 etkinlik vermiştir.

Metin sayıları göz önünde bulundurulduğunda 73 metinle en zengin kitabın Yedi İklim kitabı olduğunu söylemek mümkündür.

Metinlerin ve etkinliklerin rakamsal değerleri göz önünde bulundurulduğunda ise Yedi İlkim kitabında her metne 0,7 etkinlik, İstanbul kitabında her metne 2,5 ve Yeni Hitit kitabında her metne 2,2 etkinlik düştüğü görülmektedir. Metinlerin etkinlik bakımında desteklenmesi bağlamında en zengin kitabın İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabı olduğunu söylemek mümkündür.

İzleyen bölümde incelenmiş olan üç kitabın metinlerine ait kazanımların kitap içi bütün metinlerde kaçar defa tekrar ettiği tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo 38

Yedi İklim 8 Ünite Okuma Kazanım Sıklığı

Okuma Yeterlikleri (OY)	**Kazanımlar (K)**	**YEE Yedi İklim 8 Ünite Toplam**
OY1: Günlük hayatta karşılaşılan, olayları, duyguları ve istekleri ifade eden yazışmaları anlayabilir.	OY1 – K1: Günlük hayatta karşılaştığı notları ve broşürleri anlar.	4
	OY1 – K2: Sosyal medya iletilerini anlar.	2
	OY1 – K3: Günlük hayatta karşılaştığı mektupları anlar.	1
OY2: Günlük hayatta karşılaştığı form, özet, rapor vb. metinleri anlayabilir.	OY2 – K1: Başvuruda ya da hizmet almada kullanılan formları anlar.	2
	OY2 – K2: Özetlenmiş bir metni anlar.	2
	OY2 – K3: Kendisini ilgilendiren bir rapor ya da benzer metinleri anlar.	1
OY3: Öyküleyici metinleri anlayabilir.	OY3 – K1: Öyküleyici metinlerin konusunu belirler.	-
	OY3 – K2: Öyküleyici metinlerdeki ana fikrini ve yardımcı fikirleri belirler.	-
	OY3 – K3: Öyküleyici bir metindeki 5N1K unsurlarını belirler.	13
	OY3 – K4: Öyküleyici metinlerdeki basit betimlemeleri anlar.	-
	OY3 – K5: Öyküleyici metinlerde olayların aşamalarını fark eder.	1

OY4: Yazılı talimatları anlayabilir.	OY4 – K1: Günlük hayatta sık karşılaşılan araçların kullanım kılavuzlarını anlar.	1
	OY4 – K2: İlaç prospektüslerini anlar.	-
	OY4 – K3: Yemek kitaplarındaki uygulama yönergelerini anlar.	1
	OY4 – K4: Eğitimle ilgili uygulama yönergelerini anlar.	2
OY5: Bir konuda bilgi sahibi olabilmek için bilgilendirici metinleri tarayabilir.	OY5 – K1: Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.	9
	OY5 – K2: Bir metinde yer alan anahtar kelimeleri bulur.	-
	OY5 – K3: Bir metindeki bakış açısını bulur.	7
	OY5 – K4: Ders kitabını bir konu ya da kavrama göre tarar.	-
	OY5 – K5: İlgi alanlarına göre gazete ya da dergilerde yer alan metinleri tarar.	3
OY6: Okuduklarından basit çıkarımlar yapabilir.	OY6 – K1: Özetle bir metnin orijinali arasında ilişki kurar.	-
	OY6 – K2: Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.	19
	OY6 – K3: Okuduğu metinlerde sebep sonuç ilişkilerini belirler	4
OY7: Bir metindeki bilinmeyen kelime veya ifadelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin edebilir.	OY7 – K1: Okuduğu metinde anlamca birbirine yakın olan kelimeleri ayırt eder.	3
	OY7 – K2: Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder.	7
	OY7 – K3: Bilmediği kelimenin anlamını kelimenin kullanıldığı farklı cümlelerin yardımıyla çözer.	5

Tablo 38'de görüldüğü üzere YEE Yedi İklim B1 seviye Türkçe ders kitabında toplam 86 kazanıma yer verilmiştir. Bu kazanımların sıklığına bakıldığında ise en fazla 19 defa tekrarla OY6 – K2 (Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.) kazanımının olduğunu görülmektedir. Bu kazanımı 13 tekrarla OY3 – K3 (Öyküleyici bir metindeki 5N1K unsurlarını belirler.), 9 tekrarla OY5 – K1 (Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.) kazanımları takip etmektedir.

OY5 – K3 ve OY7 – K2 kazanımları 7, OY7 – K3 kazanımı 5, OY1 – K1 ve OY6 – K3 kazanımları metinlerde 4 kere tekrar etmiştir. OY5 – K5 ve OY7 – K1 kazanımları 3; OY1 – K2, OY2 – K1, OY2 – K2 ve OY4 – K4 kazanımları 2 defa tekrar ederken, OY1 – K3, OY2 – K3, OY3 – K5, OY4 – K1 ve OY4 – K3 kazanımlarının 1 defa tekrar ettiği görülmüştür.

OY3 – K1, OY3 – K2, OY3 – K4, OY4 – K2, OY5 – K2, OY5 – K4 ve OY6 – K1 kazanımlarına hiç yer verilmediği gözlemlenmektedir.

Tablo 39

İstanbul 6 Ünite Okuma Kazanım Sıklığı

Okuma Yeterlikleri (OY)	**Kazanımlar (K)**	**İstanbul Yabancılar İçin Türkçe 6 Ünite Toplam**
OY1: Günlük hayatta karşılaşılan, olayları, duyguları ve istekleri ifade eden yazışmaları anlayabilir.	OY1 – K1: Günlük hayatta karşılaştığı notları ve broşürleri anlar.	-
	OY1 – K2: Sosyal medya iletilerini anlar.	-
	OY1 – K3: Günlük hayatta karşılaştığı mektupları anlar.	-
OY2: Günlük hayatta karşılaştığı form, özet, rapor vb. metinleri anlayabilir.	OY2 – K1: Başvuruda ya da hizmet almada kullanılan formları anlar.	-
	OY2 – K2: Özetlenmiş bir metni anlar.	-
	OY2 – K3: Kendisini ilgilendiren bir rapor ya da benzer metinleri anlar.	-
OY3: Öyküleyici metinleri anlayabilir.	OY3 – K1: Öyküleyici metinlerin konusunu belirler.	1
	OY3 – K2: Öyküleyici metinlerdeki ana fikrini ve yardımcı fikirleri belirler.	1
	OY3 – K3: Öyküleyici bir metindeki 5N1K unsurlarını belirler.	4
	OY3 – K4: Öyküleyici metinlerdeki basit betimlemeleri anlar.	2
	OY3 – K5: Öyküleyici metinlerde olayların aşamalarını fark eder.	1
OY4: Yazılı talimatları anlayabilir.	OY4 – K1: Günlük hayatta sık karşılaşılan araçların kullanım kılavuzlarını anlar.	-
	OY4 – K2: İlaç prospektüslerini anlar.	-
	OY4 – K3: Yemek kitaplarındaki uygulama yönergelerini anlar.	-
	OY4 – K4: Eğitimle ilgili uygulama yönergelerini anlar.	-
OY5: Bir konuda bilgi sahibi olabilmek için bilgilendirici metinleri tarayabilir.	OY5 – K1: Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.	16
	OY5 – K2: Bir metinde yer alan anahtar kelimeleri bulur.	2
	OY5 – K3: Bir metindeki bakış açısını bulur.	4
	OY5 – K4: Ders kitabını bir konu ya da kavrama göre tarar.	1
	OY5 – K5: İlgi alanlarına göre gazete ya da dergilerde yer alan metinleri tarar.	-
OY6: Okuduklarından basit çıkarımlar yapabilir.	OY6 – K1: Özetle bir metnin orijinali arasında ilişki kurar.	1
	OY6 – K2: Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.	11
	OY6 – K3: Okuduğu metinlerde sebep sonuç ilişkilerini belirler	3
OY7: Bir metindeki bilinmeyen kelime veya ifadelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin edebilir.	OY7 – K1: Okuduğu metinde anlamca birbirine yakın olan kelimeleri ayırt eder.	2
	OY7 – K2: Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder.	8
	OY7 – K3: Bilmediği kelimenin anlamını kelimenin kullanıldığı farklı cümlelerin yardımıyla çözer.	2

Tablo 39’de görüldüğü üzere İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviye Türkçe ders kitabında toplam 59 kazanıma yer verilmiştir. Bu kazanımların sıklığına bakıldığında ise en fazla 16 defa tekrarla OY5 – K1 (Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.) kazanımının olduğunu görülmektedir. Bu kazanımı 11 tekrarla OY6 – K2 (Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.), 8 tekrarla OY7 – K2 (Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder.) kazanımları takip etmektedir.

OY3 – K3 ve OY5 – K3 kazanımları 4, OY6 – K3 kazanımı 3, OY3 – K4, OY5 – K2, OY7 – K1 ve OY7 – K3 kazanımları 2 defa tekrar ederken, OY3 – K1, OY3 – K2, OY3 – K5, OY5 – K4 ve OY6 – K1 kazanımlarının 1 defa tekrar ettiği görülmüştür. Yine tablo 39’da görüldüğü üzere okuma yeterliklerinden 1 (Günlük hayatta karşılaşılan, olayları, duyguları ve istekleri ifade eden yazışmaları anlayabilir.), 2 (Günlük hayatta karşılaştığı form, özet, rapor vb. metinleri anlayabilir.) ve 4 (Yazılı talimatları anlayabilir.) numaralı yeterliklere hiç yer verilmemiştir.

Tablo 40

Yeni Hitit 12 Ünite Okuma Kazanım Sıklığı

Okuma Yeterlikleri (OY)	**Kazanımlar (K)**	**Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 12 Ünite Toplam**
OY1: Günlük hayatta karşılaşılan, olayları, duyguları ve istekleri ifade eden yazışmaları anlayabilir.	OY1 – K1: Günlük hayatta karşılaştığı notları ve broşürleri anlar.	1
	OY1 – K2: Sosyal medya iletilerini anlar.	
	OY1 – K3: Günlük hayatta karşılaştığı mektupları anlar.	
OY2: Günlük hayatta karşılaştığı form, özet, rapor vb. metinleri anlayabilir.	OY2 – K1: Başvuruda ya da hizmet almada kullanılan formları anlar.	
	OY2 – K2: Özetlenmiş bir metni anlar.	4
	OY2 – K3: Kendisini ilgilendiren bir rapor ya da benzer metinleri anlar.	1
OY3: Öyküleyici metinleri anlayabilir.	OY3 – K1: Öyküleyici metinlerin konusunu belirler.	
	OY3 – K2: Öyküleyici metinlerdeki ana fikrini ve yardımcı fikirleri belirler.	
	OY3 – K3: Öyküleyici bir metindeki 5N1K unsurlarını belirler.	3
	OY3 – K4: Öyküleyici metinlerdeki basit betimlemeleri anlar.	1
	OY3 – K5: Öyküleyici metinlerde olayların aşamalarını fark eder.	2
OY4: Yazılı talimatları anlayabilir.	OY4 – K1: Günlük hayatta sık karşılaşılan araçların kullanım kılavuzlarını anlar.	
	OY4 – K2: İlaç prospektüslerini anlar.	
	OY4 – K3: Yemek kitaplarındaki uygulama yönergelerini anlar.	
	OY4 – K4: Eğitimle ilgili uygulama yönergelerini anlar.	
OY5: Bir konuda bilgi sahibi olabilmek için bilgilendirici metinleri tarayabilir.	OY5 – K1: Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.	49
	OY5 – K2: Bir metinde yer alan anahtar kelimeleri bulur.	4
	OY5 – K3: Bir metindeki bakış açısını bulur.	11
	OY5 – K4: Ders kitabını bir konu ya da kavrama göre tarar.	8
	OY5 – K5: İlgi alanlarına göre gazete ya da dergilerde yer alan metinleri tarar.	
OY6: Okuduklarından basit çıkarımlar yapabilir.	OY6 – K1: Özetle bir metnin orijinali arasında ilişki kurar.	8
	OY6 – K2: Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.	48
	OY6 – K3: Okuduğu metinlerde sebep sonuç ilişkilerini belirler	4
OY7: Bir metindeki bilinmeyen kelime veya ifadelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin edebilir.	OY7 – K1: Okuduğu metinde anlamca birbirine yakın olan kelimeleri ayırt eder.	8
	OY7 – K2: Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder.	33
	OY7 – K3: Bilmediği kelimenin anlamını kelimenin kullanıldığı farklı cümlelerin yardımıyla çözer.	10

Tablo 40’ta görüldüğü üzere Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B1 seviye Türkçe ders kitabında toplam 195 kazanıma yer verilmiştir. Bu kazanımların sıklığına bakıldığında ise en fazla 49 defa tekrarla OY5 – K1 (Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.) kazanımının olduğunu görülmektedir. Bu kazanımı 48 tekrarla OY6 – K2 (Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.), 33 tekrarla OY7 – K2 (Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder.) kazanımları takip etmektedir.

OY5 – K3 kazanı 11, OY7 – K3 kazanımı 10, OY5 – K4, OY6 – K1 ve OY7 – K1kazanımları 8, OY3 – K2, OY5 – K2 ve OY6 – K3 kazanımları 4, OY3 – K3 kazanımı 3 defa tekrar etmektedir. OY3 – K5 kazanımı 2 defa tekrar ederken OY1 – K1, OY2 – K3 ve OY3 – K4 kazanımlarının 1 defa tekrar ettiği görülmüştür.

Yine tablo 40’ta görüldüğü üzere okuma yeterliklerinden 4 numaralı (Yazılı talimatları anlayabilir.) yeterliğine hiç yer verilmemiştir.

Bölüm 5
Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, çalışma kapsamında elde edilen bulgulardan hareketle araştırma sonuçları ele alınarak tartışılmış ve bu kapsamda çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Sonuç, Tartışma

Bu çalışmada, DİAOÖÇ yeterlik tanımlarından hareketle, B1 düzeyi okuma kazanımları belirlenmiştir. Belirlenen bu kazanımlar çerçevesinde, yabacılara Türkçe öğretimi amacıyla yazılmış B1 seviyesindeki 3 ders kitabı (Yedi İklim, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Yeni Hitit) betimlenmiş ve kitaplardaki görünümleri karşılaştırılmıştır. Kitaplardaki üniteler, metinler, etkinlikler nicel veriye dönüştürülerek okuma kazanımlarının görünümüyle ilgili kapsamlı bir sonuca varılmıştır.

DİAOÖÇ'deki B1 seviyesi 7 okuma yeterliğiyle ilgili oluşturulan 26 okuma kazanımı listelenerek, seçilmiş üç dil öğretim seti incelenmiş ve kitapların kazanımları ne ölçüde karşıladığı tespit edilmiştir.

Bulgular ve Yorum bölümünde, incelenen üç dil öğretim setinde yer alan B1 seviye kitaplarıyla ilgili sayısal veriler her bir kitaba ilişkin ayrı ayrı sunulmuştur. Aşağıdaki Tablo 41'de, incelenen kitaplara ilişkin veriler toplu halde gösterilmiştir:

Tablo 41

Kitapların Değerlendirilmesi

	Yedi İklim	**İstanbul**	**Yeni Hitit**
Toplam Ünite Sayısı	8	6	12
Toplam Metin Sayısı	74	24	68
Toplam Etkinlik Sayısı	54	59	155
Toplam Kazanım Sayısı	86	59	195

Tablo 41'de görüldüğü üzere, Yedi İklim'de 8 ünite-74 metin; İstanbul'da 6 ünite- 24 metin ve Yeni Hitit'te 12 ünite- 68 metin verilmiştir. Her üç kitaba bakıldığında, İstanbul'un diğer iki kitaba oranla hem daha az ünite hem de daha az metin barındırdığı izlenmektedir.

Etkinlik sayıları açısından değerlendirildiğinde; Yedi İklim kitabının 74 metinle 54 etkinlik, İstanbul kitabının 24 metinle 59 etkinlik ve Yeni Hitit kitabının 68 metinle 155 etkinlik içerdiği görülmektedir. Okuma metinlerine yönelik etkinlik sayılarının oranları göz önünde bulundurulduğunda yaklaşık olarak; Yedi İklim'de her metne 0,7 etkinlik, İstanbul'da 2,4 etkinlik ve Yeni Hitit'te 2,2 etkinlik düşmektedir. Bu verilerden hareketle metin ve etkinlik dağılımı açısından İstanbul kitabı en yüksek orana sahip görünmekte; metin sayısı az olmakla beraber etkinliklerle en fazla desteklenen kitap olarak öne çıkmaktadır. Yedi İklim kitabı ise en fazla okuma metni barındıran kitap olmasına rağmen etkinlik sayısı olarak en düşük orana sahiptir.

Okuma yeterliği açısından kitaplara bakıldığında, aşağıda her üç kitabın okuma yeterliği bazında kazanım sıklığını gösteren tablolara yer almaktadır. Tablolarda, okuma yeterlikleri ve bu yeterliklere ait kazanımlar, okuma yeterliği numarasına göre sıralanarak sunulmuştur.

Tablo 42

1. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY1: Günlük hayatta karşılaşılan, olayları, duyguları ve istekleri ifade eden yazışmaları anlayabilir.	OY1 – K1: Günlük hayatta karşılaştığı notları ve broşürleri anlar.	4	-	1
	OY1 – K2: Sosyal medya iletilerini anlar.	2	-	-
	OY1 – K3: Günlük hayatta karşılaştığı mektupları anlar.	1	-	-

Tablo 42'de görüldüğü üzere, K1 kazanıma Yedi İklim'de 4 ve Yeni Hitit'te 1 defa yer verilmiştir. Bu kazanımı İstanbul kitabında karşılayan bir etkinlik bulunmamıştır. K2 kazanımı, Yedi İklim'de 2 defa karşılanmışken İstanbul ve Yeni Hitit kitaplarında bu kazanımı karşılayan etkinliğe rastlanmamıştır. K3 kazanımı ise sadece Yedi İklim'de 1 defa yer almaktadır. Bu okuma yeterliği (OY1) içinde yer alan okuma kazanımlarının kitaplar geneli toplam sıklığına bakılacak olursa, Yeni Hitit'de 1 tane olmak üzere Yedi İklim'de 7 defa tekrar ettiği, İstanbul kitabında ise bu yeterlik kapsamında bir kazanımın yer almadığı görülmektedir.

Tablo 43

2. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY2: Günlük hayatta karşılaştığı form, özet, rapor vb. metinleri anlayabilir.	OY2 – K1: Başvuruda ya da hizmet almada kullanılan formları anlar.	2	-	-
	OY2 – K2: Özetlenmiş bir metni anlar.	2	-	4
	OY2 – K3: Kendisini ilgilendiren bir rapor ya da benzer metinleri anlar.	1	-	1

Tablo 43'te görüldüğü üzere K1 kazanımı Yedi İklim'de 2 defa tekrar etmiştir. Bu kazanımı destekler etkinliğe İstanbul ve Yeni Hitit kitaplarında rastlanmamıştır. K2 kazanımı Yedi İklim'de 2, Yeni Hitit'te 4 defa tekrarlanmış; İstanbul kitabında ise bu kazanımın etkinlikle desteklenmediği görülmüştür. K3 kazanımının ise Yedi İklim'de ve Yeni Hitit'te 1 defa yer verildiği izlenmiştir. Bu okuma yeterliğinin (OY2) kitaplarda genel toplamı, Yedi İklim ve Yeni Hitit kitaplarında 5'tir. Okuma yeterliği 2'nin İstanbul kitabında hiç yer almamış olduğu, kitapta bu yeterliğe ait kazanımları destekleyecek etkinliklerin bulunmadığı tablodan çıkartılacak bir diğer sonuçtur.

Tablo 44

3. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY3: Öyküleyici metinleri anlayabilir.	OY3 – K1: Öyküleyici metinlerin konusunu belirler.	-	1	-
	OY3 – K2: Öyküleyici metinlerdeki ana fikrini ve yardımcı fikirleri belirler.	-	1	-
	OY3 – K3: Öyküleyici bir metindeki 5N1K unsurlarını belirler.	13	4	3
	OY3 – K4: Öyküleyici metinlerdeki basit betimlemeleri anlar.	-	2	1
	OY3 – K5: Öyküleyici metinlerde olayların aşamalarını fark eder.	1	1	2

Tablo 44'te görüldüğü üzere, Yedi İklim kitabının K3 kazanımına 13 ve K5 kazanımına 1 defa yer verdiği görülmektedir. K3 kazanımının bu kadar yüksek olması, Yedi İklim kitabında yer alan öyküleyici metin etkinliklerinde 5N1K soru tipine sıkça yer verildiğini göstermektedir. K1 ve K2 kazanımları sadece İstanbul kitabında

birer defa yer almıştır. Yedi İklim kitabında en çok tekrar eden kazanım olan K3, İstanbul'da 4 ve Yeni Hitit'te 3 defa tekrar etmiştir. K4 kazanımı İstanbul'da 2 ve Yeni Hitit'te 1 defa, K5 kazanımı ise İstanbul'da 1, Yeni Hitit'te 2 defa tekrar etmiştir.

Okuma yeterliğinin sıklığı ise, Yedi İklim'de 14, İstanbul'da 9 ve Yeni Hitit'te 6'dır. Kitapların genelinde öyküleyici metinlere yönelik etkinlik olduğunu ve öküleyici metinlerin kavratılmasına yönelik etkinliklerin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 45

4. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY4: Yazılı talimatları anlayabilir.	OY4 – K1: Günlük hayatta sık karşılaşılan araçların kullanım kılavuzlarını anlar.	1	-	-
	OY4 – K2: İlaç prospektüslerini anlar.	-	-	-
	OY4 – K3: Yemek kitaplarındaki uygulama yönergelerini anlar.	1	-	-
	OY4 – K4: Eğitimle ilgili uygulama yönergelerini anlar.	2	-	-

Tablo 45'e bakıldığında dikkati ilk çeken nokta, İstanbul ve Yeni Hitit kitaplarının okuma yeterliği 4'ü destekleyen hiçbir etkinliğe yer vermemiş oluşudur. Bu yeterliğin sadece Yedi İklim kitabında desteklendiği görülmektedir. Yedi İklim kitabında K1 ve K3 kazanımına 1 defa ve K4 kazanımına 2 defa yer verilmiştir. Bu okuma yeterliği ("Yazılı talimatları anlayabilir."), dil öğretiminde hayati yeterliklerden biri konumundadır. Öğrenicilerin yemek tarifi, bir mobilyayı monte etme yönergesi, oyun talimatları, üyelik adımları, kayıt işlemleri, cihaz kurumları gibi gündelik hayatta sık sık karşılaştıkları metinler; DİAOÖÇ'de B1 seviyesinde yeterlik olarak verilmiş olmasına rağmen seçilmiş kitaplardan ikisinde de bu yeterliği destekler nitelikte etkinliğe rastlanmamıştır.

Tablo 46

5. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY5: Bir konuda bilgi sahibi olabilmek için bilgilendirici metinleri tarayabilir.	OY5 – K1: Bir metni tarayarak metinde yer alan sonuç/sonuçları bulur.	9	16	49
	OY5 – K2: Bir metinde yer alan anahtar kelimeleri bulur.	-	2	4
	OY5 – K3: Bir metindeki bakış açısını bulur.	7	4	11
	OY5 – K4: Ders kitabını bir konu ya da kavrama göre tarar.	-	1	8
	OY5 – K5: İlgi alanlarına göre gazete ya da dergilerde yer alan metinleri tarar.	3	-	-

Tablo 49'a bakıldığında Yedi İklim'in K1 kazanımını 9, K3 kazanımını 7 ve K5 kazanımını 3 defa karşıladığı görülmektedir. İstanbul K1 kazanımını 16, K2 kazanımını 2, K3 kazanımını 4 ve K4 kazanımını 1 defa karşılamıştır. Yeni Hitit ise K1 kazanımını 49, K2 kazanımını 4, K3 kazanımını 11 ve K4 kazanımını 8 kere tekrar etmiştir.

Okuma yeterliği 5 kapsamında toplam kazanım sıklığı; Yedi İklim'de 19, İstanbul'da 23 ve Yeni Hitit'te ise 72'dir. Bu nicel verilere bakıldığında, Yeni Hitit kitabının bilgilendirici metinlere ait etkinlik sayısının dramatik olarak farklılaştığı görünmektedir. Bu dramatik farklılaşmanın yanı sıra Yeni Hitit'te, OY5'in altında yer alan 5 farklı kazanım tanımından K1'in 49 defa tekrar edildiği görülmektedir. K1 kazanımı, bu yeterlik çerçevesinde ele alınan diğer dört kazanımın da gerçekleşmesine yön verici niteliktedir. Bu çerçevede Yeni Hitit kitabındaki etkinliklerin, bilgilendirici metinleri öğrenicilerin derinlemesine işlenmesine fırsat sağladığı söylenebilir.

Yeterliklerin kazanım sıklıkları göz önünde bulundurulduğunda, kitaplarda en çok tekrar edilmiş olan okuma yeterliğinin, 5. okuma yeterliği olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 47

6. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY6: Okuduklarından basit çıkarımlar yapabilir.	OY6 – K1: Özetle bir metnin orijinali arasında ilişki kurar.	-	1	8
	OY6 – K2: Okuduklarına ilişkin karşılaştırmalar yapar.	19	11	48
	OY6 – K3: Okuduğu metinlerde sebep sonuç ilişkilerini belirler.	4	3	4

Yedi İkilim 23, İstanbul 15 ve Yeni Hitit 60 defa bu yeterliğe yönelik etkinlik vermiştir. Yedi İklim K2 kazanımını 19, K3 kazanımını 4 defa tekrar etmiştir. İstanbul K1 kazanımını 1, K2 kazanımını 11 ve K3 kazanımını 3 defa tekrar etmiştir. Yeni Hitit ise K1 kazanımını 8, K2 kazanımını 48 ve K3 kazanımını 4 defa tekrar etmiştir. Yeni Hitit'te K2 Kazanımın sayısal olarak önemli bir farklılaşma sergilemektedir. Kazanımın içeriği açısından bakıldığında, yine aynı kitapta, karşılaştırma becerisinin önceki okuma yeterliğinde OY5-K1'deki gibi metnin bütüncül yapısını kavramaya ve anlamsal ilişkileri çözmeye yönelik olduğu söylenebilir. OY6-K3'ün bu okuma kitabında oransal olarak düşük seviyede kalması, kitapta bu kazanım altına yerleştirilebilecek etkinliklerin önceki okuma yeterliği (OY5-K1) altında değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 48

7. Okuma Yeterliğine Yönelik Sonuçlar

		Yedi İklim	İstanbul	Yeni Hitit
OY7: Bir metindeki bilinmeyen kelime veya ifadelerin anlamını bağlamdan hareketle tahmin edebilir.	OY7 – K1: Okuduğu metinde anlamca birbirine yakın olan kelimeleri ayırt eder.	3	2	8
	OY7 – K2: Bilmediği kelimenin veya deyimin anlamını cümlenin anlamından hareketle tahmin eder.	7	8	33
	OY7 – K3: Bilmediği kelimenin anlamını kelimenin kullanıldığı farklı cümlelerin yardımıyla çözer.	5	2	10

Tablo 48'e bakıldığında, K1 kazanımının Yedi İklim'de 3, İstanbul'da 2 ve Yeni Hitit'te 8 defa tekrar etmiş olduğu görülmektedir. K2 kazanımının Yedi İklim'de 7, İstanbul'da 8 ve Yeni Hitit'te 33 kere tekrarlanmıştır. K3 kazanımının ise Yedi İklim'de 5, İstanbul'da 2 ve Yeni Hitit'te 10 defa tekrarlandığı görülmektedir. Okuma

yeterliği 7, kelime öğretimine yönelik bir yeterliktir. Dolayısıyla, Yeni Hitit kitabının bu yeterliği 51 defa tekrar etmesiyle, okuma metinlerinin etkinliklerinde, metinde geçen bilinmeyen kelimelerin öğretimine daha fazla yer verdiğini söylemek mümkündür.

Yukarıdaki tablolarda DİAOÖÇ'de listelenmiş okuma yeterliklerine ait, kitaplardaki tekrar sayıları verilmiştir. Çalışma kapsamında, sayıltılarda da belirtildiği üzere, kitaplardaki metinler ve etkinlikler yalnızca kazanımları içermesi açısından değerlendirilmiş; eğitimbilimsel olarak niteliği, metin ve etkinliklerin verimliliği, seviyeye uygunluğu gibi konular üzerinden bir değerlendirme yapılmamıştır. Tam da bu nedenle, buraya kadarki değerlendirmelerde sayısal/nicel veriler üzerinden ulaşılan bulgular değerlendirilmiştir. Ünite sayıları, metin sayıları, metinlere ait etkinlik sayıları ve etkinliklerle karşılanan kazanım sayıları göz önünde bulundurulduğunda kitaplarla ilgili şu sonuçları elde etmek mümkündür:

Kitaplardaki metin sayılarının kıyaslanması neticesinde 74 metin barındırmasıyla Yedi İklim kitabı öne çıkmaktadır. Bu sırayı 68 metinle Yeni Hitit kitabı takip etmektedir. İstanbul kitabında ise dramatik bir farkla 24 metin bulunmaktadır. İstanbul kitabının metin sayısı bakımından diğer iki kitaba oranla zayıf kaldığını söylemek mümkündür. Metin sayılarıyla alakalı olarak İlgili Araştırmalar bölümünde bahsi geçen "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma" başlıklı çalışmanın 155 katılımcıyla yapılan anket sonuçlarına göre: Yabancı öğrencilerin %31'i (48 öğrenci) ders kitabındaki okuma metinlerinin yeterli olmadığını düşünmektedir (Şimşek, 2011, s. 148). Hem nicel veriler hem de öğrenci anketleri metinlerin arttırılması gerektiği hususunda hemfikirdir.

155 etkinlik barındıran Yeni Hitit kitabının, Yedi İklim (54 etkinlik) ve İstanbul (59 etkinlik) kitaplarına oranla etkinlik sayısı bağlamında daha güçlü olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Burada dikkati çeken diğer bir nokta ise, İstanbul kitabının 24 okuma metniyle 59 etkinlik vermişken, Yedi İklim kitabı 74 metin ile 54 etkinlik vermiş olmasıdır. İstanbul kitabının metinlerini etkinliklerle Yedi İklim kitabına kısayla daha çok zenginleştirmiş olduğunu söylemek mümkündür.

B1 seviye 7 okuma yeterliği kapsamında hazırlanmış olan 26 okuma kazanımının kitaplardaki sıklığına bakıldığında ise, 195 kazanım sıklığıyla yine Yeni Hitit kitabının diğer iki kitaba oranla öne çıktığını görmekteyiz. Bu tekrar sayıları Yedi İklim'de 86, İstanbul kitabında ise 59'dur.

Bu çalışmada, DİAOÖÇ'deki okuma yeterliklerinden elde edilen kazanımlarla, yalnızca B1 seviye okuma metinleri ve bu metinlere yönelik etkinlikler değerlendirilmiştir. Bu yüzden sadece B1 seviye okuma beceri alanına ait bulgular elde edilmiştir. Başka çalışmalarla diğer becerilerin ve seviyelerin incelenmesiyle elde edilecek verilere göre kitaplar hakkında daha sağlıklı genel bir değerlendirme yapılacaktır. Buna ek olarak okuma kazanımlarının eleştirel olarak ele alınmasına yönelik akademik çalışmaların yapılması, diğer becerileri ve diğer seviyeleri de kapsayacak şekilde DİAOÖÇ yeterliklerinin kazanımlaştırılması, standardize edilmiş ders kitaplarının ve öğretim materyallerinin hazırlanmasına olanak sağlayacaktır.

Öneriler

Bu bölümde çalışmaya ait önerilere yer verilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, yabancılara Türkçe öğretme amacıyla yazılmış kitapların aşağıda belirtilen noktalarda desteklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir:

1. İncelenen kitaplarda metin ve etkinlik sayılarının önemli farklılaşmalar sergilediği gözlenmiştir; bu bağlamda kitaplardaki metin ve etkinlik sayıları dengelenmesi gözetilmelidir.
2. Bu çalışma, kazanımların ders kitaplarının yazım sürecinde ne kadar önemli olduğunu göstermeye çalışmıştır. DİAOÖÇ'de verilmiş yeterlikler, her dil becerisinde her seviyeye göre kazanımlaştırılmalı ve YTÖ amacıyla yazılmış kitaplar, bu kazanımları karşılayacak şekilde hazırlanmalıdır.
3. Kitaplardaki ünite sayıları arttırılmalıdır. Ünite sayılarının artışına bağlı olarak temaların da arttırılması beklenmektedir. Böylelikle, öğreniciler farklı türlerde metinler ve konularla tanıştırılmış olacaklardır.
4. Okuma metinlerinde mutlaka etkinlik bulundurulmalı, etkinlikler yeterlikler, kazanımlar ve öğrenci seviyeleri gözeterek oluşturulmalıdır.
5. Okuma metinleri sadece okuma etkinlikleriyle değil konuşma, dinleme ve yazma etkinlikleriyle de desteklenmelidir.
6. Kitapları doğrudan kullanan öğrenci ve öğretmenlerin, kitaplarla ilgili görüşlerini içeren çalışmaların yapılarak betimsel olarak elde edilen bulgularla uyumu değerlendirilmelidir.

Kaynaklar

Ak, D. (2011). *İkinci dil öğretim kaynaklarında yer alan anlama etkinliklerinin karşılaştırılması (Yeni Hitit ve New Headway örneklemi)* (yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Aygüneş, M. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirme yolları* (yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler, *HÜTAD, 1*(1), 19-30.

Barın, E., Çobanoğlu, Ş., Ateş, Ş., Balcı, M., & Özdemir, C. (Ed.). (2015). *Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe seti ders kitabı B1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.

Bölükbaş, F. & Yılmaz, M (Ed.) (2016). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı B1*. İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bruning, R., Schraw, G., Norby, M. (Ed.), Ersözlü, Z. & Ülker, R., (Çev. Ed.). (2014). *Bilişsel psikoloji ve öğretim*. Ankara: Nobel Yayın.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Common European Framework Of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment (2018). https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989 adresinden erişilmiştir.

Coşkun, E. & Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *MKÜSBED, 5*(10), 59-74.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme (2013). TELC. M.E.B. (Çev.).

Dolaşık, R. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin oluşturulma süreçleri* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Durmuş, M. & Okur, A. (Ed.) (2018). *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Epçaçan, C. (2008). *Okuduğunu anlama stratejilerinin bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünlerine etkisi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Ersözlü, Z. & Ülker, R. (Ed.) (2014). *Bilişsel psikoloji ve öğretim*. Ankara: Nobel Yayın.

Günay, D. (2001). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.

Güzel, A. & Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ.

Huber, E. (2013). *Dilbilime giriş*. İstanbul: Yabancıdil Yayınları.

İşcan, A. & Aktürk, Y. (2014). Televizyon dizilerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımı: seksenler dizisi örneği. *International Journal of Language Academy, 2*(4), 234-246.

Johnson, A. (Çev. Ed. Benzer, A.), (2017). *Okuma ve yazma öğretimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Mansour, O. (2016). Türk dizileriyle kültür aktarımı ve Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları Ve İncelemeleri Dergisi*, 64-81.

Karatay, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalıkları. *TÜBAR, 27,* 457-475.

Kaya, K. & İnce, B. (2018). Türk dizilerinde kültürel ögelerin yeri. *Turkophone, 5*(2), 5-16.

Sarıbaş, M. (2014). *Avrupa illeri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine göre yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2-B1-B2 seviyesinde okuma etkinlikleri ve örnekleri* (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şimşek, P. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı okuma kitapları üzerine bir araştırma* (yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Uzun, N. & Bozkurt, Ü. (2018). *Türkçenin eğitimi-öğretiminde kuramsal ve uygulamalı çalışmalar*. İstanbul: Okan Üniversitesi Yayınları.

Uzun, N. (Ed.). (2013). *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ders kitabı 2 B1 orta*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Ülper, H. (2010). *Okuma ve anlamlandırma becerilerinin kazandırılması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yılmaz, F. & Irşi, A. (2007). Yabancılara Türkçe öğretiminde TV dizilerinin kullanımı. *International Journal of Languages' Education and Teaching 5*(2), 144-157.

EK-A: Etkinlik Kontrol Listesi

Kitabın Adı **Ünitesi** **Etkinlik Sayısı**	**Metin 1**	**Metin 2**	**Metin 3**	**Metin 4**
OY1 – K1				
OY1 – K2				
OY1 – K3				
OY2 – K1				
OY2 – K2				
OY2 – K3				
OY3 – K1				
OY3 – K2				
OY3 – K3				
OY3 – K4				
OY3 – K5				
OY4 – K1				
OY4 – K2				
OY4 – K3				
OY4 – K4				
OY5 – K1				
OY5 – K2				
OY5 – K3				
OY5 – K4				
OY5 – K5				
OY6 – K1				
OY6 – K2				
OY6 – K3				
OY7 – K1				
OY7 –K2				
OY7 – K3				

EK-B: Etik Komisyonu İzin Muafiyeti

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Tez Çalışması Etik Komisyon İzin Muafiyeti Formu*

14 / 02 / 2017

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığına

Tez Başlığı / Konusu:	Okuma Kazanımlarının Belirlenmesi Bağlamında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Değerlendirilmesi

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Komisyondan/Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Cansın YILMAZ

Öğrenci Bilgileri

Adı Soyadı	**Cansın YILMAZ**
Öğrenci No	N15233809
Ana Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Programı	Türkçe Eğitimi
Statüsü	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.

Danışman Görüşü ve Onayı Uygundur.

Prof. Dr. Nermin YAZICI
Türkce ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

*Bu form sadece 16 Mart 2018 tarihinden önce önerisi sunulan tez çalışmalarında kullanılabilir. 16 Mart 2018 tarihinden sonra sunulan tüm tez önerileri için Etik Komisyonu izni gerekmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Beytepe Yerleşkesi, 06800, Çankaya / ANKARA
Telefon: 0(312) 297 85 72 Belgegeçer: 0(312) 297 85 66 e-Ağ: http://ebe.hacettepe.edu.tr/ e-Posta: ebe@hacettepe.edu.tr

EK-C: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

27.06.2019

Cansın YILMAZ

EK-Ç: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

02/07/2019

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı:
Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
02/07/2019	95	119711	27/06/2019	%15	1148761125

Uygulanan filtreler:
1. Kaynaklar hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Cansın YILMAZ
Öğrenci No.: N15233809
Ana Bilim Dalı: Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Programı: Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Nermin YAZICI
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

EK-D: Thesis Originality Report

02/07/2019

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Turkish Teaching

Thesis Title: Appearance of Reading Comprehension Outcomes in (B1 Level) Books in The Context of Common European Framework of Reference

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
02/07/2019	95	119711	27/06/2019	%15	1148761125

Filtering options applied:
1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Cansın YILMAZ
Student No.: N15233809
Department: Department of Turkish Teaching
Program: Turkish Teaching Programme
Status: ☒ Masters ☐ Ph.D. ☐ Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED

Prof. Dr. Nermin YAZICI
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

EK-E: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına ilişkin Yönerge"** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. (1)
- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

27.06.2019

Cansın YILMAZ

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü Üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanın önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü Üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir*

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

** Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.*